

129. Torstaina 14 päivänä joulukuuta 1995

kello 10

Päiväjärjestys

Puhetta johtaa puhemies Uosukainen.

Ilmoituksia

Ainoa käsittely

- 1) Hallituksen esitys valtion talousarvioksi vuodelle 1996 3527

Hallituksen esitys 72/1995 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 50/1995 vp
Talousarvioaloitteet 1—364/1995 vp

Nimenhuudossa merkitään poissa oleviksi edustajat Apukka, Dromberg, Halonen, Hassi, Isohookana-Asunmaa, Itälä, Kantalainen, Karhunen, Kemppainen, Koistinen, Korkea-aho, Kortenieniemi, Laakso, Lax, Malm, Niinistö, Paasilinna, Polvi, Pykäläinen, Rajamäki, Ryhänen, Sasi, Suhola, Tahvanainen ja Tuomioja.

Nimenhuudon jälkeen ilmoittautuvat edustajat Apukka, Malm, Suhola ja Kantalainen.

Ilmoitusasia:

Lomanpyynnöt

Ensimmäinen käsittely

- 2) Hallituksen esitys laiksi merimieseläkelain muuttamisesta 3589

Hallituksen esitys 201/1995 vp
Sosiaali- ja terveystalokunnan mietintö 26/1995 vp

- 3) Hallituksen esitys työeläkelainsäädäntöä koskeviksi muutoksiksi

Hallituksen esitys 202/1995 vp
Sosiaali- ja terveystalokunnan mietintö 27/1995 vp

- 4) Hallituksen esitys eläkesäätiölainsäädäntöä koskeviksi muutoksiksi

Hallituksen esitys laiksi vakuutuskassalain muuttamisesta

Hallituksen esitys 187, 188/1995 vp
Sosiaali- ja terveystalokunnan mietintö 28/1995 vp

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä päivästä sairauden takia edustajat Itälä ja Tahvanainen, yksityisasioiden takia edustajat Kantalainen, Malm, Niinistö, Rajamäki ja Virtanen sekä liikenne-esteen takia ed. Myllyniemi, tästä ja huomisesta päivästä yksityisasioiden takia ed. Tuomioja, tämän kuun 16 päivään yksityisasioiden takia ed. Pykäläinen sekä tämän kuun 18 päivään virkatehtävien takia edustajat Laakso, Paasilinna ja Sasi.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

- 1) Hallituksen esitys valtion talousarvioksi vuodelle 1996

Ainoa käsittely
Hallituksen esitys 72/1995 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 50/1995 vp
Talousarvioaloitteet 1—364/1995 vp

Puhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö 50.

Pääluokka 23

Puhemies: Viime istunnossa julistettiin yleiskeskustelu pääluokasta päättyneeksi.

Eduskunta ryhtyy pääluokan yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Pääluokkaa koskeva ehdotus

Seuraava pääluokkaa koskeva, hyväksytyn menettelytavan mukaisesti keskuskansliaan kirjallisena jätetty, edustajille monistettuna ja numeroituna jaettu ehdotus tehdään keskustelun kuluessa:

1. Ed. Kuoppa: momentin 23.27.52 perusteluissa lausuttavaksi: "Eduskunta edellyttää, että myös EU-jäsenyyteen kriittisesti suhtautuvia ja EU-parlamenttivaaleihin osallistuvia järjestöjä ja yhdistyksiä kohdellaan tasapuolisesti määrärahaa jaettaessa."

Keskustelu:

Ed. Kuoppa: Arvoisa puhemies! Ehdotan, että eduskunta edellyttää, että myös EU-jäsenyyteen kriittisesti suhtautuvia ja EU-parlamenttivaaleihin osallistuvia järjestöjä ja yhdistyksiä kohdellaan tasapuolisesti määrärahaa jaettaessa.

Ed. Tennilä: Rouva puhemies! Kannatan ed. Kuopan ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on tehty ehdotus n:o 1 ja sitä on kannatettu.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Päätökset:

Luku 01 Valtioneuvosto, luku 02 Valtioneuvoston kanslia, luku 03 Oikeuskanslerinvirasto ja luku 25 Valtioneuvoston edustus- ja virkahuoneistot hyväksytään.

Luku 27 Poliittisen toiminnan avustaminen

Äänestys ed. Kuopan ehdotuksesta n:o 1.

Mietintö "jaa", ehdotus n:o 1 "ei".

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 126 jaa- ja 42 ei-ääntä; poissa 31. (Ään. 1)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Luku 99 Valtioneuvoston muut menot sekä pääluokan perustelut hyväksytään.

Pääluokka 24

Puhemies: Viime istunnossa julistettiin yleiskeskustelu pääluokasta päättyneeksi.

Eduskunta ryhtyy pääluokan yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Pääluokkaa koskevat ehdotukset

Seuraavat pääluokkaa koskevat, hyväksytyn menettelytavan mukaisesti keskuskansliaan kirjallisina jätetyt, edustajille monistettuina ja numeroituina jaetut ehdotukset tehdään keskustelun kuluessa:

1. Ed. Aittoniemi: momentilta 24.30.66 vähennettäväksi 200 000 000 mk varsinaiseen kehitysyhteistyöhön ehdotetusta määrärahasta. (TAA 1)

2. Ed. Kallis: momentille 24.30.66 lisäyksenä 200 000 000 mk varsinaiseen kehitysyhteistyöhön siten, että käyttösuunnitelman kohtaan 2 (Maa- ja aluekohtainen yhteistyö) 100 000 000 mk, kohtaan 6 (Humanitäärisen apu) 70 000 000 mk ja kohtaan 9 (Kansalaisjärjestöt) 30 000 000 mk. (II vastalause)

Keskustelu:

Ed. Aittoniemi: Teen ehdotuksen n:o 1.

Ed. Vistbacka: Kannatan.

Ed. Kallis: Teen ehdotuksen n:o 2.

Ed. Kankaanniemi: Kannatan.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on tehty ehdotukset n:ot 1 ja 2 ja niitä on kannatettu.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Päätökset:

Luku 01 Ulkoasiainhallinto hyväksytään.

Luku 30 Kansainvälinen kehitysyhteistyö

P u h e m i e s : Ed. Kalliksen ehdotus n:o 2 ja ed. Aittoniemen ehdotus n:o 1 ovat vastakkaisia, joten ensin äänestetään niiden välillä ja sitten voittaneesta mietintöä vastaan.

Menettelytapa hyväksytään.

1) Äänestys ed. Kalliksen ehdotuksen n:o 2 ja ed. Aittoniemen ehdotuksen n:o 1 välillä.

Ehdotus n:o 2 ”jaa”, ehdotus n:o 1 ”ei”.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 73 jaa- ja 35 ei-ääntä, 38 tyhjää; poissa 53. (Ään. 2)

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ehdotuksen n:o 2.

2) Äänestys ed. Kalliksen ehdotuksesta n:o 2 mietintöä vastaan.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 2 ”ei”.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 136 jaa- ja 32 ei-ääntä, 1 tyhjää; poissa 30. (Ään. 3)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Luku 40 Teollinen kehitysyhteistyö, luku 50 Yhteistyö Keski- ja Itä-Euroopan maiden kanssa ja luku 99 Ulkoasiainministeriön hallinnonalan muut menot sekä pääluokan perustelut hyväksytään.

P ä ä l u o k k a 26

P u h e m i e s : Viime istunnossa julistettiin yleiskeskustelu pääluokasta päättyneeksi.

Eduskunta ryhtyy pääluokan yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Pääluokkaa koskevat ehdotukset

Seuraavat pääluokkaa koskevat, hyväksytyn menettelytavan mukaisesti keskustanskiaan kir-

jallisina jätetyt, edustajille monistettuina ja numeroituina jaetut ehdotukset tehdään keskustelun kuluessa:

1. Ed. Aittoniemi: momentille 26.75.21 lisäyksenä 10 000 000 mk taloudellisen rikollisuuden omaisuusseurantaan liittyvien resurssien lisäämiseksi. (TAA 3)

2. Ed. Aittoniemi: momentille 26.75.21 lisäyksenä 1 500 000 mk vihjepalkkioina käytettäväksi suurten ja erityisesti yhteiskuntaa kuohuttavien rikosten tutkinnassa. (TAA 4)

3. Ed. Vistbacka: momentille 26.75.21 lisäyksenä 50 000 000 mk poliisin talousrikostutkintaan ja ulkomaisen rikollisuuden ehkäisytoimintaan. (TAA 347)

4. Ed. Lehtosaari: momentille 26.97.31 ylimääräisenä lisäyksenä 170 000 000 mk kuntien yleiseen valtionosuuteen ja verotuloihin perustuvien valtionosuuksien tasaustilän korottamiseen. (I vastalause)

5. Ed. Kallis: momentille 26.97.34 lisäyksenä 250 000 000 mk kuntien harkinnanvaraiseen avustukseen. (II vastalause)

6. Ed. Koistinen: momentille 26.98.43 lisäyksenä 151 000 000 mk EU:n tavoite 6 -alueen kehittämiseksi. (TAA 113)

7. Ed. Väistö: momentille 26.98.43 lisäyksenä 20 500 000 mk maakunnan kehittämismäärärahojen säilyttämiseksi vuoden 1995 tasolla. (I vastalause)

8. Ed. Lehtosaari: luvun 26.98 perusteluissa lausuttavaksi: ”Eduskunta edellyttää, että aluekehitysrahoista nykyistä suurempi osa ohjataan maakuntiin ja että erityisesti maakuntien liittojen päätösvaltaa määrärahojen kohdentamisessa lisätään.” (I vastalause)

9. Ed. Lehtosaari: luvun 26.98 perusteluissa lausuttavaksi: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus huolehtii kaikissa oloissa siitä, että 6-tavoitealueen tuki-intensiteetti on aina vähintään 1,4-kertainen 2- ja 5b-tavoitealueiden tukitasoon verrattuna siten kuin valtioneuvosto 27.4.1994 päätti.” (I vastalause)

Keskustelu:

Ed. A i t t o n i e m i : Teen ehdotukset n:ot 1 ja 2.

Ed. V i s t b a c k a : Kannatan ed. Aittoniemen ehdotuksia ja teen ehdotuksen n:o 3.

Ed. A i t t o n i e m i : Kannatan.

Ed. Lehtosaari: Teen ehdotuksen n:o 4.

Ed. Vihriälä: Kannatan ed. Lehtosaaren ehdotusta.

Ed. Kallis: Teen ehdotuksen n:o 5.

Ed. Kankaanniemi: Kannatan ed. Kalliksen ehdotusta.

Ed. Koistinen: Teen ehdotuksen n:o 6.

Ed. Veteläinen: Kannatan ed. Koistisen ehdotusta.

Ed. Väistö: Teen ehdotuksen n:o 7.

Ed. Saapunki: Kannatan.

Ed. Lehtosaari: Teen ehdotukset n:ot 8 ja 9.

Ed. Vihriälä: Kannatan ed. Lehtosaaren ehdotuksia.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on tehty ehdotukset n:ot 1—9 ja niitä on kannatettu.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Päätökset:

Luku 01 Sisäasiainministeriö, luku 02 Ulko-
maalaisvirasto, luku 05 Lääninhallitukset ja luku
06 Rekisterihallinto hyväksytään.

Luku 75 Poliisitoimi

Äänestys ed. Aittoniemen ehdotuksesta n:o 1.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 1 ”ei”.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 126
jaa- ja 47 ei-ääntä; poissa 26. (Ään. 4)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Aittoniemen ehdotuksesta n:o 2.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 2 ”ei”.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 130
jaa- ja 33 ei-ääntä; poissa 36. (Ään. 5)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Vistbackan ehdotuksesta n:o 3.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 3 ”ei”.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 126
jaa- ja 38 ei-ääntä; poissa 35. (Ään. 6)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Luku 80 Pelastushallinto ja luku 90 Rajavar-
tiolaitos hyväksytään.

Luku 97 Avustukset kunnille

Äänestys ed. Lehtosaaren ehdotuksesta n:o 4.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 4 ”ei”.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 124
jaa- ja 45 ei-ääntä; poissa 30. (Ään. 7)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Kalliksen ehdotuksesta n:o 5.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 5 ”ei”.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 147
jaa- ja 19 ei-ääntä; poissa 33. (Ään. 8)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Luku 98 Alueiden kehittäminen

Äänestys ed. Koistisen ehdotuksesta n:o 6.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 6 ”ei”.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 127
jaa- ja 43 ei-ääntä; poissa 29. (Ään. 9)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Väistön ehdotuksesta n:o 7.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 7 ”ei”.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 122
jaa- ja 45 ei-ääntä; poissa 32. (Ään. 10)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Lehtosaaren ehdotuksesta n:o 8.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 8 ”ei”.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 122 jaa- ja 46 ei-ääntä; poissa 31. (Ään. 11)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Lehtosaaren ehdotuksesta n:o 9.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 9 ”ei”.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 124 jaa- ja 40 ei-ääntä; poissa 35. (Ään. 12)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Pääluokan perustelut hyväksytään.

Pääluokka 27

Puhemies: Viime istunnossa julistettiin yleiskeskustelu pääluokasta päättyneeksi.

Eduskunta ryhtyy pääluokan yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Pääluokkaa koskevat ehdotukset

Seuraavat pääluokkaa koskevat, hyväksytyn menettelytavan mukaisesti keskuskansliaan kirjallisina jätetyt, edustajille monistettuina ja numeroituina jaetut ehdotukset tehdään keskustelun kuluessa:

1. Ed. Koistinen: momentille 27.10.74 lisäyksenä 7 000 000 mk Kajaanin varuskunnan kasarmien korjaamiseen. (TAA 128)

2. Ed. A. Ojala: momentille 27.10.74 lisäyksenä 3 000 000 mk Lylyn viestivarikon rakennustöihin. (TAA 239)

3. Ed. Pehkonen: momentille 27.10.74 lisäyksenä 2 250 000 mk peruskorjaus- ja uudisrakennushankkeisiin Mikkelin sotilasläänissä. (TAA 245)

4. Ed. Puhakka: että momentti 27.30.21 YK:n ja ETYJ:n rauhanturvaamistoiminnan toimet muutetaan arviomäärärahaksi.

Keskustelu:

Ed. Koistinen: Teen ehdotuksen n:o 1.

Ed. Veteläinen: Kannatan ed. Koistisen ehdotusta.

Ed. A. Ojala: Teen ehdotuksen n:o 2.

Ed. Rimmi: Kannatan.

Ed. Pehkonen: Teen ehdotuksen n:o 3.

Ed. Kankaanniemi: Kannatan.

Ed. Puhakka: Teen ehdotuksen n:o 4.

Ed. Zyskowitz: Kannatan ed. Puhakan ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on tehty ehdotukset n:ot 1—4 ja niitä on kannatettu.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Päätökset:

Luku 01 Puolustusministeriö hyväksytään.

Luku 10 Puolustusvoimat

Äänestys ed. Koistisen ehdotuksesta n:o 1.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 1 ”ei”.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 127 jaa- ja 42 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 29. (Ään. 13)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. A. Ojalan ehdotuksesta n:o 2.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 2 ”ei”.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 145 jaa- ja 20 ei-ääntä; poissa 34. (Ään. 14)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Pehkosen ehdotuksesta n:o 3.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 3 ”ei”.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 138 jaa- ja 28 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 32. (Ään. 15)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Luku 30 Kansainvälinen rauhanturvaamistointa

Puhemies: Vaikka ed. Puhakan ehdotusta ei ole jätetty keskuskansliaan hyväksytyn menettelytavan edellyttämässä määräajassa, esittelen sen työjärjestyksen 44 §:n 4 momentin nojalla äänestettäväksi.

Äänestys ed. Puhakan ehdotuksesta n:o 4.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 4 ”ei”.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 16 jaa- ja 151 ei-ääntä, 3 tyhjää; poissa 29. (Ään. 16)

Eduskunta on hyväksynyt ed. Puhakan ehdotuksen.

Luku 99 Puolustusministeriön hallinnonalan muut menot sekä pääluokan perustelut hyväksytään.

Pääluokka 29

Puhemies: Viime istunnossa julistettiin yleiskeskustelu pääluokasta päättyneeksi.

Eduskunta ryhtyy pääluokan yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Pääluokkaa koskevat ehdotukset

Seuraavat pääluokkaa koskevat, hyväksytyn menettelytavan mukaisesti keskuskansliaan kirjallisina jätetyt, edustajille monistettuina ja numeroituina jaetut ehdotukset tehdään keskustelun kuluessa:

1. Ed. Aula: momentille 29.39.55 ylimääräisenä lisäyksenä 130 000 000 mk opintorahan ja opiskelijan asumislisän palauttamiseksi vuoden 1995 alun tasolle ensi lukuvuoden alusta. (I vastalause)

2. Ed. Aula: momentin 29.39.55 perusteluissa lausuttavaksi: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy pikaisesti toimenpiteisiin lukion ja ammatillisten oppilaitosten koulumatkojen korvaamiseksi siten, että oppilaiden tasa-arvo ja koulutuksen saatavuus turvataan.” (I vastalause)

3. Ed. Lindqvist: momentille 29.43.31 ylimääräisenä lisäyksenä 550 000 000 mk peruskouluopetuksen käyttökustannuksiin. (I vastalause)

4. Ed. Aula: momentin 29.43.31 perusteluissa lausuttavaksi: ”Eduskunta edellyttää, että peruskoulun tunnuslukujärjestelmään siirtymisestä aiheutuvat kohtuuttomat valtionosuusmenetykset kompensoidaan siten, että opetusministeriö varaa erillisen harkinnanvaraisen määrärahan muutoksesta kärsineille kunnille.” (I vastalause)

5. Ed. Aula: momentille 29.43.34 lisäyksenä 23 000 000 mk yleissivistävien oppilaitosten perustamiskustannuksiin tarkoitettujen määrärahojen korottamiseksi sekä momentin perustelujen neljäs kappale muutettavaksi kuulumaan: ”Vuonna 1996 saa myöntää valtionosuutta perustamishankkeille siten, että hankkeista aiheutuvat valtionosuudet ovat tammikuun 1996 hintatasossa yhteensä enintään 270 000 000 mk. Valtionosuuksista yhteensä enintään 90 000 000 mk saa myöntää toteutusaikaisena.” (I vastalause)

6. Ed. Kuoppa: momentille 29.60.34 lisäyksenä 5 000 000 mk ylimääräisenä avustuksena valimoinstituutin tilojen rakentamiseksi Tampereelle. (TAA 174)

7. Ed. Koistinen: luvun 29.60 uudelle momentille 1 000 000 mk Kainuun mekaanisen konepajateollisuuden kehittämisyksikön käynnistämiseen. (TAA 114)

8. Ed. Kallis: momentille 29.69.52 lisäyksenä 500 000 mk rakennusavustuksena Karhunmäen kristilliselle kansanopistolle. (TAA 93)

9. Ed. Lindqvist: luvun 29.69 perusteluissa lausuttavaksi: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy pikaisesti toimenpiteisiin niin, että lääninhallitukset voivat ostaa ammatillista aikuis-koulutusta kaikilta julkisen valvonnan alaisilta oppilaitoksilta vuonna 1997.” (I vastalause)

10. Ed. Lindqvist: lukuryhmän 29.88, 90 ja 98 perusteluissa lausuttavaksi: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus laatii selvityksen siitä, miten veikkausvarojen väliaikaiseksi tarkoitettusta käytöstä lakisääteisiin menoihin luovutaan niin, että voidaan palata veikkausvarojen alkuperäisiin jakoperusteisiin.” (I vastalause)

11. Ed. Aittoniemi: momentille 29.90.52 lisäyksenä 500 000 mk Sata-Häme soi -musiikkitahtuman avustamiseen. (TAA 10)

12. Ed. Kallis: momentille 29.90.52 lisäyksenä 300 000 mk Lohtajan Kirkkomusiikkijuhlat ry:n toiminnan tukemiseen. (TAA 95)

14. Ed. Aittoniemi: momentille 29.96.50 lisäyksenä 3 000 000 mk Mustalaislähetys ry:n kulttuurityön tukemiseen. (TAA 28)

15. Ed. Aittoniemi: momentille 29.98.50 lisäyksenä 2 000 000 mk kunnon ulkomaalaisen

valmentajan palkkaamiseksi Suomen jalkapallo-
maajoukkueelle. (TAA 14)

Keskustelu:

Ed. A u l a : Teen ehdotukset n:ot 1 ja 2.
Molemmat koskevat opintotukea.

Ed. L i n d q v i s t : Kannatan ed. Aulan eh-
dotuksia ja teen ehdotuksen n:o 3.

Ed. A u l a : Kannatan ed. Lindqvistin ehdo-
tusta ja teen ehdotukset n:ot 4 ja 5.

Ed. T a k k u l a : Kannatan ed. Aulan ehdo-
tuksia.

Ed. K u o p p a : Teen ehdotuksen n:o 6.

Ed. R i m m i : Kannatan.

Ed. K o i s t i n e n : Teen ehdotuksen n:o 7.

Ed. V e t e l ä i n e n : Kannatan ed. Koistisen
ehdotusta.

Ed. K a l l i s : Teen ehdotuksen n:o 8.

Ed. K a n k a a n n i e m i : Kannatan.

Ed. L i n d q v i s t : Teen ehdotukset n:ot 9 ja
10.

Ed. A u l a : Kannatan ed. Lindqvistin ehdo-
tuksia.

Ed. A i t t o n i e m i : Teen ehdotuksen n:o
11.

Ed. V u o r e n s o l a : Kannatan.

Ed. K a l l i s : Teen ehdotuksen n:o 12.

Ed. K a n k a a n n i e m i : Kannatan.

Ed. A i t t o n i e m i : Teen ehdotuksen n:o 14
mutta luovun ehdotuksesta n:o 15, koska jalka-
pallovalmentaja on jo ehdotukseni mukaisesti
palkattu Suomen jalkapallojoukkueelle. (Häli-
nä)

P u h e m i e s : Pyydän ed. Aittoniemeä tois-
tamaan ehdotuksensa.

Ed. A i t t o n i e m i : Teen ehdotuksen n:o 14
ja olin luopumassa ehdotuksesta n:o 15, koska
jalkapallovalmentaja on palkattu. Mutta koska
kannatusta on kovasti, teen ehdotuksen n:o 15.

Ed. V i s t b a c k a : Kannatan kumpaakin
ed. Aittoniemen ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s : Keskustelussa on tehty ehdo-
tukset n:ot 1—12 sekä 14 ja 15 ja niitä on kannat-
tettu.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Päätökset:

Luku 01 Opetusministeriö, luku 02 Evankelis-
luterilainen kirkko, luku 05 Ortodoksinen kirk-
kokunta, luku 07 Opetushallitus, luku 08 Kan-
sainvälinen yhteistyö, luku 10 Korkeakoulut,
luku 11 Valtion harjoittelukoulut ja luku 19
Muut korkeakoulumenot hyväksytään.

Luku 39 Opintotuki

Äänestys ed. Aulan ehdotuksesta n:o 1.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 1 ”ei”.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 122
jaa- ja 48 ei-ääntä, 1 tyhjää; poissa 28. (Ään. 17)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Aulan ehdotuksesta n:o 2.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 2 ”ei”.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 118
jaa- ja 48 ei-ääntä; poissa 33. (Ään. 18)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Luku 43 Yleissivistävä koulutus

Äänestys ed. Lindqvistin ehdotuksesta n:o 3.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 3 ”ei”.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 125
jaa- ja 43 ei-ääntä; poissa 31. (Ään. 19)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Aulan ehdotuksesta n:o 4.

Mietintö "jaa", ehdotus n:o 4 "ei".

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 123 jaa- ja 48 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 27. (Ään. 20)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Aulan ehdotuksesta n:o 5.

Mietintö "jaa", ehdotus n:o 5 "ei".

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 122 jaa- ja 48 ei-ääntä; poissa 29. (Ään. 21)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Luku 60 Ammattiopetus ja ammattikorkeakoulut

Äänestys ed. Kuopan ehdotuksesta n:o 6.

Mietintö "jaa", ehdotus n:o 6 "ei".

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 143 jaa- ja 20 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 35. (Ään. 22)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Koistisen ehdotuksesta n:o 7.

Mietintö "jaa", ehdotus n:o 7 "ei".

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 124 jaa- ja 42 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 32. (Ään. 23)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Luku 69 Aikuiskoulutus

Äänestys ed. Kalliksen ehdotuksesta n:o 8.

Mietintö "jaa", ehdotus n:o 8 "ei".

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 131 jaa- ja 34 ei-ääntä; poissa 34. (Ään. 24)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Lindqvistin ehdotuksesta n:o 9.

Mietintö "jaa", ehdotus n:o 9 "ei".

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 121 jaa- ja 49 ei-ääntä; poissa 29. (Ään. 25)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Luku 80 Varastokirjasto, luku 82 Kotimaisten kielten tutkimuskeskus ja luku 83 Arkistolaitos hyväksytään.

Lukuryhmä 29.88, 90 ja 98 Veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovarot

Äänestys ed. Lindqvistin ehdotuksesta n:o 10.

Mietintö "jaa", ehdotus n:o 10 "ei".

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 120 jaa- ja 50 ei-ääntä; poissa 29. (Ään. 26)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Luku 88 Suomen Akatemia ja tieteen tukeminen hyväksytään.

Luku 90 Taiteen tukeminen

Äänestys ed. Aittoniemen ehdotuksesta n:o 11.

Mietintö "jaa", ehdotus n:o 11 "ei".

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 138 jaa- ja 32 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 28. (Ään. 27)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Kalliksen ehdotuksesta n:o 12.

Mietintö "jaa", ehdotus n:o 12 "ei".

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 142 jaa- ja 31 ei-ääntä; poissa 26. (Ään. 28)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Luku 93 Museovirasto ja kulttuuriperinne sekä luku 94 Kirjastotoimi hyväksytään.

Luku 96 Kulttuurin muut menot

Äänestys ed. Aittoniemen ehdotuksesta n:o 14.

Mietintö "jaa", ehdotus n:o 14 "ei".

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 123 jaa- ja 45 ei-ääntä, 1 tyhjää; poissa 30. (Ään. 29)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Luku 98 Liikunnan ja nuorisonkasvatustyön tukeminen

Äänestys ed. Aittoniemen ehdotuksesta n:o 15.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 15 ”ei”.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 135 jaa- ja 27 ei-ääntä, 3 tyhjää; poissa 34. (Ään. 30)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Pääluokan perustelut hyväksytään.

P ä ä l u o k k a 30

P u h e m i e s : Viime istunnossa julistettiin yleiskeskustelu pääluokasta päättyneeksi.

Eduskunta ryhtyy pääluokan yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Pääluokkaa koskevat ehdotukset

Seuraavat pääluokkaa koskevat, hyväksytyn menettelytavan mukaisesti keskuskansliaan kirjallisina jätetyt, edustajille monistettuina ja numeroituina jaetut ehdotukset tehdään keskustelun kuluessa:

1. Ed. Koistinen: momentille 30.31.41 lisäyksenä 5 000 000 mk alkutuotevähennyksen poistamisen kompensoimiseen. (TAA 116)

2. Ed. Vihriälä: momentille 30.31.41 ylimääräisenä lisäyksenä 272 000 000 mk pinta-alalisien maksamiseen. (I vastalause)

3. Ed. Koistinen: momentille 30.38.21 lisäyksenä 1 150 000 mk Hakasuon kalanviljelylaitoksen lisähenkilökunnan virkojen perustamiseen ja toimintamäärärahoihin. (TAA 130)

4. Ed. Vihriälä: luvun 30.38 perusteluissa lausuttavaksi: ”Eduskunta ei hyväksy VaV:n mietinnön luvun 30.38 perusteluihin sisältyvää kalanviljelyä ja tutkimusta koskevaa lausumaa (Porlan laitos).”

5. Ed. Kallis: momentille 30.86.42 lisäyksenä 30 000 000 mk valtionapuun metsätalouden edistämisen ja valvontaorganisaatioille. (II vastalause)

6. Ed. Kallis: momentille 30.86.44 lisäyksenä 40 000 000 mk metsänparannustukeen. (II vastalause)

7. Ed. Vihriälä: momentille 30.86.44 lisäyksenä 40 000 000 mk, josta enintään 6 000 000 mk käytettäisiin Lapin vajaatuottoisten metsien kunnostamisesta annetun lain mukaisiin menoihin. (I vastalause)

8. Ed. Koistinen: momentille 30.86.83 lisäyksenä 40 000 000 mk metsänparannustöiden rahoitukseen. (TAA 129)

Keskustelu:

Ed. K o i s t i n e n : Teen ehdotuksen n:o 1.

Ed. V e t e l ä i n e n : Kannatan ed. Koistisen tekemää ehdotusta.

Ed. V i h r i ä l ä : Teen ehdotuksen n:o 2.

Ed. V u o r e n s o l a : Kannatan ed. Vihriälän tekemää ehdotusta.

Ed. K o i s t i n e n : Teen ehdotuksen n:o 3.

Ed. V e t e l ä i n e n : Kannatan ed. Koistisen tekemää ehdotusta.

Ed. V i h r i ä l ä : Teen ehdotuksen n:o 4.

Ed. V u o r e n s o l a : Kannatan ed. Vihriälän tekemää ehdotusta.

Ed. K a l l i s : Teen ehdotukset n:ot 5 ja 6.

Ed. K a n k a a n n i e m i : Kannatan.

Ed. V i h r i ä l ä : Teen ehdotuksen n:o 7.

Ed. V u o r e n s o l a : Kannatan ed. Vihriälän tekemää ehdotusta.

Ed. K o i s t i n e n : Teen ehdotuksen n:o 8.

Ed. V e t e l ä i n e n : Kannatan ed. Koistisen tekemää ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s : Keskustelussa on tehty ehdotukset n:ot 1—8 ja niitä on kannatettu.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Päätökset:

Luku 01 Maa- ja metsätalousministeriö, maa-seutuelinkeinopiirit ja EU:n rakennetuki, luku 02 Maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskus ja luku 03 Maaseutuelinkeinojen valituslautakunta hyväksytään.

Luku 31 Maa- ja puutarhatalouden tulotuki (osa EU)

Äänestys ed. Koistisen ehdotuksesta n:o 1.

Mietintö "jaa", ehdotus n:o 1 "ei".

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 120 jaa- ja 43 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 35. (Ään. 31)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Vihriälän ehdotuksesta n:o 2.

Mietintö "jaa", ehdotus n:o 2 "ei".

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 123 jaa- ja 48 ei-ääntä; poissa 28. (Ään. 32)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Luku 32 Maataloustuotteiden markkinointi ja tuotannon tasapainottaminen (osa EU), luku 33 Maatilatalouden rakenteen ja maaseudun kehittäminen (osa EU), luku 34 Muut maatalouden menot (osa EU) sekä luku 36 Kala-, riista- ja porotalous hyväksytään.

Luku 38 Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos

Äänestys ed. Koistisen ehdotuksesta n:o 3.

Mietintö "jaa", ehdotus n:o 3 "ei".

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 139 jaa- ja 28 ei-ääntä; poissa 32. (Ään. 33)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Vihriälän ehdotuksesta n:o 4.

Mietintö "jaa", ehdotus n:o 4 "ei".

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 132 jaa- ja 35 ei-ääntä, 4 tyhjää; poissa 28. (Ään. 34)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Luku 65 Geodeettinen laitos, luku 70 Maatalouden tutkimuskeskus, luku 72 Maatalouden taloudellinen tutkimuslaitos, luku 76 Metsäntutkimuslaitos, luku 83 Kasvintuotannon tarkastuskeskus, luku 84 Eläinlääkintä- ja elintarvikelaitos sekä luku 85 Vesivarojen käyttö ja hoito (osa EU) hyväksytään.

Luku 86 Metsätalous (osa EU)

Äänestys ed. Kalliksen ehdotuksesta n:o 5.

Mietintö "jaa", ehdotus n:o 5 "ei".

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 123 jaa- ja 45 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 30. (Ään. 35)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

P u h e m i e s : Ed. Kalliksen ehdotus n:o 6 ja ed. Vihriälän ehdotus n:o 7 ovat osittain vastakkaisia, joten ensin äänestetään niiden välillä ja sitten voittaneesta mietintöä vastaan.

Menettelytapa hyväksytään.

1) Äänestys ed. Kalliksen ehdotuksen n:o 6 ja ed. Vihriälän ehdotuksen n:o 7 välillä.

Ehdotus n:o 6 "jaa", ehdotus n:o 7 "ei".

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 59 jaa- ja 57 ei-ääntä, 54 tyhjää; poissa 29. (Ään. 36)

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ehdotuksen n:o 6.

Ed. Apukka merkitään läsnä olevaksi.

2) Äänestys ed. Kalliksen ehdotuksesta n:o 6 mietintöä vastaan.

Mietintö "jaa", ehdotus n:o 6 "ei".

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 125 jaa- ja 47 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 26. (Ään. 37)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Koistisen ehdotuksesta n:o 8.

Mietintö "jaa", ehdotus n:o 8 "ei".

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 123 jaa- ja 44 ei-ääntä, 2 tyhjää; poissa 30. (Ään. 38)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Luku 87 Maanmittauslaitos, luku 95 Metsähallitus, luku 97 Kasvinjalostuslaitos, luku 98 Siemenperunakeskus, luku 99 Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan muut menot sekä pääluokan perustelut hyväksytään.

P ä ä l u o k k a 31

P u h e m i e s : Viime istunnossa julistettiin yleiskeskustelu pääluokasta päättyneeksi.

Eduskunta ryhtyy pääluokan yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

P ä ä l u o k k a a k o s k e v a t e h d o t u k s e t

Seuraavat pääluokkaa koskevat, hyväksytyn menettelytavan mukaisesti keskuskansliaan kirjallisina jätetyt, edustajille monistettuina ja numeroituina jaetut ehdotukset tehdään keskustelun kuluessa:

1. Ed. Aittoniemi: momentille 31.24.21 lisäyksenä 1 500 000 mk Inkulan vanhan sillan kunnostamiseen ja siihen liittyvän museotien muodostamiseen Viljakkalassa. (TAA 12)

2. Ed. Aittoniemi: momentille 31.24.21 lisäyksenä 6 000 000 mk Luhalahti — Sisäntö-tien kunnostamiseksi Ikaalisissa. (TAA 18)

3. Ed. Komi: momentille 31.24.77 lisäyksenä 10 000 000 mk valtatie 5:n rakentamisen aloittamiseen välillä Joroinen — Varkaus. (TAA 148)

4. Ed. Pehkonen: momentille 31.24.77 lisäyksenä 20 000 000 mk valtatie 5:n perusparantamisen aloittamiseen välillä Joroinen — Varkaus. (TAA 246)

5. Ed. Rehn: momentin 31.24.77 perusteluissa lausuttavaksi: "Momentin määrärahoista osoitetaan 1 000 000 mk Vihantasalmen sillan suunnitteluun." (TAA 275)

6. Ed. Lehtosaari: luvun 31.24 perusteluissa lausuttavaksi: "Eduskunta edellyttää, että valtion tieverkkoon kuuluvilla losseilla ei oteta aikatauluja käyttöön aikatauluttamisesta paikallisille asukkaille aiheutuvien haittojen vuoksi ja että lossien yöliikenne hoidetaan normaaliin tapaan etenkin saarilla, joilla ei ole muuta liikenneyhteyttä kuin lossiyhteys." (I vastalause)

7. Ed. Lehtosaari: luvun 31.24 perusteluissa

lausuttavaksi: "Eduskunta edellyttää, että perustienpidon määrärahoista päätetään eduskunnassa tiepiirikohtaisesti talousarvion käsittelyn yhteydessä." (I vastalause)

8. Ed. Kallis: luku 31.25 Tienpidon valtionavut ja siinä oleva momentti 31.25.50 Valtionapu yksityisten teiden kunnossapitoon (arviomääräraha) palautettaisiin talousarvioon ja että momentille 31.25.50 otettaisiin 70 000 000 mk valtionapuna yksityisten teiden kunnossapitoon. (II vastalause)

9. Ed. Lehtosaari: luku 31.25 Tienpidon valtionavut ja siinä oleva momentti 31.25.50 Valtionapu yksityisten teiden kunnossapitoon (arviomääräraha) palautettaisiin talousarvioon ja momentille 31.25.50 otettaisiin 80 000 000 mk yksityisten teiden kunnossapitoon. (I vastalause, TAA 205 ja 284)

10. Ed. Kankaanniemi: momentille 31.30.77 lisäyksenä 21 000 000 mk Keitele — Päijännekanavan siltojen alikulkukorkeuksien korottamiseksi. (TAA 104)

12. Ed. Tiisanen: että eduskunta ei hyväksyisi VaV:n mietinnön luvun 31.32 perusteluissa olevia perusteettomia Kymijoen kanavoimisen selvittämistä koskevia lausumia.

13. Ed. Jääskeläinen: momentilta 31.55.41 vähennettäväksi 10 000 000 mk sanomalehdistön tukeen ehdotetusta määrärahasta. (TAA 88)

14. Ed. Lindqvist: momentti 31.55.42 Lehtien maaseutujakelun korvaus palautettaisiin talousarvioon, momentille otettaisiin 50 000 000 mk sekä momentin perusteluissa lausuttavaksi: "Eduskunta edellyttää, että hallitus huolehtii siitä, että haja-asutusalueilla asuvat ihmiset eivät joudu eriarvoiseen asemaan palvelutason ja tiedonsaannin suhteen". (I vastalause)

16. Ed. Koistinen: momentille 31.58.21 lisäyksenä 20 000 000 mk rataosan Kontiomäki — Murtomäki raiteen vaihtoon Paltamon kunnassa ja Kajaanin kaupungissa. (TAA 133)

17. Ed. Lehtosaari: momentille 31.58.21 lisäyksenä 100 000 000 mk perusradanpidon kunnostus- ja muutostöihin. (I vastalause)

18. Ed. Pehkonen: momentille 31.58.21 lisäyksenä 30 000 000 mk Varkauden ja Pieksämäen välisen rataosuuden perusparantamiseen. (TAA 270)

19. Ed. Koistinen: momentille 31.58.77 lisäyksenä 150 000 000 mk Iisalmen — Kontiomäen — Oulun radan sähköistämiseen. (TAA 132)

20. Ed. Tennilä: momentille 31.58.77 lisäyksenä 300 000 000 mk rataverkon kehittämiseen. (TAA 313)

21. Ed. Tennilä: momentille 31.58.77 lisäyksenä 20 000 000 mk rautatieyhteyden rakentamiseen Lapista Murmanskin alueelle. (TAA 315)

22. Ed. Tiusanen: momentille 31.58.77 lisäyksenä 20 000 000 mk toisen kiskoparin rakentamisen aloittamiseen ratajaksolle Inkeroinen — Juurikorpi. (TAA 325)

23. Ed. Vähänäkki: momentille 31.58.77 lisäyksenä 2 000 000 mk käytettäväksi eteläisen, ns. Rannikko-HELI-radan suunnitteluun. (TAA 363)

24. Ed. Vistbacka: momentille 31.93.41 lisäyksenä 2 000 000 mk pienlentokenttien rakennus- ja perusparannushankkeiden valtionapujen lisäämiseen. (TAA 351)

Keskustelu:

Ed. Aittoniemi: Teen ehdotukset n:ot 1 ja 2.

Ed. Vistbacka: Kannatan kumpaakin ehdotusta.

Ed. Komi: Teen ehdotuksen n:o 3.

Ed. Rehn: Kannatan tehtyä ehdotusta.

Ed. Pehkonen: Teen ehdotuksen n:o 4.

Ed. Kankaanniemi: Kannatan.

Ed. Rehn: Teen ehdotuksen n:o 5.

Ed. Lehtosaari: Kannatan ja teen samalla ehdotukset n:ot 6 ja 7. Ehdotus n:o 6 tarkoittaa sitä, että losseja ei laiteta kulkemaan aikataulujen mukaisesti.

Ed. Vihriälä: Kannatan ed. Lehtosaaren ehdotuksia.

Ed. Kallis: Teen ehdotuksen n:o 8.

Ed. Kankaanniemi: Kannatan ed. Kalliksen yksityisteitä koskevaa ehdotusta.

Ed. Lehtosaari: Teen ehdotuksen n:o 9, joka tarkoittaa sitä, että valtionavut säilyvät yksityistieverkolla.

Ed. Saapunki: Kannatan.

Ed. Kankaanniemi: Teen ehdotuksen n:o 10.

Ed. Pehkonen: Kannatan ed. Kankaanniemen ehdotusta.

Ed. Tiusanen: Teen ehdotuksen n:o 12, joka koskee Kymijoen kanavointia koskevien perusteettomien lausuntojen poistamista.

Ed. Vähänäkki: Kannatan ed. Tiusasen ehdotusta.

Ed. Jääskeläinen: Teen ehdotuksen n:o 13.

Ed. Pehkonen: Kannatan.

Ed. Lindqvist: Teen ehdotuksen n:o 14.

Ed. Liikkanen: Kannatan.

Ed. Koistinen: Teen ehdotuksen n:o 16.

Ed. Veteläinen: Kannatan ed. Koistisen tekemää ehdotusta.

Ed. Lehtosaari: Teen ehdotuksen n:o 17.

Ed. Vihriälä: Kannatan ed. Lehtosaaren ehdotusta.

Ed. Pehkonen: Teen ehdotuksen n:o 18.

Ed. Kankaanniemi: Kannatan.

Ed. Koistinen: Teen ehdotuksen n:o 19.

Ed. Veteläinen: Kannatan ed. Koistisen tekemää ehdotusta.

Ed. Tennilä: Teen ehdotukset n:ot 20 ja 21.

Ed. Kuoppa: Kannatan ed. Tennilän tekemiä ehdotuksia.

Ed. Tiusanen: Teen ehdotuksen n:o 22.

Ed. Vähänäkki: Kannatan ja teen ehdotuksen n:o 23.

Ed. Hellberg: Kannatan ed. Vähänäkin ehdotusta.

Ed. Vistbacka: Teen ehdotuksen n:o 24.

Ed. Aittoniemi: Kannatan.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s : Keskustelussa on tehty ehdotukset n:ot 1—10, 12—14 ja 16—24 ja niitä on kannatettu.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Päätökset:

Luku 01 Liikenneministeriö hyväksytään.

Luku 24 Tielaitos

Äänestys ed. Aittoniemen ehdotuksesta n:o 1.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 1 ”ei”.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 140 jaa- ja 30 ei-ääntä, 1 tyhjää; poissa 28. (Ään. 39)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Aittoniemen ehdotuksesta n:o 2.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 2 ”ei”.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 145 jaa- ja 19 ei-ääntä, 1 tyhjää; poissa 34. (Ään. 40)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

P u h e m i e s : Ed. Komin ehdotus n:o 3 ja ed. Pehkosen ehdotus n:o 4 ovat vastakkaisia, joten ensin äänestetään niiden välillä ja sitten voittaneesta mietintöä vastaan.

Menettelytapa hyväksytään.

1) Äänestys ed. Komin ehdotuksen n:o 3 ja ed. Pehkosen ehdotuksen n:o 4 välillä.

Ehdotus n:o 3 ”jaa”, ehdotus n:o 4 ”ei”.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 118 jaa- ja 20 ei-ääntä, 34 tyhjää; poissa 27. (Ään. 41)

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ehdotuksen n:o 3.

2) Äänestys ed. Komin ehdotuksesta n:o 3 mietintöä vastaan.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 3 ”ei”.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 134 jaa- ja 33 ei-ääntä, 4 tyhjää; poissa 28. (Ään. 42)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Rehnin ehdotuksesta n:o 5.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 5 ”ei”.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 135 jaa- ja 32 ei-ääntä, 3 tyhjää; poissa 29. (Ään. 43)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Lehtosaaren ehdotuksesta n:o 6.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 6 ”ei”.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 109 jaa- ja 53 ei-ääntä; poissa 37. (Ään. 44)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Lehtosaaren ehdotuksesta n:o 7.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 7 ”ei”.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 124 jaa- ja 46 ei-ääntä; poissa 29. (Ään. 45)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Luku 25 Tienpidon valtionavut

P u h e m i e s : Ed. Kalliksen ehdotus n:o 8 ja ed. Lehtosaaren ehdotus n:o 9 ovat vastakkaisia, joten ensin äänestetään niiden välillä ja sitten voittaneesta mietintöä vastaan.

Menettelytapa hyväksytään.

1) Äänestys ed. Kalliksen ehdotuksen n:o 8 ja ed. Lehtosaaren ehdotuksen n:o 9 välillä.

Ehdotus n:o 8 ”jaa”, ehdotus n:o 9 ”ei”.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 95 jaa- ja 53 ei-ääntä, 24 tyhjää; poissa 27. (Ään. 46)

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ehdotuksen n:o 8.

2) Äänestys ed. Kalliksen ehdotuksesta n:o 8 mietintöä vastaan.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 8 ”ei”.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 114 jaa- ja 50 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 34. (Ään. 47)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Luku 30 Merenkulkulaitos

Äänestys ed. Kankaanniemen ehdotuksesta n:o 10.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 10 ”ei”.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 137 jaa- ja 30 ei-ääntä, 3 tyhjää; poissa 29. (Ään. 48)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Luku 31 Merentutkimuslaitos hyväksytään.

Luku 32 Merenkulun ja muun vesiliikenteen edistäminen

Äänestys ed. Tiusasen ehdotuksesta n:o 12.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 12 ”ei”.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 145 jaa- ja 13 ei-ääntä, 5 tyhjää; poissa 36. (Ään. 49)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Luku 41 Ajoneuvohallintokeskus, luku 50 Ilmatieteen laitos ja luku 52 Telehallintokeskus hyväksytään.

Luku 55 Viestinnän korvaukset ja avustukset

Äänestys ed. Jääskeläisen ehdotuksesta n:o 13.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 13 ”ei”.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 150 jaa- ja 14 ei-ääntä; poissa 35. (Ään. 50)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Lindqvistin ehdotuksesta n:o 14.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 14 ”ei”.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 125 jaa- ja 44 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 29. (Ään. 51)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Luku 57 Henkilöliikennepalvelujen osto ja julkisen liikenteen kehittäminen hyväksytään.

Luku 58 Radanpito

Äänestys ed. Koistisen ehdotuksesta n:o 16.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 16 ”ei”.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 126 jaa- ja 38 ei-ääntä, 3 tyhjää; poissa 32. (Ään. 52)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Lehtosaaren ehdotuksesta n:o 17.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 17 ”ei”.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 128 jaa- ja 40 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 30. (Ään. 53)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Pehkosen ehdotuksesta n:o 18.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 18 ”ei”.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 135 jaa- ja 30 ei-ääntä, 3 tyhjää; poissa 31. (Ään. 54)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Koistisen ehdotuksesta n:o 19.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 19 ”ei”.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 136 jaa- ja 33 ei-ääntä, 2 tyhjää; poissa 28. (Ään. 55)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Tennilän ehdotuksesta n:o 20.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 20 ”ei”.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 151 jaa- ja 21 ei-ääntä; poissa 27. (Ään. 56)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Tennilän ehdotuksesta n:o 21.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 21 ”ei”.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 157 jaa- ja 16 ei-ääntä, 1 tyhjää; poissa 25. (Ään. 57)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Tiusasen ehdotuksesta n:o 22.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 22 ”ei”.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 150 jaa- ja 17 ei-ääntä, 1 tyhjää; poissa 31. (Ään. 58)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Vähänäkin ehdotuksesta n:o 23.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 23 ”ei”.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 148 jaa- ja 23 ei-ääntä, 2 tyhjää; poissa 26. (Ään. 59)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Luku 92 Ilmailulaitos hyväksytään.

Luku 93 Ilmaliikenteen valtionavut

Äänestys ed. Vistbackan ehdotuksesta n:o 24.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 24 ”ei”.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 136 jaa- ja 32 ei-ääntä, 1 tyhjää; poissa 30. (Ään. 60)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Luku 96 Raskone ja luku 99 Liikenneministeriön hallinnonalan muut menot sekä pääluokan perustelut hyväksytään.

P ä ä l u o k k a 32

Yleiskeskustelu:

Ed. Tiuri: Arvoisa puhemies! Toivon, että voitte kuulla, mitä sanon, koska sitä voidaan tulevaisuudessa tarvita, kun selvitetään, ketkä ovat mistäkin vastuussa. Kauppa- ja teollisuusministeriön pääluokassa on valtiovarainvalio-

kunta esittänyt eräitä ponsia, joihin viitataan muun muassa Tekesin kohdalla. Koska olen siitä jo aikaisemmin puhunut, totean vain, että Tekes on huomattavasti ansioitunut siinä, että Suomi on tietoyhteiskunnassa niin pitkällä, kuin se on, ja erikoisesti huipputekniikan teollisuus on kehittynyt. Siihen kannattaa edelleen panostaa.

Varsinaisesti haluaisin puhua energia-asioista, koska ...

P u h e m i e s : Ed. Tiuri, hetkinen! Kehotan edustajia rauhoittumaan ja käymään yksityiset keskustelunsa salin ulkopuolella.

P u h u j a : Nyt täällä ilmeisesti jo hieman paremmin kuuluu.

Suomessahan tilanne on se, että valtiolla on hyvin suuri vaje talousarviossa, velkaa tulee joka vuosi ja työttömyys on suuri. Jotta työttömyys saataisiin vähentymään, hyvinvointiyhteiskunta turvatuksi ja valtiontalous tasapainoon, tarvitaan selvästi perusteellisuuden investointeja Suomeen. Teollisuus ei investoi, ellei tulevaisuudessa ole varmuutta kohtuuhintaisen sähkön saannista.

Metsäteollisuus perustuu uusiutuviin luonnonvaroihin. Metsän kasvu on tällä hetkellä viidesosan suurempi kuin käyttö ja vuoden 2000 jälkeen yli kolmasosan suurempi, vaikka huomattavasti lisää varataan luonnonsuojelualueiksi. Paperin kysyntäkin kasvaa keskimäärin maailmalla noin 3 prosenttia vuodessa, joten metsäteollisuuden laajentaminen on edullista. Metallien perusteellisuudessa ja kemian teollisuudessaakin meillä on erikoisosaamista, jonka hyödyntäminen on edullista, vaikka raaka-aineita joudutaan tuomaan muista maista.

Nyt täytyy ottaa huomioon, että perusteellisuuden vienti on puolet Suomen viennistä ja teollisuuden arvion mukaan metsäteollisuuden tuotanto voisi kasvaa 3,5 prosenttia vuodessa, kemian teollisuuden volyymi 50 prosentilla ja metallien perusteellisuuden tuotannon arvo 60 prosenttia vuoteen 2005 mennessä. Tämä merkitsisi sitä, että se jo turvaisi kansantulon kasvun noin 3 prosentilla. Se osaltaan auttaisi Suomen selviämistä lamasta. Noin 3 prosentin kasvun tarvitaan jo siihen, että työllisyys pysyy entisellään. Meillä on huipputekniikan teollisuutta ja muita palveluyrityksiä, jotka lisäisivät työllisyyttä, jos perusteellisuus saadaan turvatuksi. Suomen perusteellisuus on sellaista, että se tarvitsee runsaasti sähköä 24 tuntia vuorokaudessa eli ns.

perusvoimaa. Täällä kehitetyn tietotaidon ja teknologian ansiosta Suomessa energian kulutus tuoteyksikköä kohti ja ympäristön rasitus on yleensä pienempi kuin muissa maissa.

Kun arvioidaan, paljonko sähköä tarvitaan lisää teollisuuden kasvaessa, niin metsäteollisuus tarvitsisi noin 10 terawattituntia vuoteen 2005 mennessä ja teollisuus kaiken kaikkiaan noin 14 terawattituntia, kun otetaan huomioon vielä säästötoimet ja tekniikan kehitys. Muu sähkön kulutus kasvaa myös, koska palvelutoiminnat kehittyvät, asunnot ja asuntopinta-ala lisääntyvät ja kotien sähkölaitteet lisääntyvät. Tämä vastaa noin 11 terawattitunnin kasvua. Kaikkiaan vuoteen 2005 mennessä tarvitaan 25 terawattituntia nykyistä enemmän, ja jos ulkomailta ei tuoda sähköä, niin 35 terawattituntia.

Täytyy ottaa huomioon, että Meri-Porin 550 megawatin hiilivoimala tuottaa vuodessa vain 3,5 terawattituntia ja 1300 megawatin ydinvoimala 10 terawattituntia. Tässä on kysymys melkoisesta määrästä voimaloita. Jos voimaloita ei saada, kansantulon kasvu pysähtyy, ja siitä seuraa tietenkin se, että ensi vuonna olemme taas keskustelemassa tai päättämässä hyvin suurista uusista leikkauksista. Vaihtoehdot lisäsähkön tuottamiseen ovat hiili tai ydinvoima.

Ensimmäiseksi voi kiinnittää huomiota siihen, että jos 10 terawattituntia sähköä pitää tuottaa vuodessa ja sen tuottaisi uusi ydinvoimala, polttoainekustannukset olisivat ulkomaille 170 miljoonaa markkaa, kun esimerkiksi hiili tarvitsisi 640 miljoonaa markkaa vuodessa ja maakaasu, jos sitä olisi, lähes miljardi markkaa vuodessa ulkomaille. Maakaasu ei luonnollisesti täyty myöskään teollisuuden taloudellisuusvaatimuksia, koska sillä ei saa kohtuuhintaista sähköä varmasti.

Tämän jälkeen voikin katsoa, mihin nämä vaihtoehdot johtavat terveyden ja ympäristön kannalta. Uusien tutkimustulosten mukaan suurin terveysriski tulee voimaloiden ja liikenteen ns. PN10-hiukkaspäästöistä. PN10-hiukkaset ovat palamishiukkasia, joiden koko on alle sadasosamillimetriä. Ne onnistuvat pääsemään hengitettäessä suoraan keuhkoihin. Keuhkolla esiintyvät hiekkapöly- ja muut hiukkaset yleensä ovat suuria, eikä niissä ole myrkyjä mukana niin kuin palamisjätteissä, joten ne eivät ole ollenkaan niin vaarallisia. PN10-hiukkaset ovat hyvin suuria verrattuna mihinkään muuhun.

Tavallisestihan mietitään ydinvoiman riskejä erikoisesti onnettomuuteen liittyen. Maailman

terveysjärjestö on juuri julkaissut selvityksen uusimmista tutkimuksista Tshernobylin ydinvoimalaonnettomuuden seurauksista. Suurin osa siellä olevista sairauksista tai komplikaatioista on sen mukaan psykologisista syistä johtuvia. Ainoa todettu säteilystä johtuva sairaus on lasten kilpirauhassyöpä, joka on yleensä hyvin harvinaisen, niin että kun se alkaa esiintyä 10 tai 50 kertaa normaalia useammin, se on helppo havaita tilastoista. Lähes 600 lasta on siihen sairastunut näiden kymmenen vuoden kuluessa. Lapsia sillä alueella on kaikkiaan 15 miljoonaa. Tämä ei onneksi ole sellainen tauti, joka tappaisi, kun sitä hoidetaan, mutta tietenkin se aiheuttaa jatkuvia hankaluuksia. Syynä on ollut radioaktiivinen jodi, joka olisi tarvittu heti onnettomuuden jälkeen. Silloin olisi joditabletteja käytössä, mutta ne Who:n mukaan menivät lähinnä aikuisille vaikka lapset niitä olisivat tarvinneet. Joka tapauksessa Tshernobylin suurimman laskeuman alueella, missä lisäsäteilyannos tulee olemaan maksimissaan noin 350 millisieverttiä. Se aiheuttaa säteilyasiantuntijalääkäreiden mukaan 2 prosentin todennäköisyyden kuolla syöpään 50 vuoden kuluessa.

Tämän perusteella voidaankin vertailla eri energiantuotantotapojen terveysvaikutuksia. Hiukkaspäästöt suurkaupungeissa, joissa on sekä voimaloita että paljon liikennettä, tuovat lisäkuolevuutta 3 prosenttia vuodessa. Normaalisti Euroopassa, kun PN10-päästöt ovat melko tasoittuneet, kuolevuus on 1–2 prosenttia. Tshernobylin pahimman laskeuman alueella kuolevuuden lisäys on 0,05 prosenttia. Suomessa täytyy muistaa, että meillä luonnonsäteily, radon- ja kosminen säteily, aiheuttavat kuolevuuden lisäystä 0,05 prosenttia, eli se on samaa suuruusluokkaa kuin Tshernobylin pahimman laskeuman alueella Gomelin luona. Energian säästö Suomessa aiheuttaa säteilylisäyksen, joka on noin 20 prosenttia. Radonia on niin paljon enemmän huoneistoissa. Sen aiheuttama kuolevuuden lisä on 0,01 prosenttia. Tämä on ylivoimaisesti suurin säteilylisä, mitä Suomeen on energiaasioilla saatu aikaan. Tshernobylin säteilylaskeuma Suomessa aiheuttaa kuolevuuden lisäystä 0,0003 prosenttia. Länsimaisen ydinvoimalan suuronnettomuuden, joka sattui Harrisburgissa, lähialueella kuolevuuden lisäys on 0,00001 prosenttia. Kun ottaa huomioon, että syöpään normaalisti kuolee 20–30 prosenttia ihmisistä, näitä huomattavasti alle 0 prosenttia olevia lukuja ei voi millään muulla tavalla selvittää kuin teoreettisesti laskemalla siitä, kuinka paljon säteilyan-

noksia on. Ne eivät ole siis millään tavalla uhka terveydelle.

Kun vielä katsotaan uhkia ympäristölle, suurin ympäristöhaitta on hiilidioksidipäästöistä johtuva ilmastomuutos. Lämpötilan nousu laajentaa autiomaita, kuivattaa viljanviljelyalueita, lisää myrskyjä, tappaa suuren määrän eläin- ja kasvilajeja sukupuuttoon ja nostaa myöhemmin merenpintaa. Pohjois-Euroopassa riskinä on ilmaston kylmeneminen, jos ilmastomuutos heikentää Golfvirtaa, mikä nyt näyttää yhä yleisemmin olevan monissa tutkimuksissa todettuna uhkana. Tällöin Pohjois-Eurooppaan voi tulla ilmasto, jossa hyvin kylmät kaudet ja nykyistä lämpimämmät kaudet vaihtelevat sattumanvaraisesti.

Kun katsellaan, mistä hiilidioksidipäästöjä tulee, niin maakaasuvoimala, jos se tuottaa saman verran sähköä kuin ydinvoimala, tuottaa 3,5 miljoonaa tonnia vuodessa, hiilivoimala 7,5 miljoonaa tonnia ja turvevoimala 10 miljoonaa tonnia. Nämä ovat sellaisia lukuja, että esimerkiksi jos hiilivoimala rakennetaan ydinvoimalan sijasta, päästöt lisääntyvät Suomessa 14 prosenttia vuodessa. Maakaasuvoimala ydinvoimalan sijasta lisää niitä 7 prosenttia.

Kun tulevaisuudessa katsotaan, kuka on vastuussa mistäkin, ei siinä varmaan auta se, että sanotaan, ettei tiennyt, koska nyt ainakin tiedetään. Ilmeisesti Suomen energiapolitiikka hallituksen eilisen päätöksenkin perusteella johtaa siihen, että meillä rakennetaan huomattavasti lisää hiilivoimaa. Sehän on mahdollittoman edullista, kun tuottaja ei maksa veroa, vaan kuluttaja vain. Tuottajanhan kannattaa niitä vanhoja hiilivoimaloita pitää käynnissä, niin paljon kuin ne pysyvät, koska ne ovat nyt halvimpia sähköntuottovälineitä. Uusia rakennetaan sitten, kun tarvitaan. Ne, jotka ovat vastuussa tästä, ovat vastuussa myöskin siitä, että kymmeniä suomalaisia kuolee tulevaisuudessa joka vuosi syöpään hiukkaspäästöjen johdosta ja ilmeisesti satoja, jopa tuhansia, joutuu sairaalaan Who:n Euroopan-tutkimusten perusteella. Ympäristö tietenkin saa happosateita. Jos meille käy niin onnettomasti, mikä on melkoinen riski, että Golfvirta heikkenee, en tiedä, kuka täällä sitten rupeaa käymään oikeutta vihreitä vastaan, jotka ovat tämän aiheuttaneet.

Edustajat Malm ja Suhola merkitään läsnä oleviksi.

Ed. S o i n i n v a a r a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Tiuri on näissä uhkakuvisaan sinänsä aivan oikeassa ja siinä, että kasvihuoneilmiön kanssa ollaan vähän vaikeuksissa. Ehkä suuruusluokasta voi sanoa, että yhden 1 000 megawatin ydinvoimalan rakentaminen hiilivoiman sijaan, jos se ei vaikuta energian kulutukseen lainkaan, vuoteen 2030 mennessä viivästyttää kasvihuoneilmiötä yhdellä päivällä. Jos kasvihuoneilmiö aiottaisiin torjua ainoastaan sillä, että rakennetaan ydinvoimaloita, niin 1 000 megawatin ydinvoimaloita pitäisi rakentaa yksi päivässä. Jos kaikki kivihiilivoimalat voitaisiin ykskaks vain ikään kuin taikoa ydinvoimaloiksi, tunnetut uraanivarat riittäisivät noin kolmeksi tai neljäksi vuodeksi.

Sen takia tässä täytyy tehdä yhtä sun toista muutakin. Tässä ydinvoimastrategiassa on se ongelma, että energian kulutusta ei ole lyöty kiinni ja mistään ei näytetä sitä hiilikaivosta, joka suljetaan. Sen sijaan tiedetään, että fossiilisten polttoaineiden hinta laskee, jos niiden kysyntä pienenee, mikä taas lisää energian kulutusta. Sen takia jos ottaisi sen strategian, että haluaa ydinvoimalla torjua kasvihuoneilmiötä, pitäisi ensin pystyä päättämään maailman laajuisista energiarajoista ja energian hinnan pitämisestä riittävän korkeana, koska muuten se vain johtaa yhä energiavaltaisempaan yhteiskuntaan ja siihen, että sen takia se keino ei lainkaan toimi.

Sen sijaan ed. Tiurille suosittelisin kotimaassa ennen kaikkea paneutumista liikennepolitiikkaan, koska siinä hiilidioksidipäästöjen vähentäminen on kaikkein helpointa.

Ed. S a a r i o (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On erittäin hyvä, että ed. Tiuri monien vastustuksesta välittämättä jaksaa tuoda esille energiapolitiittisia faktoja. Tosiasiahan meillä on se, että Suomi on pahassa, itse rakentamassaan energiapolitiittisessa ansassa. Me emme pääse tästä irti muuten kuin sillä, että nopeassa tahdissa voisimme valmistella ratkaisuja, jotka mahdollistavat Rion sopimuksen mukaisen perusvoiman tuotannon, jossa myös taloudellinen hyöty-suhde on otettu huomioon.

Olen miltei kauhuissani havaittuani, että hallitukselta puuttuu tältä osin totaalisesti ote, jos se pitää paikkansa, että hallitus on eilen päättänyt sisäisessä palaverissaan sellaiseen energiapolitiittiseen lausumaan, jossa faktisesti sanoudutaan irti Rion sopimustavoitteesta. Se merkitsee kyllä melkoista romahdusta uskottavuudelle, ja toivon, että ministeri Kalliomäki, joka on osoitta-

nut kuitenkin ymmärtämystä energiapolitiikan oikealle linjaukselle, saisi riittävästi tukea, jotta asia saataisiin oikealle tolalle.

Ed. Hurskainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Tiuri on tunnetusti ollut ydinvoiman kannattaja. Vuosien myötä se on tullut täällä esille. Ed. Tiuri näki lähes ainoana energiaratkaisuna ydinvoimaratkaisun tulevaisuudessa.

Jos muiden energiamuotojen tutkimiseen ja kehittämiseen olisi satsattu vuosien myötä yhtä paljon rahaa kuin esimerkiksi ydinenergiaan, niin uskon, että esimerkiksi fuusioenergiaratkaisussa olisi varmaan päästy jo pidemmälle. Toisaalta minulla on vähän semmoinen tunne, että myöskään maakaasua ei ole yhtä hanakasti ajettu eteenpäin kuin esimerkiksi ydinvoimaratkaisua.

Ed. Tiuri (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Soininvaara jatkuvasti puhuu tuosta, että ydinvoimala lyhentää päivällä kasvihuoneilmiötä. Minä olen jo kerran selvittänyt sen, mihin se laskuvirhe perustuu. Toivoisin, että ed. Soininvaara viimeinkin uskoisi sen.

Tilannehan on se, että tällä hetkellä maapallon ydinvoimalat vähentävät hiilipäästöjä kaikkiaan jo 7—8 prosenttia. Jos ydinvoimaloita rakennetaan lisää, helposti päästään siihen, samaa vauhtia rakentaen kuin 80-luvulla, että 16 prosenttia vähenevät hiilipäästöt. Kyllä se on ihan ratkaiseva ero.

Liikennepolitiikassa ei ole kovin suuria mahdollisuuksia. Esimerkiksi henkilöautot Suomessa tuottavat hiilidioksidipäästöistä vain suurin piirtein vähän yli 10 prosenttia. Ei siinä muutoin kuin moottoriteitä rakentamalla voida saada säästöjä aikaan. Niitähän taas vihreät vastustavat, niin että sielläkin johdonmukaisesti pyritään siihen, että ympäristöä ei haluta säästää.

Ed. Hurskainen mainitsee, että fuusiovoimaan lisää rahaa panemalla olisi saatu jotain aikaan, mutta siinä tarvitaan niin paljon perustutkimusta, että vaikka siihen on kymmeniä miljardeja markkoja jo pantu, vielä olla sen pidemmällä. Sen sijaan nyt on kyllä kehitteillä uusi idea, jossa hiukkaskiihdyttimillä saadaan aikaan fuusioreaktio, joka käyttäisi ydinjätteitä hyväksi ja jolla saataisiin jätteet vähenemään kymmenenteen osaan, niitten vaarallisuus aikaan sataan vuoteen ja energiaa sadoiksi vuosiksi. Se on ehkä kaikkein uusin ja paras idea näistä fuusio- ja fissioenergioista.

Ed. Kääriäinen: Arvoisa puhemies! Ensinnä täytyy sanoa vähän yleisemmin, että oli eilispäivänä suhteellisen kurjaa, että hallituksen ministereistä ilmeisesti ei kukaan ollut täällä paikalla, kun käsiteltiin erinäisiä pääluokkia, selostamassa ja puolustamassa hallituksen politiikkaa. Se minusta kertoi, juhlista piittaamatta, tiettyä vähättelyä eduskuntaa kohtaan melkein pä sen kaikkein tärkeimmän asian käsittelyssä. Tästä on sanottava ”veettömät” sanat. Tässä minusta ministeri Kalliomäen paikallaolo on hieno poikkeus, joka olkoon muillekin jatkossa tänä päivänä esimerkkinä hallituksen sisällä. Eduskuntaa ei pitäisi kovin paljon vähätellä, vaikka olisi kuinka mahtava hallitus omasta mielestään.

Arvoisa puhemies! Pari sanaa lyhyesti energia-asioista, jotka ovat senkin takia ajankohtaisia, että eilispäivänä hallitus on tehnyt ns. periaatepäätöksiä energiaveroista ja vähän muustakin. Sen perusteella, mitä tähän mennessä hallituksen toista tässä voi päätellä, se on tekemässä tiettyä käännettä maan energiapolitiikan suuressa linjassa, käännettä, joka on kyllä väriltään musta.

Ministeri Kalliomäki tänä päivänä syksyllä siirsi energiapolitiikan aloitteen tavallaan hallitukselta eduskunnalle. Ymmärrän sen siirron sen takia, että tilanne oli ja on edelleenkin epätoivoinen. Se on selvä umpikuja. Täällähän sittemmin parrasvalojen ulkopuolella ydinvoima-aktivistit olivat liikkeellä värkäten pontta, joka kuitenkin loppui siihen, että pääministeri ärähti ja puuha loppui ainakin tällä erää siihen.

Jäljelle on jäänyt ministeri Kalliomäen jo aiemmin esittämä linja: kivihiilistrategia. Sitä voi kai näin nimittää, ja tässä voi antaa jälleen tunnustuksen siitä, että ministeri on aivan avoimesti kertonut oman käsityksensä. Vaikka se käsitys onkin mielestäni kehnoin mahdollinen, kuitenkin se on tuotu esille ja siitä nyt voidaan täällä avoimesti keskustella.

Kivihiilistrategia ei ole eikä olisi tälle maalle ainoa vaihtoehto, vaan tarjolla olisi kestävämpi ja vihreämpi vaihtoehto, jota kuvaan sillä tavalla, että pitäisi jäljellä olevista palkeista rakennella siltaa 10—15 vuoden päähän, siltaa, joka kantaisi maakaasuaikaan, aikaan, jolloin myös Suomi pääsisi hyötymään Barentsinmeren varannoista ja/tai Haltenbankenin kentästä. Uusimman tiedon mukaan Barentsinmeren vaihtoehto saattaa olla sitenkin realistisempi aikataulultaan kuin Haltenbanken, johon liittyy hyvin monia Ruotsin ja Norjan kannanotoista suuresti riippuvia ongelmia ja ehkä myös viivästyksiä.

Mutta jos rakentaa siltaa maakaasuaikaan

olemassa olevilla palkeilla, ja niitä palkkejahan kuitenkin vielä olisi käytettävissä sen säästämisen päälle, mitä hallitus ihan oikein hamuilee, ne voisivat olla vieläkin reippaampia suunnitelmia: hyvin vahva panostaminen kotimaisiin biopolttoaineisiin nykyisten leikkausten sijasta; maakaasun tietty lisääminen edelleenkin; sekä tuonista Ruotsin suunnalta apua nykyistä suuremmassa määrin. Näin voitaisiin rakennella siltaa todellakin 10—15 vuoden päähän maakaasuajakaan. Meidän pitää olla viemässä eteenpäin yhteispohjoismaisia sähkömarkkinoita, koska se on varmasti kaikkien Pohjoismaiden yhteinen etu ja myös Suomen etu ja sillä olisi myös vaikutus siihen, miten me täällä oman sähkömme ja energiamme saamme. Siis vaihtoehtoni on se, että rakennetaan siltaa maakaasuajakaan eikä ruveta ajamaan todella voimakkaasti kivihiililinjaa, johon nyt ollaan jostakin kumman syystä päätyvässä.

Minäkin annan arvoa ed. Tiurin aktiivisuudelle nimenomaan keskustelun virittämässä, en sisällössä niinkään, sille että hän tuo esille omaa vaihtoehtoaan ja sitä tiukasti, osin ehkä myös tieteeseen nojaten, pyrkii todistelemaan. Minulle on tullut sellainen vaikutelma viimeisten runsaan kahden vuoden aikana, ja se vaikutelma on vain vahvistunut, että ydinvoiman lisärakentaminen ei ole sittenkään vaihtoehto tämän päivän tilanteessa. Ihan riippumatta siitä, mitä ajattelee lisäydinvoimasta, onko kanta kielteinen vai myönteinen, tällainen vaikutelma tulee, arvio, että ydinvoima ei ole enää jostakin syystä realistinen vaihtoehto. Se ei ole realismia enää, ja tämän perussyynä on siinä, että eihän ole olemassa rakentajaa eikä hakemusta.

Kun tunnustelee teollisuuden omia mielipiteitä ja käsityksiä, niin teollisuus hakee ihan muita ratkaisuja nyt kuin sitä vaihtoehtoa, että ruvetaan kiireellä rakentamaan tähän maahan lisää ydinvoimaa. Ei ole olemassa rakentajaa, investointihaluja eikä myöskään sitä konkreettista hakemusta, joka panisi liikkeelle tämän prosessin uudelleen.

Sitä paitsi vaikutelmaani vielä vaikuttaa poliittinen arvio, eli kaikista kartoituksista huolimatta minulla on semmoinen kuva, että ei täällä eduskunnassa olisi tosiasiaa enemmistöä ydinvoiman lisärakentamisen hyväksymisen puolesta. Kyllä niitä adresseja voi kerätä, mutta kun tulee poliittinen tiukka paikka, silloin tilanne tahtoo muuttua, ja kuvani on tästä joukosta se, että tällaisista enemmistöä ei kerta kaikkiaan tällä kentällä ole syntymässä. Kun nämä vaihto-

ehdot panee yhteen kadunmiehen järjellä, tulee kyllä semmoiseen aika vakaaseen vaikutelmaan, että ydinvoima ei ole tänä päivänä todellinen vaihtoehto, riippumatta siitä, mitä itse sattuu tästä asiasta ajattelemaan. Tympeähän se vaihtoehto joka tapauksessa olisi.

Minä haluan vielä erikseen puuttua lopuksi energiaverotukseen, jossa siis hallitus on päättänyt lähteä nyt hiilen suosimisen tielle. Siitä on mieli perin murheellinen niistäkin syistä, joita täällä ed. Tiuri toi esille. Hiilen suosiminen on ilman muuta luonnolle ja ympäristölle katastrofipoliitiikkaa. Huomaamatta usein jää myös se riski, joka liittyy ihmisten terveyteen ja joka on aivan selkeä tosiasia. Niin ikään hiilen suosiminen on tuontipolttoaineen suosimista, ja se on aina vaihtotaseelle kielteistä ja huonoa kehitystä. Kun se samalla lyö kotimaisia polttoaineita, siis puuta ja turvetta, niin totta kai tällä on myös työllisyys- ja aluepoliittinen vaikutus.

Murheellinen mieli tulee nimenomaan siitä, että tämä merkitsee kylmää kyytiä kotimaiselle vaihtoehdolle, ja ihmettelen kyllä, että tämmöisessä ratkaisussa saattavat olla mukana vihreät ja osin myös vasemmistoliitto, jotka ovat kyllä aiemmassa politiikassaan yrittäneet pitää tiettyjä arvoja, myös kotimaista vaihtoehtoa, hyvinkin voimakkaasti esillä.

Lopuksi toivon, että hallitus ja ministeri Kalliomäki pohtisivat vielä kertaalleen valitsemansa strategian viisautta ja kestävyyttä. Vetoan: ottaakaa takaisin tekemänne päätös ja ryhtykää valmistelemaan siltavaihtoehtoa, vihreämpää vaihtoehtoa, joka on varmasti kaikin puolin parempi kuin kivihiilistrategia. Muutoin teidän linjauksellanne, joka on siis musta käänne, on symboliarvoa koko hallituksen politiikalle, josta kyllä tulee loppu.

Ed. E l o (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ed. Kääriäinen, joka viime kaudella oli loppuvaiheessa energiaministeri, jatkoi samaa kiemurtelua energiapolitiikan osalta, jota hän ministerinä noudatti. Me kaikkiihan muistamme, että ministeri Kääriäisen oli erittäin vaikea tehdä päätöstä siitä, mikä oli hänen linjansa, kunnes hän viime vaiheessa ilmeisesti kääntyi ehkä ulkonaisesta pakosta ydinvoiman kannalle ja oli sitä täällä valmis kannattamaan. Tässäkään puheenvuorossa ei ed. Kääriäinen, kuten ei myöskään julkisuudessa, ole tuonut selvää realistista vaihtoehtoa. Korostan sanaa realistinen.

Biopolttoaineet, totta kai niitä käytettäisiin, jos ne olisivat kaupallisesti kannattavia. Emme

me voi lähteä kaikessa energiapolitiikassa siitä, että yhteiskunta tukee kaikkea, myös biopolttoaineita. Sinänsä en vastusta sitä, etteikö niitäkin voitaisi harkita.

Mitä maakaasuun tulee, se on jonkin verran puhtaampi kuin kivihiili. Maakaasupäästöt ovat arviolta vain 40 prosenttia pienemmät kuin kivihiilen. Täällä on levinnytkin aivan väärä kuva maakaasusta moka puhtaana energiamuotona. Ei maakaasu ole mikään puhdas energiamuoto, vaan aiheuttaa erinomaisen paljon ongelmia.

Ed. Kääriäinen sanoi, ettei ole rakentajaa eikä ole hakemusta. Se tietysti pitää paikkansa, koska eduskunta antoi vuonna 1993 oman signaalinsa teollisuudelle. Kuka tässä tilanteessa pitäisi yleensä ydinvoimahakemusta ja ydinvoimavalmiutta yllä? Mutta uusi eduskunta, olen aivan varma ja päinvastaista mieltä kuin ed. Kääriäinen, on valmis hyväksymään ydinvoiman selvällä enemmistöllä. Uskon, että täällä on todellisessa äänestyksessä sen kannattajia 120—130 kansanedustajaa, äänestyksessä, jossa mitataan eduskunnan voimasuhteet. Varmasti teollisuus sen signaalin jälkeen on valmis uudelleen käynnistämään hankkeen. Sen verran, ed. Kääriäinen, minäkin olen teollisuuden edustajien kanssa asiasta keskustellut.

Kun ed. Kääriäinen sanoi, että ydinvoimavaihtoehto on tympeä, kyllä ihmettelen sitä. Myös keskustan ryhmässä on erittäin paljon myönteisesti energiapolitiikkaan suhtautuvia. Suomenmaan gallup oli erittäin mielenkiintoinen. Yli puolet keskustan ryhmästä kannattaa todellisuudessa ydinvoimaa.

Ed. Tiuri (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Kääriäinen oli sitä mieltä, että ydinvoima ei enää ole ajankohtainen. Tilannehan on juuri päinvastoin. Ydinvoima on taas ajankohtainen, koska maailmassa on juuri herätty huomaamaan, mihin ollaan menossa. Ilmastomuutoshan on nyt todettu tiedemiestyöryhmän lausunnossa todellisuudeksi. Hiukkaspäästöt on tänä vuonna todettu hengenvaarallisiksi. Ne tappavat joka vuosi noin 40 kertaa niin paljon kuin Tshernobyl lähialueellaan.

Happosateet, jotka tulevat myös maakaasusta, sekä ilmastomuutos ovat ne seikat, jotka kerta kaikkiaan vähitellen vaikuttavat siihen, että fossiilista voimaa ei voida enää kovin paljon lisää rakentaa. Päinvastoin Kaakkois-Aasiassa, Japanissa ja Koreassa rakennetaan hurjaa vauhtia ydinvoimaa, ja koska ne maat muutenkin pärjäävät hyvin, niin tulevaisuudessa ne lyövät

lopullisesti Euroopan laudalta, kun täällä ei ole enää sähköäkään kohtuuhintaan saatavissa.

Teollisuuden vaihtoehto ei ole maakaasu myöskään siitä syystä, että sillä ei kohtuuhintaista sähköä tehdä, sen lisäksi että se pilaa ympäristön.

Minusta puun käyttö ja ydinvoima ovat liittoalaisia. Ruotsissahan on voitu panna hiilelle suuri energiavero siitä syystä, että siellä hiiltä ei tarvita sähköön tekemiseen, kun sähkö tulee ydinvoimasta ja vesivoimasta. Silloin, kun pannaan kohtuullinen vero hiilelle, puu tulee kannattavaksi, kuten Ruotsissa on käynyt. Minä en ymmärrä, että ne jotka kannattavat puun käytön lisäystä, vastustavat ydinvoimaa. Siinä he iskevät kirveensä täysin kiveen.

Ed. Salo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ed. Kääriäinen kantoi puheesaan huolta energiapolitiikasta. Se on aivan oikea huolenaihe, varsinkin kun puhutaan energiansaantiongelmista ja massatyöttömyydestä. Millä ratkaistaan massatyöttömyyden ongelmat, jos meillä ei ole riittävästi energiaa?

Hallituksen on käytävä välttämättä kiireesti eduskunnassa keskustelu energiapolitiikasta, mikä on linjaus. Tulevassa budjetissa meidän pitää kiinnittää huomiota energian saannin turvaamiseen ja verotukseen energian osalta. Näin ollen kannan erittäin suurta huolta siitä, että kotimaisen energian työllistävää vaikutusta ei oteta lainkaan huomioon hallituksen energiaveropoliittisissa ratkaisuissa. Sillä ratkaisulla kyettäisiin merkittävästi kaunistamaan ministeri Jaakon saaren putiikin työllisyyslukuja.

Ed. Markkula - Kivisilta (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Elon tavoin hämmästelen myös ed. Kääriäisen, kuten ed. Elo sanoi, kiemurtelua perusvoimakannassaan. Hän puhui monenlaisten eri vaihtoehtojen puolesta, mutta sieltä ei oikein tule todellista realistista perusvoimavaihtoehtoa missään vaiheessa esiin.

On aika mielenkiintoista kuulla — kun tietty porukka on koko ajan puhunut maakaasun puolesta, niin aina on puhuttu Norjasta tulevasta maakaasusta — että itse asiassa Barentsinmeren kaasu saattaisi olla nopeampi vaihtoehto. Todellisuudessa maakaasuvaihtoehto on täysin ilmassa, ja aivan kuin ed. Elo mainitsi, se ei ole mikään puhdas vaihtoehto. Se on fossiilinen polttoaine, ja sen päästöt ovat sen mukaiset.

Tuontien energian varaan me emme voi jatkuvasti rakentaa. Se ei ole maan turvallisuuden

kannalta mikään järkevä vaihtoehto. Mutta se on myös erittäin kallis vaihtoehto etenkin siinä tilanteessa, jossa me olemme sulkeneet kaikki muut tuotantomuodot pois. Jos sitten ryhdymme tinkimään sopivaa hintaa, ei kai kukaan ole niin tyhmä, ettei silloin ottaisi sitä kaikkein kovinta hintaa energiasta tietäen, että ostajalla vaihtoehtot ovat vähissä.

Jo ydinvoimapäätöstä täällä tehtäessä puhuttiin, että jos ydinvoimalle sanotaan "ei", se tarkoittaa "kyllä" kivihillelle, ja aivan selkeästi me olemme jo siinä tilanteessa tänä päivänä, etenkin kun hallituksen eilisiä energiaperiaatepäätöksiä lukee. Täytyy vain hämmästellä sitä, että vihreät ovat todellakin menossa tähän. He ovat kyllä ajaneet itsensä varsinaiseen umpisolmuun oman energiapolitiikkansa kanssa.

Mitä tulee ydinvoimavaihtoehdon realisuuteen, aivan totta on se, että täällä hetkellä ei ole rakenteilla, kun ei ole ollut tilausta, mutta jos selkeä signaali sen puolesta tulisi, että ydinvoimaa halutaan, en usko, että olisi monenkaan viikon asia, että tällainen esitys saataisiin aikaan.

Ed. K ä ä r i ä i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minulla on sellainen kuva, että tämän ydinvoimavaihtoehdon momentum oli runsas kaksi vuotta sitten. Se oli silloin, ja saman tien se myös meni. Minä olen samalla kannalla kuin ed. Tiuri, että ydinvoima ja puuhan ovat keskenään käytännössä liittolaisia. Tällaisia kytköksiä ei pidä tehdä, mutta ne ovat käytännössä keskenään liittolaisia, sillä kivihillään syö käytännössä puun ja turpeen käyttömahdollisuuksia. Puun käyttö loppuu melkein kokonaan, kun puhutaan neitseellisestä hakkeesta, ja turpeen käyttö tulee suurin piirtein puolittumaan tämän hallituksen sapluunan perusteella. Se momentum oli ja meni. Jokainen tietää, miksi näin kävi.

Toisekseen, mitä tulee ydinvoimaan vielä, siinä ei ole realismia sen takia tänä päivänä, että missä on se todella kiinnostunut taho, joka lähtisi liikkeelle. Se ei ole muutaman viikon asia, kuukaa, ed. Markkula-Kivisilta. Se on pitkä prosessi, se vaatii paljon rahaa, sen valmistelu vie pitkän aikaa, ja voi olla, että jos sellainen signaali tulee, niin sittenkin menee vielä monia vuosia, ennen kuin hakemus lähtisi ollenkaan liikkeelle. Tämän asian tunnustaminen minusta olisi tänä päivänä viisautta.

Ed. A i t t o n i e m i : Rouva puhemies! Vaikka ed. Kääriäinen on ryhmätoverini, kyllä

minunkin täytyy sanoa, etten ole koskaan päässyt vielä käsitykseen siitä, millä tavalla hän hoitaisi tämän maan energia-asiat. Jossakin vaiheessa olisi mukava kuulla niitä. Minä itse olen vastannut samalla tavalla kymmenen vuotta, ja vastaus tulee yhdellä sanalla tälläkin hetkellä. "Mutta se on semmosta nää meitin tämmösten miesten", sano Leppäsen Preeti Pohjantähtikirjassa.

Ed. Juhantalo käytti täällä hyvän puheenvuoron taannoin, hänkin entinen ministeri. Hän sanoi jotenkin siihen tyyliin, että häntä ihmetyttää, kun me suomalaiset olemme kansainvälisesti sohlaamassa vähän joka välissä ja kaikkien muiden asioissa, mutta sellaisesta itselle tärkeästä kysymyksestä kuin tulevaisuuden energiapolitiikka me emme kyllä pysty päättämään. Se on aivan totta. Tämä energiakeskustelu on kyllä mukavaa rupattelua täällä salissa ajan kuluksi, mutta se ei ole edennyt yhtään, vaan käynyt aina vain sekavammaksi. Meille tulee vielä jossakin vaiheessa kiire.

Se, mitä hallitus taas kerran päätti, että väännellään sähkölamppuja katosta pois ja säästetään, ei auta meitä mitään. Säästämisen vaikutukset tiedetään. Se saattaa tuollaisena muotilimionä auttaa kuukauden, sähköön käyttö vähenee, mutta sen jälkeen se vastaavasti heilahtaa rajan toiselle puolelle. Ei sitä sähköä, mitä tarvitaan, säästämällä tehdä, vaan kyllä se täytyy jollakin masiinalla tehdä: ydinvoimalla, hiilivoimalla tai millä hyvänsä. Minä olen ehdottomasti ydinvoiman kannattaja, ollut aina ja pysyn, mutta minä en lähde taas selittelemään tätä asiaa sen enemmälti.

Rouva puhemies! Minä tulín tänne oikeastaan näin joulun lähellä joulupukki- ja Joulumaa-ajatuksen pohjalta, vaikka se on lähinnä Lapin asioita. Minä olen usean vuoden ajan harvaksen tippuvilla eduskuntakyselyilläni ajanut eteenpäin tätä Joulumaa-ajatusta ja sitä, että meidän pitäisi Suomessa ja Lapissa hyödyntää se imago, joka Suomella on joulupukin kotimaana, nimenomaan matkailullisesti. Aikanaan Tarvajärvi tämän Joulumaa-ajatuksen pisti liikkeelle. Hän oli hyvä ideoisija, mutta huono hoitamaan asioita eteenpäin. Se jäi sillensä, ja jossakin vaiheessa on jopa puhuttu, että japanilaiset ovat ostaneet Suomelta oikeuden joulupukkiin ja meillä ei ole enää joulupukin kanssa mitään tekemistä. Joka tapauksessa japanilaiset, norjalaiset, ruotsalaiset, jopa amerikkalaiset pitävät joulupukkia enemmän itsellään ja yksioikeutta siihen kuin me suomalaiset.

Meillä on yksi Joulumaa Suomessa. Se on parakkikylä tuolla Rovaniemen pohjoispuolella, joka ei ole minkään näköinen. Sitä mainostetaan Joulumaana kansainvälisille matkailijoille. Kun joulun alla rikkaat länsimaiset miehet ja naiset tuovat lapsiaan katsomaan Lappia ja Concordekoneella laskeudutaan hienosti Rovaniemen lentokentälle, niin siellä on puoliksi palanut jätkäntyntillä ja narun päässä heiniä syövä poro näytteillä, ja siinä on sitten Suomen Lappi. Jos näidenkin takia vuodesta toiseen yhä suuremmat turistimäärät joulun alla tulevat tänne, niin kyllä kai tässä olisi ajatusta hiukan asiaa kehitellä markkinointia varten edelleenkin.

En pidä kylläkään omana hyötynäni sitä, että aikanaan Pertti Salolaisen ansiosta laitettiin työryhmä, joka ryhtyi Joulumaa-projektin mahdollisuutta tutkimaan. Aivan hiljattain pidettiin joku tiedotustilaisuus. Onko se jo ollut vai onko se tulossa? Se taisi olla Säätytalolla, ja tunsin suurta ihailua itseäni kohtaan, kun minäkin sain sinne kutsun. Saattoi olla siitä syystä, että olen näillä erilaisilla toimenpiteillä yrittänyt tätä asiaa viritellä.

Joulumaa pitäisi ottaa Suomen Lapissa todella matkailun kannalta käsiille. Todellinen Joulumaa pitäisi Korvatunturin mukaisesti tehdä vuoren sisään Lappiin, syvälle Lappiin, aivan pohjoiseen, tehdä siitä todella loistelas Joulumaa, jossa on kaikenlaiset joulupukin pajat. Siellä on, totta kai, ravintolat, siellä on sellaiset paikat, missä maailman suihkupiirit niin halutessaan ja heidän lapsensa voivat viettää aikaansa kaikissa systeemeissä. Tämä on sellaista, joka tuo Lappiin matkailijoita, tekee sen maailmankuuluksi. Tämän Suomi jättää käyttämättä. Ei mitään muuta kuin parakkikylä Rovaniemen pohjoispuolella.

Toivottavasti tämä käsitykseni mukaan ministeri Salolaisen aikanaan liikkeelle panema työryhmä on päässyt positiivisiin näkemyksiin. Minä en tiedä, mikä sen työryhmän lausunto on, koska en Säätytalolla ole käynyt, jos sellainen tilaisuus on ollut, mutta sellaiseen kyllä kutsu tuli. Toivottavasti siinä lähdetään liikkeelle ja uhrataan hieman pääomaa siihen hommaan ja tehdään markkinatutkimus ja nopeasti ja pistetään kaivinkoneet touhuamaan ja laitetaan sellaiset paikat, joihinkaa maailman suihkupiirit voivat Concordella tulla ja tuoda myöskin rahaa suomalaisen yhteiskuntaan ja elvyttää Lappia. Erityisesti pitää suomalaisella yhteiskunnalla joulupukin ja Joulumaan osalta olla se imago, joka meille luontaisesti kuuluu, ettemme anna

sitäkin pois japanilaisille. Kyllä ne pojat osaavat hoidella hommat kuntoon.

Ed. B r e m e r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valitettavasti en ollut alusta saakka mukana, kun ed. Aittoniemi ryhtyi puhumaan tästä asiasta. Haluaisin kuitenkin lisätä muuttaman ajatuksen, täydentää tätä Joulumaa-ajatus-ta.

Tässä on todella kansainväliset mitat kantava, sanoisin, miljoonan dollarin liikeidea ja samalla suhdetoiminnallinen idea, joka antaa Suomelle kansainvälistä, maailman laajuista profiilia. Maailmassa on tuhansia uskontoja ja lähes jokainen uskonto pyrkii tuomitsemaan toisen uskonnon vääräuskoiseksi ja toisen jumalan vääräuskoiseksi ja vääräksi jumalaksi. Maailmassa on yksi ainoa yhteinen, yhteisesti hyväksytty, kaikki rajat ylittävä hyvyyden symboli: joulupukki. Tällä on sellaista kantovoimaa, että minä toivoisin, että suomalaiset todella näkisivät ne mahdollisuudet, mitä tässä on, ja kerrankin taistelisivat sitä vastaan, että ruotsalaiset, norjalaiset yrittävät jo omia sen, puhumattakaan grönlantilaisista, amerikkalaisista. Me olemme kaikkein lähinnä sitä, ja se on todella asia, jossa ei pelkästään raha liiku, vaan myös sellainen hyvän tahdon profiili, jonka Suomi voi kautta maapallon itselleen hankkia, jos vain ymmärtäisi käyttää tätä hyväkseen. Sellaisia idealisteja kuin Tarvajärvi on aina tarvittu, mutta tarvitaisiin myös selvänäkijöitä ja kylmän realistisia toteuttajia tässä projektissa.

Ed. R a s k (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Ed. Aittoniemi on aivan oikealla asialla puhuessaan Joulumaan puolesta. Mutta näin joulun alla ne olivat aika ilkeitä puheita, mitä puhuitte nykyisestä Joulumaasta, kuinka sitä tällä hetkellä Rovaniemellä toteutetaan. Ei kannataisi joulun alla näin ilkeästi mistään asiasta kertoa.

Ajatus siitä, että Joulumaa vietäisiin jonnekin syvälle Lappiin, tietysti ajatuksena voi olla ihan hyvä. Mutta kun ihmiset tulevat Japanista, niin ollaan aika kaukana, kun ollaan Rovaniemellä. Se on kaukana suurista keskuksista. Minusta ajatus, että se vietäisiin kauas, ei ole kovin hyvä sen tähden, että silloin unohdetaan ne yrittäjät, jotka tällä hetkellä Rovaniemen seudulla työskentelevät ja leivän Joulumaasta tienaa. Olisi väärin unohtaa heidät ja alkaa rakentaa jotakin uutta.

Rovaniemen maalaiskunnassa on tällä hetkel-

lä hankkeena se, että Syväsenvaaraan tehtäisiin ihan vaaraan sisälle Joulumaa. Minä toivon, että se hanke edistyy toivotulla tavalla. Toivon myös sitä, että siellä päästään sellaiseen Joulumaa-henkeen ja lakataan kilpailemasta sillä, kuka Joulumaan saa omistaa ja kuka ei. Kyllä Joulumaa ja joulupukki kuuluu meille kaikille, niin aikuisille kuin lapsillekin.

Ed. Rinne (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Tässä Tarvajärvi-kysymyksessä muistan hyvin, kuinka häntä irvailtiin. Hän oli vain aikaansa edellä, näkijä, ja niin kuin melkein aina, on ne, jotka ajavat tai esittävät jotain hyviä ideoita, ja ne, jotka eivät pysty itse mitään esittämään ja aina tuomitsevat.

Yhdyn todella lämpimästi siihen, että saataisiin tällainen. Todella hyvin paljon eksotiikkaahan siinä pitää olla.

Yksi puoli siinä on jäänyt valottamatta, ja se on ulkopoliittikka. Ei sellaista aikaa tule ikinä, että joulupukista tulisi ulkopoliittisia ongelmia, olkoot rajat mitkä tahansa ja Venäjän tilannekin mikä tahansa.

Ed. Aittoniemi (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Minä huomautan, että Rovaniemi ei ole Lappia. Ei siellä ole tuntuja. Siellä on vaaroja ja suuria nevoja, mutta ei mitään muuta. Olen käynyt Rovaniemellä kymmeniä kertoja, ja olen Rovaniemen romuliikkeessä ollut joskus autokuskinakin. Se on tuttu paikka, Rovaniemi. En minä sitä halveksi millään tavalla, mutta ei se ole Lappia.

Siellä olevat yrittäjät, jotka ovat tässä parakkikylässä, kituvat ja elävät juuri ja juuri, väliin on pajat tyhjillään ja muuta. Emme me voi sillä perusteella jättää suurta ideaa toteuttamatta, että jotkut yrittäjät saavat kitua jossakin parakkikylässä sen takia, että se on joskus tähän lyöty.

Korvatunturi ja Joulupukinmaa. Se on tunturi. Se on hyvin korkealla siellä Käsivarren nurkilla (Ed. Takkula: Ei ole kuin Koillis-Lapissa!) ja se on vietävä sinne, Joulupukinmaa, jos sitä halutaan markkinoida. Mihin joulupukki perinteisesti kuuluu? Mistä se lähtee liikkeelle? Ei se Rovaniemen Syväsenvaarasta lähde liikkeelle eikä siitä parakkikylästä. Se lähtee Korvatunturilta ajatuksellisesti liikkeelle, sellaisesta paikasta. Sinne täytyy lyödä, jos halutaan eksotiikkaa saada, jotakin. Minä sanon, että jotkut suuret liikemiehet tulevat eräänä päivänä, kun maailma vapautuu, tulevat Japanista, tulevat jostakin muualta ja pistävät toimeksi. Suomalaiset haukkovat hen-

keään ja purevat hammasta aidan takana, kun katselevat, kun toiset vetävät rahaa.

Ed. Elo: Rouva puhemies! Kun on kysymyksessä kauppa- ja teollisuusministeriön pääluokka, on tietysti luonnollista, että keskustelu lainehtii puolelta toiselle ja voidaan keskustella välillä ydinvoimasta ja välillä joulupukista. Mutta toivottavasti ei kuitenkaan tehtäisi siltä, niin kuin ed. Kääriäinen teki siltä maakaasuun, niin että ydinvoima ja joulupukki kuuluisivat yhteen.

Rouva puhemies! Vähän vakavammin kuitenkin tähän asiaan, koska on todella kysymys vakavasta asiasta. Kun olen nyt seurannut runsaan puolen vuoden aikana tämän eduskunnan toimintaa, kyllä minulle tulee se kuva, ettei nykyinenkään eduskunta ole vielä riittävän tietoinen siitä, mitä talous ja energiapolitiikka tälle maalle merkitsevät. Nimittäin nämä kaksi asiaa liittyvät oleellisesti toisiinsa: toisaalta maan talous ja toisaalta energiapolitiikka. Me kaikki tiedämme sen. Edelleenkin näyttää siltä, että eräänlainen jakomentaliteetti eduskunnassa on vallalla. Halutaan jakaa sellaista rahaa, jota ei oikeastaan ole olemassakaan. Maa velkaantuu jatkuvasti, ja vaikka on saatu jotenkin tilanne hallintaan, niin riittävän kriisitietoisia me suomalaiset emme vieläkään ole. Siihen liittyy se, että energiapolitiikka pitää nähdä oleellisena osana talouspolitiikkaamme. Tiedämme, että talouskasvu ja toisaalta energian, erityisesti sähkön, kulutus aivan oleellisesti kulkevat käsi kädessä. Tähän perustuu ainakin oma ajatteluni.

Kun olen täällä erityisesti kuunnellut vihreiden talousoppia, niin edelleenkin näyttää siltä, että eräänlaisena gurunakin pidetty ed. Osmo Soininvaarakin edustaa ajattelua, että talouskasvu on pahasta, koska talouskasvu muka rasittaa ympäristöä. Jos olen tulkinut vihreiden talousopin väärin, toivon, että minua korjataan. Me kaikki näimme viime vaalikaudella, kun tätä vihreiden talousoppia sovellettiin, mitä tälle maalle tapahtui. Talouskasvua ei ollut, mutta ensimmäinen kysymys on, parantuiko ympäristö. Tiedämme kaikki kielteiset seuraukset työllisyyden ja muiden negatiivisten tekijöiden osalta, mutta kysymys kuuluu myös, onko automaattisesti niin, että talouskasvu on pahaksi ympäristölle. Mielestäni vastaus on ei. Suomalainen ja tietysti kansainvälinenkin teknologia kehittää koko ajan parempia ja ympäristöystävällisempiä järjestelmiä. Talouskasvu voi perustua myös ympäristöystävälliseen tuotantotapaan. Haluan vielä kerran korostaa suomalaisen teollisuudenkin

osaamista tässä suhteessa ja myös sitä vastuuntuntoa, mitä suomalaisessa teollisuudessa on. Meillä on varsin pitkälle kehitettyjä, energiaa ja myös ympäristöä säästäviä prosesseja.

Kun nykyinen hallitus on ottanut nimekseen työllisyyden ja yhteisvastuun hallitus, omana kantanaan sanon, että niin kauan kuin hallitus ei ota mielestäni entistä perusteellisempaa otetta energiapolitiikkaan, tietysti voidaan esittää suuri kysymys, miten on työllisyyden hallituksen laita, kuinka tärkeänä hallitus todella pitää työllisyyttä, ja palaan siihen asiaan vähän myöhemmin.

Kuten esimerkiksi ed. Tiuri on tänään todennut, kyllä teollisuus tarkkaan harkitsee, kun käyttökapasiteetti on monilla aloilla 90 prosenttia, sitä että investointeja pitäisi tehdä, mutta jos ei ole sellaista uskottavaa energiapolitiittista linjausta, joka olisi teollisuuden näkemyksen mukainen, varmasti ainakin investoinnit siirtyvät. Se ei ole omalta osaltaan luomassa entistä parempaa työllisyyttä, niin kuin varmasti me kaikki kansanedustajat puolueisiin katsomatta haluamme.

Esimerkiksi yhden 1000 megawatin ydinvoimalaitoksen työllisyysvaikutuksista on laskettu viime vaalikaudella, että se työllistäisi noin 35 000 miestä työvuoden verran. Valtion ei tarvitsisi satsata penniäkään siihen rahaa, vaan se toisi valtiolle verotuloja, työttömyys vähenisi, ja sillä olisi monia merkittäviä hyödyllisiä vaikutuksia. Kun otetaan huomioon vielä se, mikä merkitys sillä on teollisuuden ja talouselämän asennoitumiselle investointeihin, siitä tulee toinen, ehkä merkittävämpi lisä työllisyyteemme.

Mitä tulee energiapolitiikkaan, niin aivan oleellisesti tänä päivänä siihen talouden lisäksi liittyy ympäristö. Me suomalaiset olemme kaikki ainakin juhlapuheissa sitoutumassa Rion sopimukseen, pidämme sitä tärkeänä, mutta nyt mielelläni kuulisin energiaministeri Kalliomäen näkemyksen, miten esimerkiksi eilinen hallituksen linjaus soveltuu Rion sopimukseen ja niihin moraalisiin sitoumuksiin, joita me suomalaiset olemme antaneet ja jotka muuten parin vuoden sisällä alkavat myös tulla käytännön todellisuudeksi: Suomelle jaetaan se oma taakka, jonka saamme siitä, miten Rion sopimusta aiomme käytännössä toteuttaa. Olisi erittäin mielenkiintoista kuulla ministeri Kalliomäen ja toisaalta myös ministeri Haaviston arvio siitä. Mielestäni, rouva puhemies, kun puhumme energiapolitiikasta, täällä pitäisi ministeri Kalliomäen lisäksi istua myös ministeri Haaviston, koska aivan oleellisesti nämä kaksi asiaa liittyvät toi-

siinsa, energian tuotanto ja ympäristöpolitiikka.

Tässä yhteydessä sanoisin muutaman sanan Euroopan unionin energiapolitiikasta. Me suomalaiset olemme Euroopan unionin jäseninä myös olleet jo vaikuttamassa ja pystymme vaikuttamaan siihen, minkälaista Euroopan unionin energiapolitiikka on erityisesti siltä osin, mikä koskee ympäristöpolitiikkaa ja energiaverotusta. Me suomalaiset olemme vaatineet energiaverotuksen harmonisointia, mutta sitä ei valitettavasti EU:n piirissä ole hyväksytty, ja ainakin eilistenkin näkemysten mukaan näyttää siltä, ettei Euroopan unionissa kovin nopeasti tapahdu energiaverotuksen harmonisoinnissa oikeastaan yhtään mitään. Näyttää päinvastoin siltä, että Suomen on peräännyttävä omalta linjaltaan. Viittaan taas eilispäivän energialinjaukseen.

Mehän olemme aivan ihmeellisessä tilanteessa. Samalla kun päätämme siitä, että rakennamme energiatuotannon lähivuosien aikana kivihii- len varaan, helpotamme energiaverotusta. Muistan vielä, että kun oli budjettineuvottelut, vihreät pitivät erittäin tärkeänä haittaverojen ja energiaverotuksen kiristämistä. Nythän on käymässä niin, vaikka sitä ei ole julkisuuteen sillä tavalla markkinoitu, että todellisuudessa teollisuuden energiaverotusta helpotetaan ja se tulee kuluttajien maksettavaksi. En minä usko, ministeri Kalliomäki, että valtiovarainministeriö tulee luopumaan niistä tuloista, jotka nyt on päätetty energiaverotuksella kerätä. Ne otetaan tavallisilta kuluttajilta pois. Toivon, että kansanedustajat, jotka nyt voimakkaasti vannovat kivihii- len varaan, olisivat sitten valmiita vastaamaan koko eduskunnan puolesta, että me ajoimme linjan tähän ja haluamme, että energiatuotanto perustuu kivihii- leen ja että siihen liittyen on entistä suurempi verotus kuluttajille ja se tarkoittaa hintojen nousua, joka tapahtuu varmasti jo vuoden 97 aikana. Nythän ensi vuonna myös jo aikaisemmista päätöksistä johtuen sähkön hinta nousee kaikkialla Suomessa.

Mitä Rion sopimukseen tulee, tosiasia on se, että kivihii- li on kaikkein huonoin vaihtoehto. Jos joku täällä salissa tietää paremmin, toivon, että saan korjauksen asiaan. Kivihii- leen pohjautuva energiatuotanto perusvoiman vaihtoehtona on kaikkein huonoin. Tiedämme tämän erityisesti hiilidioksidipäästöjen osalta, jotka ovat kriittisimmät. Mehän olemme Suomessa onnistuneesti vähentäneet rikki- ja typpipäästöjä, se on hyvä saavutus, mutta ongelmallisimpia, kuten totesin, ovat nimenomaan hiilidioksidipäästöt, ja nykyi-

sellä linjauksella näiden päästöjen osuus varmasti tulee lisääntymään. Me etäännyimme entistä pitemmälle Rion sopimuksesta. Voi olla, että Rion sopimus tulee yleensäkin uuden tarkastelun kohteeksi, jos muuallakin samalla tavalla kuin Suomessa linjataan energiapolitiikka. On aivan selvää, ettei tällaisella Rion sopimuksella ole mitään arvoa. Sille ei jää enää mitään käytännön toteutusarvoa. Se oli mukava kokous ja sisälsi hurskastelua paljon, mutta erittäin vähän käytännön toimenpiteitä.

Mitä tulee saasteettomiin vaihtoehtoihin, ne hän ovat vesivoima ja ydinvoima. Vesivoiman osalta ilmeisesti mahdollisuutemme rajoittuvat aika pitkälle Vuotoksen altaaseen, ja mahdollisesti voidaan tehdä jotain pientä sen lisäksi, mutta tuskin meistä kukaan on täällä julkisesti vaatimassa koskiensuojelulain purkamista, joka vasta avaisi tien vesivoiman runsaampaan käyttöön. Niin kuin me tiedämme, vesivoimasta muutenkaan ei ilmeisesti Suomessa kuitenkaan saada todellista lisäenergiantarvetta.

Mitä tulee ydinvoimaan, ymmärsin eilisestä päätöksestä, että hallitus ottaa huomioon vuoden 1993 päätöksen eduskunnassa. Näinhän asia ainakin Helsingin Sanomien mukaan oli ilmoitettu. Olen jo aikaisemmin todennut ja totean jälleen kerran, että se oli onnettomimpia päätöksiä, mitä viime eduskunta teki, joka teki kyllä paljon onnettomia päätöksiä. Vetoaminen siihen päätökseen on minusta myös aika onnetonta. Mutta näin nyt on tapahtunut, ja tiesimme, että näin myös tulee tapahtumaan.

Erilaiset tapahtumat ovat johtaneet siihen, että me emme täällä eduskunnassa saa tässä vaiheessa ottaa demokraattisesti kantaa tähän asiaan siitä huolimatta, että syksyn kuluessa ymmärsin ministeri Kalliomäen muutamassa puheenvuorossa ilmoittaneen, että asia on eduskunnan käsissä. Periaatteesta tietysti asia on eduskunnan käsissä. Me kansanedustajathan olemme vapaita tekemään mitä tahansa periaatteesta, mutta käytännön politiikka on vähän erilaista.

Toivon, että tämän eduskuntakauden aikana eduskunta tavalla tai toisella tulee ilmaisemaan kantansa. Päinvastoin kuin ed. Kääriäinen olen sitä mieltä, että Suomen teollisuus vain odottaa eduskunnalta uutta signaalia. Ymmärrän hyvin teollisuuden kannan, ettei teollisuudella ole ydinvoimavalmiutta tällä hetkellä, koska eduskunta on sen signaalin antanut, mihin olen moneen kertaan viitannut.

Meidän selvitystemme mukaan, mihin jo äs-

ken viittasin vastauspuheenvuorossani, eduskunnasta löytyy vähintään 120 edustaja, mahdollisesti enemmänkin, jotka todellisessa äänestystilanteessa tulisivat kannattamaan ydinvoimaa. Mielestäni tämä signaali on myös suomalaisten äänestäjien signaali, jonka he lähettivät eduskuntaan, kun edustajia valittiin tämän vuoden vaaleissa.

Mitä tulee muihin vaihtoehtoihin, täällä on jo todettu maakaasun osuus. Totean sen vielä kerran: Maakaasu on pienempi hiilidioksidipäästöiltään kuin kivihiili, mutta vain noin 40 prosenttia. Toivoisin, että tämä tieto myös suomalaisille lähetettäisiin. Se on fossiilinen polttoaine eikä millään tavalla kuitenkaan ympäristöystävällinen siinä mielessä, kuin ihmiset ovat ajatelleet.

Mitä maakaasun realistisuuteen tulee, energiapolitiikan neuvoston viime kokoukseen olen pyytänyt selvityksen siitä, millä aikavälillä maakaasu saattaisi tulla suomalaiseksi energiavaihtoehtoksi. Aivan yksiselitteisesti asiantuntijat ilmoittivat, että vaihtoehto on käytettävissä aikaisintaan vuoden 2005 jälkeen. Eli kaikki se, mitä Ruotsi nyt omassa linjauksessaan tekee, mitä Norja tekee ja toisaalta mitä tapahtuu Venäjän länteen suuntautuvan maakaasuputken osalta, on pitkän aikavälin ratkaisuja.

Kyllä todella täytyy ihmetellä, että maan hallituksessa on monta ministeriä, jotka jatkuvasti kiemurtelevat tämän asian kanssa. Muun muassa ministeri Norrback näytti alkuvuokosta kovasti jälleen kerran tuoneen esille maakaasuvaihtoehtoa. On tietysti ministeri Norrbackin asia tuoda esille sitä, mutta minusta pitäisi kauppa- ja teollisuusministeriön sekä Eurooppa-ministerin ja pohjoismaisen yhteistyöministerin näkemysten välillä olla yhteinen linja. Ehkä siinä ei ole mitään suoranaista ristiriitaa, mutta en usko kuitenkaan, että se edustaa Suomen hallituksen perusnäkemystä, mitä ministeri Norrback alkuvuokosta julkisuuteen saattoi.

Henkilökohtaisesti uskon muuten siihen — se tulee aivan lähipäivinä julkisuuteen — mitä Ruotsin energiakomitea esittää. Uskon, että siellä tullaan päättämään ydinvoiman säilyttämiseen yhtenä vaihtoehtona. Olen jo aikaisemmin täällä esittänyt ihailuni siltä osin, mikä koskee Ruotsin pitkän välin linjauksia. Ne ovat todella pitkiä linjauksia. Vuonna 80 oli kansanäänestys, vuonna 95 tehdään seuraava linjaus. Tällaiseen linjaukseen meidänkin pitää päästä. Kyllä meidän pitää nyt tunnustaa politiikassa realiteetit, jokaisen hallituspuolueen. Silloin meidän pitää myös

linjata oma energiapolitiikkamme vuoteen 2010 asti ja katsoa, mitä erilaisia vaihtoehtoja meillä on käytettävissä.

Mitä energian tuontiin tulee, niin tällä hetkellähän Suomi tuo Venäjältä määrän, joka vastaa noin 900 megawatin sähköntuotantokapasiteettia. Se on myös erittäin arveluttava kysymys. Me hyväksymme Venäjän turvallisuudeltaan heikoissa ydinvoimalaitoksissa tuotetun ydinsähkön, käytämme sitä mielellämme ja ostimme sitä, mutta emme kovin paljon välitä, missä olosuhteissa sitä tuotetaan. Toisaalta tuomme myös kivihiilisähköä, joka tulee todellisuudessa Tanskasta. Nämä ovat ne kaksi tuotantolähdettä, mistä tuomme tällä hetkellä sähkömme.

Olen jo viitannut siihen ja kerran totean vielä, että mielestäni nykyinen, eilen suoritettu linjaus ei ole pitkän tähtäimen uskottava linjaus. Toivon, että asiaan voidaan tämän eduskuntakauden aikana vielä palata, vaikka erilaisia voimia näyttää olevan liikkeellä toiseenkin suuntaan.

Ydinvoiman osuushan on nyt noin kolmannes sähkön tuotannostamme. Mielestäni voimme hyvin sellaista energiantuotantokapasiteettia kuvitella, missä ydinvoiman osuus olisi noin puolet sähkön tuotannostamme. Se tarkoittaisi ehkä parin 1 000 megawatin ydinvoimalan rakentamista seuraavan kymmenen vuoden aikana. Sen lisäksi tarvitsemme erilaisia toimenpiteitä. Eihän tämä mitenkään meitä pelasta. Jos vaikka tekisimme tänä vuonna ydinvoimapäätökset, ydinvoima olisi meidän käytettävissämme vasta vuonna 2005. Suurin piirtein näin asianlaita on. Tämä on hyvin pitkän aikavälin politiikkaa.

Mitä me sitten muuta tarvitsemme, siinä yksi on tietysti energian säästö, josta hallitus eilen teki päätöksen. Se on ihan hyvä. Energian säästöä edelleen voidaan harrastaa, ja sillä varmasti on tuloksia. Sitä pitää kannattaa, maakaasuakin siitä huolimatta, että se on huono vaihtoehto. Se on parempi kuin kivihiili. Sitä pitkän aikavälin linjausta pitää tarkastella ja tietysti uusia energiamuotoja, niin kuin tuuli- ja aurinkoenergiaa ja eräitä muita. Mutta mitä tuuli- ja aurinkoenergiaankin tulee, kauppa- ja teollisuusministeriön käsityksen mukaan tuuli voisi edustaa parhaimmillaan meillä noin 1:tä prosenttia energian tuotannosta. Se merkitsee myös aikamoisia ympäristöhaittoja, niin kuin me tiedämme, ulkonäöltään ja monessa muussa suhteessa. Mutta siitä huolimatta olen sitä mieltä, että Suomi voisi kehittää omaa tuulienergiavoimalaitoskapasiteet-

tiaan. Auringon osaltahan on luonnollista, että Suomessa ei kovin suuria mahdollisuuksia kesämökkien sähkön tarpeita lukuun ottamatta sillä ole.

Rouva puhemies! Ihan lopuksi muutama sana ydinvoiman turvallisuudesta, jonka uskon olevan kaikkein suurin kysymys myös niille kansanedustajille, jotka vastustavat sitä. On luonnollista, että ydinvoima on sinänsä pelkoja aiheuttava, jos ei asiaa tarkastele kokemuksen ja tiedon pohjalta. Katsotaan kuitenkin, minkälaiset kokemukset maailmassa on ydinvoimasta. Tällä hetkellä käynnissä on noin 400 ydinvoimalaitosta. Niillä on takanaan noin 7 000 reaktorin käyttövuotta. Harrisburgin onnettomuutta lukuun ottamatta, jossa sielläkään ei ollut mitään merkittäviä vaurioita, länsimaissa ei ole tapahtunut, siis puhun nyt länsimaista ja länsimaiden ydinvoimaloista, merkittäviä onnettomuuksia.

Suomessahan meillä on neljä ydinreaktoria. Ne ovat toimineet laskennallisesti suurin piirtein 65 vuotta, ja nehan ovat maailman huippuluokkaa turvallisuudeltaan. Me pystymme kehittämään entistä turvallisempia, entistä parempia ydinvoimaloita.

Mitä Tshernobyliin tulee, mikä usein keskustelussa tuodaan kauhukuvana mieleen, Suomessa Tshernobylin tapaista laitosta ei koskaan olisi saatu ottaa käyttöön. Niin kuin me tiedämme, venäläiset ovat tällä hetkellä jo itsekin heränneet kehittämään omia laitoksiaan ja ainakin tutkailemaan sitä turvallisuutta, mikä niissä laitoksissa on.

Mitä tulee vielä jätteisiin, jätekysymys on teknologisesti täysin ratkaistu. Siinä ei ole minkäänlaisia ongelmia. Olen huomannut, että monet kansanedustajat sanovat kaikkein tärkeimmäksi syyksi kielteiseen kantaansa sen, että he eivät tiedä, miten jäteongelma on ratkaistu. Jäteongelma on teknologisesti ratkaistu, ja kuten sanottu, se ei ole mikään turvallisuusriski tällä hetkellä.

Puhetta on ryhtynyt johtamaan ensimmäinen varapuhemies S-L. Anttila.

Ed. N i k u l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Elo puheenvuoronsa loppupuolella minusta hyvin toi esille energiapolitiikan perusongelman, sen että yhtä ratkaisua siihen ei ole. Meilläkin on useamman laatuaisia energialähteitä käytössä. Ydinvoimala ei koskaan voi ratkaista sitä peruskysymystä, että meidän koko tuotanto-

tapamme, elämäntapamme, on aivan suunnattomasti liikaa energiaa kuluttava.

Ydinvoimaloiden turvallisuudesta toteaisin vain sen, että niitä ei ole voitu vakuuttaa, vaan kaikki ydinvoimalat toimivat valtioiden vastuulla. Se kertoo jo jotain siitä riskin suuruudesta, jota lukajasoiset ihmiset vakuutusyhtiöissä kautta maailman arvioivat.

Ed. Elo puhui myös eilisestä periaatepäätöksestä. Siinäkin näkyy sama problematiikka. Se on rakennettu vuonna 93 eduskunnan valiokuntakäsittelyn jälkeen tekemälle ratkaisulle, tarkoituksena sillä luoda pitkää linjaa Suomen energiapolitiikkaan. Hallitus lähtee siitä, että tällaisista tempoilevaa päätöksentekoa ei harjoiteta.

Periaatepäätöksen mukaan lähdetään valmistelevaan veromallia, joka voi merkitä teollisuuden energiaverotuksen alentamista, jos kilpailukyky sitä edellyttää. Vihreät ovat todenneet, että tämä ei ole hallitusohjelman mukaista. Hallitusohjelmassa lähdetään siitä, että palkkaveroa alennetaan ja valtion tulojen menetys kompensoidaan ympäristö- ja haittaverojen nostamisella. Mutta niin kuin sanoin, tätä mallia ei vielä oteta käyttöön, ja sen vuoksi se oli meidän näkökulmastamme hyväksyttävissä.

Mitä teollisuuden investointeihin tulee, suositelen, että ed. Elo seuraa huomisia tiedotusvälineitä hyvin tarkkaan. Teollisuudella on esittää erittäin kovat investointiluvut siitä huolimatta, että ydinvoimapäätöstä ei tehty eikä tehdä.

Ed. R a s k (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Ed. Elo arveli puheessaan, että vesivoiman rakentaminen Suomessa hiipunee sen jälkeen, kun Vuotos on rakennettu. Hän ei maininnut mitään siitä mahdollisuudesta, joka meillä mielestäni kuitenkin Suomessa on pienvesivoiman, jopa alle megawatin laitosten, rakentamisessa. Niihin meillä on aika lailla lukemattomia mahdollisuuksia. Nehän ovat sillä tavalla hyviä, että ne ovat paikallisia, niissä häviöt tulevat pieniksi. Vesivoima kaikkineen on uusiutuvaa kotimaista luonnonvaraa ja aika ympäristöystävällistä verrattuna moniin muihin.

Halusin tämän vain sanoa sen tähden, että minun mielestäni meillä ei ole varaa jättää mitään mahdollisuuksia käyttämättä.

Ed. T u l o n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oli mukavaa ja hyödyllistä kuunnella ed. Mikko Elon puheenvuoroa siinä mielessä, koska käytin budjetin yleiskeskustelussa saman suuntaisen puheenvuoron siltä osalta,

jos ajatellaan, että tämän hallituksen ja eduskunnan tavoite on todella puolittaa työttömyys. Kun kuuntelee teollisuuden ihmisiä, he ovat hyvin vakuuttuneita siitä, että jos selkeää, uutta energiaratkaisua — puhumatta siitä, mitä edellinen eduskunta on päättänyt — ei tule, saadaan kyllä sanoa hyvästit tälle hyvälle tavoitteelle puolittaa työttömyys.

Nyt ovat kyllä hyvin johtavat suuret teollisuusyhtiöt sitä mieltä, että selkeä ratkaisu, oli se mikä tahansa, täytyy saada, ja siltä osin sitten lähtevät yrityksetkin investoimaan, väitetään, että jopa palkkaamaan tätä kautta lisää henkilökuntaa. Minusta tämä on asian ydin. Ed. Mikko Elo otti sen ihan hyvin tässä esiin.

Mitä tulee energian tuontiin Venäjältä, olen samaa mieltä. Se tuntuu jossain määrin jopa moraalittomalta, kun tiedetään, minkä tasoinen meidän lähellämme oleva venäläinen ydinvoimala on.

Toisaalta, jos me tekisimme eduskunnassa rohkean päätöksen ydinvoimasta, onko ministeriö laskenut, miten paljon me voisimme tulevaisuudessa viedä energiaa?

Ed. E l o (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aivan lyhyesti. Haluan ensinnäkin todeta ed. Raskille. On ihan totta, mitä ed. Rask sanoi. Tällaista pienvesivoimalatuotantoa varmasti on syytä harrastaa, mutta yritin sanoa sitä, että se ei ratkaise kuitenkaan meidän suuria linjojamme.

Ed. Nikulan ja ed. Tulosen puheenvuorojen johdosta haluan todeta lyhyesti sen, että minun toivomukseni on, että eduskunta saisi demokraattisesti ottaa kantaa tähän asiaan. Olen ihmetellyt, ed. Nikula, sitä että te olette tehneet tästä hallituskysymyksen siltä osin, kun minä en ole sitonut hallitusta tähän millään tavalla, vaan eduskunta saisi antaa sen signaalin, ja sen jälkeen se olisi signaali. Minä olen valmis tyytymään siihen, oli se "ei" tai "kyllä", mutta siihen sitten sitoudutaan ja lopetetaan epävarmuus.

Mutta nämäkin vaalit käytiin osaksi energia-vaaleina. Ihmiset ja teollisuus olivat hyvin pettyneitä siitä, mitä viime kaudella eduskunnassa tapahtui. Sen takia minä toivon, että me ennemmin tai myöhemmin saamme asian nimenomaan eduskunnan käsittelyyn ja sen jälkeen sitten kaikki mukautuvat siihen, mikä eduskunnan päätös on.

Ed. L u h t a n e n : Arvoisa puhemies! Joitakin näkökohtia valtiovarainvaliokunnan kaup-

pa- ja teollisuusministeriön pääluokkaa koskevista asioista.

Valiokunnan kauppa- ja teollisuusjaoston puheenjohtaja ed. Tiuri kiinnitti puheessaan huomiota siihen, että valiokunta on päätenyt hyvään loppuponteen, joka liittyy valiokunnan tiede- ja teknologiapolitiikkaa koskeviin asioihin. Tähän todella voi yhtyä. Valtiovarainvaliokunta on minusta mietinnössään erittäin hyvin ymmärtänyt tiede- ja teknologiapolitiikan merkityksen. Mutta kuitenkin olisi itse menemässä vielä hiukan pitemmälle johtopäätösten teossa.

Minusta valiokunta on sinänsä hyvin ansiokkaasti kiinnittänyt huomiota Teknologian kehittämisskeskuksen tärkeään merkitykseen nimenomaan korkeakoulujen soveltavan tutkimuksen rahoittamisessa ja koordinoimisessa ja myös kansainvälisen tutkimusyhteistyön rahoittamisessa.

Samoin minusta valiokunta on hyvin perusteellisesti ja aivan oikein ymmärtänyt Tekesin rahoitustuen merkityksen pk-yrityksille ja maamme yritysten tuotekehityskustannusten suuren osuuden verrattuna muihin Oecd-maihin. Minusta on tärkeätä, että tätä näkökohtaa tuodaan esiin niin kauan, että se ymmärretään meillä.

Näistä näkökohdista huolimatta valiokunta joutui sen ikävän tosiasian eteen, että Tekesin soveltavan tutkimuksen rahoitusta ja tuotekehitystyön myöntämisvaltuuksia leikataan lähes 400 miljoonalla markalla. Voin vielä kerran yhtyä siihen valiokunnan näkemykseen, että tämän luokan leikkaukset ovat kansantaloutemme kehittämisen ja työllisyyspolitiikan hoitamisen kannalta nimenomaan tällä hetkellä virheratkaisu.

Tietysti pitäisi puhua pitempäänkin siitä, miksi Tekesin rahat, myöntämisvaltuudet ja tästä aiheutuvat maksusmääräykset ovat tärkeitä. Tästä puhuin pidempään yleiskeskustelun yhteydessä, mutta toistettakoon sen verran, että nämä ovat minusta tärkeitä siitä syystä, että myöntämisvaltuudet ja tästä aiheutuvat maksusmääräykset ovat juuri se osa valtion yritystukea, joka on nimenomaan vanhoja rakenteita muuttavaa, laajentavaa ja uudistavaa. Kaikki muu yritystuki, jota tässä budjetin pääluokassa on valtaosa, on puolestaan enemmän tai vähemmän vanhoja rakenteita säilyttävää ja, täytyy sanoa suoraan, osittain kilpailukyvyttöä tuotantoa väkisin ylläpitävää. Tämä minusta pitäisi nyt kerta kaikkiaan ymmärtää.

Voin vielä todeta senkin, että minä näen hyvin suurena ongelmana sen, että nämä yritystukia

koskevat päätökset ovat siinä määrin rajuja, että jos me emme nyt todella kykene näiden leikkausten ohella toteuttamaan tai saamaan minkäänlaista kompensatiota, esimerkiksi lisää rahaa tai muita toimintaa tukevia toimenpiteitä, on tosiasiassa, että meillä rakennemuutos tukahtuu tai ainakin viivästyy tai hiipuu.

Toistan vielä sen, että KTM:n sisällä elinkeinotukien rahoituksen suuntaaminen on ikään kuin todella väärässä paikassa eli painopiste väärässä kohdassa. Leikkaustoimintahan koskee siis ennen kaikkea pieniä, keskisuuria ja myös mikrokokoisia teknologiayrityksiä. Näitä on juuri rahoitettu Tekesin rahoituksella, ja nyt tämä siten vaikeutuu ja saamme yhä enemmän ongelmia niskoillemme.

Näistä syistä Tekesin myöntämisvaltuudet ja niistä myöhemmille vuosille koituvat maksusmääräykset ovat koko meidän maamme talouden kannalta hyvin tärkeitä. Tätä minusta täytyy toistaa.

Arvoisa puhemies! Kun totesin äsken, että valiokunta olisi voinut mennä vielä pidemmälle meneviin johtopäätöksiin, tarkoitin sitä, että meillä on eräänlaisia kompensatiotoimenpiteitä. Lisärahoitus on tietysti tärkeää, mutta me voimme kompensoida Tekesin toimintaa myös muilla toimenpiteillä. Tämä kompensatioajatus lähtee suorastaan Tekesistä tehdystä kansainvälisestä arvioinnista. Tämä arviointihan oli erittäin hyvä Tekesin kannalta, Tekesin toimintaa arvostettiin hyvin suuresti. Mutta arvioinnissa kiinnitettiin huomiota eräisiin keskeisiin toimintapoliittisiin linjauksiin, joilla nimenomaan voitaisiin tehostaa Tekesin toimintaa ja parantaa sen teknologiapoliittista asemaa ylipäättään. Nyt kun kauppa- ja teollisuusministeri on paikalla, minä toistan, että arvioinnissa esille tulleet asiat voitaisiin toteuttaa välittömästi ja ne eivät maksaisi penniäkään eli budjettiin ei tulisi minkäänlaista lisäystä. Nämä olisivat vain toimintalinjauksen suuntaamista.

Esimerkiksi otan nyt vaikka tämän, että Tekesin siis tulisi tämän arvioinnin mukaan laajentaa yritysasiakaskuntaansa siten, että se kohdistaisi entistä suuremman osan määrärahoistaan pieniin ja keskisuiiin yrityksiin ja uusiin käynnistyyviin teknologiayrityksiin.

Sitten tämä idea: Minä en tiedä, miten kauppa- ja teollisuusministeriö on käsitellyt asiaa. Tekesin nykyisestä tuotekehityslainajärjestelmästä voitaisiin välittömästi kehittää nettoperiaatteella toimiva rahasto. Tämähän toisi välittömästi Tekesille lisävoimavaroja, ja tähän ei siis

tarvitsisi panostaa uutta rahaa. Tämä tarkoittaisi siis sitä, herra kauppa- ja teollisuusministeri, että Tekesin saamat palautukset eivät menisi valtio-konttorille vaan nimenomaan Tekesin käyttöön. Se voisi itse hyödyntää omia rahojaan. Minä toivoisin, että kauppa- ja teollisuusministeriö ryhtyisi näihin toimenpiteisiin heti tai sitten tekisi niistä tiukan ja pienelle aikataululle kohdistuvan suunnitelman.

Valtiovarainvaliokunta käsittelee minusta myös hyvin ansiokkaasti teollisuutta palvelevan tutkimuksen edistämistä yleiseltä kannalta. Tässä yhteydessä valiokunta ottaa valtionyhtiöistä laadittuihin yksityistämissuunnitelmiin liittyen kannan todeten, että ensisijaisesti sen tulisi parantaa valtionyhtiöiden rahoitusasemaa ja samalla vahvistaa koko teollisuuden rakennetta. Sitten valiokunta ottaa kannan, että vasta toissijaisena tavoitteena voitaisiin valiokunnan mielestä pitää yksityistämisestä saatavien varojen käyttämistä talousarvion yleiskatteeseen.

Nyt, kun olemme tässä pääluokassa, omasta puolestani totean, että mielestäni valtionyhtiöiden yksityistämisestä saatavia voimavaroja ei tule missään yhteydessä käyttää talousarvion yleiskatteeseen, vaan nimenomaan tässä tilanteessa uuden teollisuuden luomiseen, erilaisiin sijoitusyhtiöihin, esimerkiksi Keraan, ja ylipäättään teollisen pohjan vahvistamiseen. Näitä kohteita on olemassa. Sinne rahat menisivät huomattavasti tehokkaampaan ja oikean suuntaiseen käyttöön.

Arvoisa puhemies! Ilmeisesti ensi viikolla valtioneuvosto tulee antamaan koko koulutusta koskevan kehittämissuunnitelman. Minusta on hyvin tärkeää, kauppa- ja teollisuusministeri, että tässä suunnitelmassa nähdään koulutuksen ja tutkimuksen merkitys ja yhteys maamme taloudellisen elämän kehittämiseen ja tätä kautta hyvin tärkeänä osana työllisyyden lisäämiseen. Samassa yhteydessä olisi minusta myös täsmälleen oikea ajoitus, että hallitus valmistelisi ja antaisi lupauksensa mukaisesti tiede- ja teknologia-politiittiset linjauksensa. Tietysti myös sopii toivoa pientä ja keskisuurta yritystoimintaa koskevia ohjelmia.

Nämä asiakirjat liittyvät hyvin kiinteästi yhteen. Se harmittaa hallinnon eriytymisessä, että tuntuu siltä, että valtioneuvosto ei näe eri hallinnonaloilta tulevia asiakirjoja ja toimenpiteitä yhtenä kokonaisuutena niin, että näkisimme, että kaikkien yhteisenä tavoitteena on tämän maan taloudellisen toimeliaisuuden, elinkeinoelämän kehittäminen ja sitä kautta työllisyyden

parantaminen. Nämä on nähtävä kokonaisuutena.

Ed. T i u r i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen täysin samaa mieltä ed. Luhtasen kanssa kaikesta, mitä hän itse asiasta sanoi. Olen kuitenkin eri mieltä siitä, mitä hän ensiksi sanoi, elien ole kauppa- ja teollisuusjaoston puheenjohtaja vaan seuraava puhujalistassa oleva kansanedustaja Liikkanen.

Ed. L i i k k a n e n : Arvoisa rouva puhemies! Teeke mieli todeta ihan sama kuin ed. Kääriäinen aluksi, että vähän ihmetyttää, että kun käsitellään pääluokkaa 32, joka on erittäin tärkeä koko Suomen kansantaloudelle ja pk-yrityksille, ja yleensä teollisuuden talousarvion käsittelyssä ministerit ei enempää näy paikalla. Eilen illalla nimenomaan ei näkynyt salissa. Kun ajatellaan, että eduskunnan tärkein päätös, talousarvion hyväksyminen ja kokoon paneminen, on esillä, olisi toivonut, että hallituksen edustus olisi ollut vanhempi.

Kuitenkin täytyy samaa hengenvetoon todeta, että kun kauppa- ja teollisuusjaosto valmisteli talousarviomietintöä, me teimme sitä erittäin hyvässä yhteistyössä kauppa- ja teollisuusministerin johtaman ministeriön kanssa. Siitä parhaat kiitokset, koska saimme erittäin hyvää tietoa ja erittäin avoimet suhteet vallitsivat. Toivon, että näin myös jatkossa tulee tapahtumaan.

KTM:n hallinnonalalla on selvästi neljä painopistealuetta: tutkimus- ja tuotekehitys, pienen ja keskisuuren yritystoiminnan lisääminen, pienen ja keskisuuren yritystoiminnan kansainvälisen osaamisen olennainen parantaminen ja riskirahoitustoiminta. Nämä ovat hyviä asioita, oikeita painopistealueita. Näin totesi kauppa- ja teollisuusjaosto, koko valtiovarainvaliokunta, ja varmaan kaikki olemme samaa mieltä, että nämä ovat kannatettavia painopistealueita.

Kuitenkaan, kun nyt katselee budjettia tarkasti, siellä eivät valitettavasti nämä painopistealueet korostu vaan päinvastoin juuri näiltä alueilta, näiltä aloilta, karsitaan menoja 20—30 prosenttia. Se ei ole mielestäni järkevää toimintaa. Karsintaa pitäisi katella niin, onko siitä todella hyötyä. Näissä kaikissa kohteissa voi todeta, että niistä tulee lisää menoja ja lisää työttömiä.

Kun ajatellaan juuri Tekesin kohtaa, jota ed. Luhtanen painotti puheessaan, itsekin tekee mieli todeta, että kun Tekes on 12 vuotta toiminut tässä maassa, koko ajan sen määrärahat ovat

lisääntyneet. Tänä vuonna myöntämisvaltuudet ovat jo noin 1,5 miljardia, ja ensi vuonna leikataan melkein 400 miljoonaa. Tämä ei voi olla oikein, koska se vaikuttaa todella pk-yrityksiin, mutta se vaikuttaa myös yliopistoihin, tutkimuslaitoksiin ja koko Suomen kansantalouteen, väitaisin näin.

On tutkittu ja selvitetty myös se tosiasia, että Tekesin toiminta on ollut erittäin tuloksellista. On todettu, että Tekeksin rahoitussijoituksilla saadaan noin 20-kertainen vaikutus liikevaihtoihin ja vientiin yrityksissä. Samoin on selvitetty, että Tekesin sijoittama miljoona synnyttää 4—5 työpaikkaa. Jos ajatellaan vielä välillisiä vaikutuksia, ne ovat todella suuret. Tällaiselta alueelta ollaan ottamassa 400 miljoonaa pois. Tämä ei ole oikeata menojen karsintapolitiikkaa.

Kun budjettia muutenkin katselee pääluokan 32 osalta, joutuu toteamaan, että Lipposen hallitus ei ole ymmärtänyt ihan oikein pienten ja keskisuurten yritysten toiminnan merkitystä työllisyyden kohentamisessa ja yhteiskunnallisen rakenteen uudistamisessa. Monet yritysten kehittämismäärärahojen leikkaukset osuvat hyvin kiipeästi juuri pk-yrityksiin.

Mielestäni määrärahat tulisi vähintään korottaa vuoden 1995 tasolle eikä ottaa niistä pois. Kaiken perustana pitää olla sen, että panostetaan kauppa- ja teollisuusministeriön uuden työn luomista edistäviin keinoihin eikä työtä paikasta toiseen siirtäviin tilapäistuksiin. Tässä Lipposen hallitus iskee mielestäni kirveensä kiveen. Ei tilapäisillä lapiohommilla työttömyys puolitu. Työttömyyttä voidaan merkittävästi alentaa vain vahvistamalla Suomen tuotannollisen toiminnan perustaa ja tätä kautta luomalla uusia pysyviä työpaikkoja.

Keran ja TT:n toimesta on tehty tutkimus, jossa todetaan, että noin 60 000 pk-yritystä kärsii vakuuspulasta. Näissä yrityksissä työskentelee 300 000—350 000 ihmistä, ja olisi luullut, että ensi vuoden talousarviossa olisi tähän asiaan kiinnitetty huomiota, korjattu vakuuspuolen asioita, mutta päinvastoin Valtiontakuukeskuksesta ollaan leikkaamassa määrärahoja pois. Tämäkin asia tuntuu hyvin ihmeelliseltä ymmärtää. Mielestäni yhdenkään kannattavan yrityksen laajentamis- ja perustamishanke ei saisi jäädä kiinni reaalivakuuksien romahduksesta tai kokonaan puuttumisesta. Julkisen vallan pk-yrityksiin kohdistuva takaustoiminta pitää perin pohjin mielestäni uudistaa. Suomeen on perustettava erityisesti pk-yritysten takaustarpeisiin keskittyvä takuupankki. Tämä voidaan toteut-

taa esimerkiksi organisoimalla pk-yritysten takaustoiminta Keran kautta.

Arvoisa puhemies! Käytin yleiskeskustelussa hyvin pitkän puheenvuoron tästä asiasta. Sen takia tyydynkin vain toteamaan, että koko sydämeistäni toivon, että kauppa- ja teollisuusministeri tekisi voitavansa, että ensi vuoden lisätalousarviossa viimeistään korjattaisiin näitä räikeitä epäkohtia, vääriin kohteisiin osuvia karsintoja, kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonalan kohdalla.

Ed. M. Koski: Arvoisa rouva puhemies! Aika pitkälle puheenvuorossani aion puuttua samoihin asioihin, joita ed. Liikkanen toi puheenvuorossaan esille, eli kauppa- ja teollisuusjaoston jäsenenä minua todella huolettaa se, millä tavalla suomalainen kotimarkkinateollisuus tässä maassa saadaan liikkeelle.

Me olemme havainneet sen, että vientiteollisuuden investoinneista huolimatta työllisyys ei juurikaan ole parantunut. Silloin työllisyyden hoitaminen aika pitkälle on kotimarkkinateollisuuden asia. Sen tehtävä on investoida, luoda työllisyyttä ja sitä kautta parantaa meidän taloudellista tilannettamme. On syytä todella hyvin vakavasti pohtia, minkä vuoksi kotimarkkinateollisuus ei ole lähtenyt liikkeelle. Aika tavalla syyt löytyvät pohdinnoista, joita ed. Liikkanen edellisessä puheenvuorossa teki.

Vakuuspula on erittäin huutava ongelma niille yrityksille, jotka olisivat valmiita investoimaan, luomaan tuotantoa. Mutta kun ei ole pääomia eikä ole vakuuksia, rahaa ei kerta kaikkiaan investointeihin löydy, ei mistään, ei milteään taholta.

Nyt olisikin syytä kiinnittää huomiota siihen, millä tavalla valtion järjestelmät toimivat, millä tavalla Kera ja KTM toimivat, millä tavalla Valtiontakuukeskus toimii, onko niitä toimintoja varaa parantaa ja sitä kautta olemassa olevaa ongelmaa korjata. Nimittäin mielestäni takausvaltuuksia on tarpeeksi jaossa, mutta niitä ei saada liikkeelle. On todennäköistä, että jopa se, että pankit ja Valtiontakuukeskus tiedostavat toistensa olemassaolon ja niiden yhteistyö lähtee toimimaan paremmin, voisi edesauttaa ongelmasta selviytymistä. Olisikin syytä mielestäni pohtia, millä tavalla pankit ja Valtiontakuukeskus voisivat toisensa löytää.

Mielestäni on myös jäykkyyttä KTM:n yrityspalvelun ja Keran välillä ja myös Valtiontakuukeskuksen välillä. Nämä ovat erillisiä instansseja, jotka eivät välttämättä sitä yhteistä säveltä

löydyä, taikka sitten sitä yhteistä säveltä etsitään niin kauan, että joko yritysidea tai yritys kerkiiä kaatua tai hankkeen toteuttaminen muuten kariutuu. Tietysti näitten tahojen toiminta on myös kiinni siitä, millä tavalla valtion budjetin kautta varoja näihin toimintoihin kohdennetaan. On todella valitettavaa se, että leikkaukset budjetissa kohdistuvat esimerkiksi Tekesiin hyvin voimakkaasti, mikä vähentää mahdollisuuksia kehittää uusia toimintoja ja sitä kautta luoda työllisyyttä.

Voisi sanoa, että budjetin eräs ratkaiseva muutos on sellainen, että säästetään yritystuista, säästetään Tekesin varoista ja siirretään niitä keino-työllistämiseen, esimerkiksi työllisyyskoulutukseen, mikä tarkoittaa sitä, että ne ihmiset, jotka ovat koulutuksessa vuoden tai kaksi, palaavat tämän koulutusjakson jälkeen töttömmiksi, koska ei tämä koulutus mitään työpaikkoja luo. Voi olla, että siinä hiukan viisaus lisääntyy, mutta ei se työllisyyttä kyllä edesauta kuin hyvin tilapäisesti.

Mielestäni työllisyyskoulutuksenkin osalta pitäisi lähteä siitä, että malli sillä puolella olisi hiukan saksalaistyyppinen ja lähdetäisiin siitä, että koulutus tapahtuu aika pitkälle yritysten tarpeista ja siitä lähtökohdasta, että myöskin yritykset tässä koulutusjärjestelmässä ovat mukana määrittämässä sitä, minkälaista ja minkä tasoista koulutusta ja mille alueelle pitäisi kohdentaa.

Omalta osaltani haluan tuoda esimerkin selaisesta yhtiöstä kuin Botnia Pine Oy:stä, joka sijaitsee kotikunnassani Kärnämaalla. Siellä on paineita lisätä työvoimaa parin seuraavan vuoden aikana noin 80 henkeä, mutta tarve olisi saada koulutusta, joka ehdottomasti kohdentuu siihen tuotantoon, mikä siinä huonekalutehtaassa on. Sen täytyisi olla erittäin tarkkaan kohdennettua sen takia, että on kysymys automaattiketjuista, joissa on erittäin tarkasti ajateltava, että ihmisen, joka tiettyyn paikkaan tulee, tiedot ja taidot riittävät ja sopivat ketjun toimintaan.

Arvoisa puhemies! Seuraavaksi haluan käyttää osan puheenvuorostani energiapolitiikkaan. Olen pikaisesti silmäillyt valtion periaatepäätöstä energiapolitiikasta; se hän eilen julkaistiin, ja en tämän paperin osalta kyllä juurikaan poikkeavia näkemyksiä omiin näkemyksiini löydä.

Ainut ongelma on energiaverojärjestelmän muuttaminen, joka on kyllä todella uhka kotimaiselle energialle, sen takia että kun tämä verojärjestelmä luotiin viime vuodenvaihteessa, se sisälsi voimaan tullessaan kompensaaion, joka tuli kotimaiselle energialle poistuneen alkutuote-

vähennyksen tilalle. Jos tämän veromuutoksen kautta tätä kompensaaiota pienennetään, se kyllä on aikamoinen uhka kotimaisen energian tulevaisuudelle. Täytyy muistaa, että alkutuotevähennyksen määrä oli kyllä aika pieni, noin 130 miljoonaa markkaa vuositasona. Se on pieni raha, jos sitä verrataan saksalaisten hiilen tukeen, joka vuositasona on noin 20–30 miljardia Saksan markkaa. Eli kysymys on hyvin pienestä tuesta, jonka kotimainen energia tarvitsee, ja on pidettävä huolta tässä muutostilanteessa, että ei vaaranneta kotimaisen energian ja kotimaisen työllisyyden syntymistä energiatahoille.

Jälleen kerran tämä sali on keskustellut energiapolitiikasta mielestäni juupas — epä-tilanteen pohjalta. Jälleen kerran puhutaan siitä, että olisi rakennettava ydinvoimaa ja ei olisi rakennettava ydinvoimaa. Tämä pallottelu ei mielestäni ole mitään energiapolitiikkaa. Se on sooloilua, joka ainoastaan sotkee sitä tilannetta, missä Suomi tällä hetkellä on. Olen nimittäin ihan vahvasti vakuuttunut siitä, että suomalainen teollisuus on asennoitunut energiapolitiikan osalta sillä tavalla, että linja on valittu ja Suomi selviää tästä tilanteesta myös ilman ydinvoimaa. Tämä on mielestäni teollisuuden näkemys tänä päivänä.

He katsovat aika pitkälle tulevaisuuteen, tuonne kymmenen vuoden päähän, jolloin voi olla mahdollista, että on uutta ydinteknologiaa, joka on entistä parempaa, tehokkaampaa ja turvallisempaa, jota lähinnä saksalaiset ja ranskalaiset tällä hetkellä kehittävät. Olen sitä mieltä, että teollisuus odottaa niiden kehitystöiden tuloksia, joiden pohjalta ydinvoima-asia voi tulevaisuudessa, vuosien vuosien jälkeen, olla uudelleen esillä.

Aika yksisilmäisesti puhutaan siitä, että Suomi ei energiatarvettaan pysty kattamaan ilman ydinvoimaa. Omalta osaltani pyrin vastaamaan tähän kysymykseen tuomalla esiin ratkaisuvaihtoehtoja, jotka ovat minulle viestinä tulleet lähinnä teollisuuden taholta, erilaisia vaihtoehtoja, joilla voidaan turvata se energian lisätarve, joka Suomessa on vuoteen 2010 mennessä, 1 500 megawattia.

Kysymys on siitä, että ensinnäkin suomalaisen ydinvoimaloiden peruskorjaus on etenemässä ja sieltä tulee lisää energiaa noin 15 prosenttia niiden tehosta.

Myös tuontisähkön osalta meillä tulevaisuudessa edelleen varmasti on tarvetta tuoda energiaa, sähköä, esimerkiksi Venäjältä, mistä sitä tällä hetkellä tuodaan noin 900 megawattia. Myös Suomen täytyy olla mukana selvittämässä

Venäjän energiatalouden konkurssia, heidän selviytymistä siitä tarpeesta, mikä heillä on energiapulan osalta. Tässä toiminnassa Suomi voi olla mukana sillä tavalla, että osa niistä investoinneista, joita sinne tehdään, voitaisiin tehdä sillä tavalla, että venäläiset maksaisivat niitä sähkön tuonnilla meille. Se on yksi mahdollisuus, joka on myös otettava huomioon.

Myös Ruotsin-tuontia on ajateltava uudelta pohjalta, eli pohjoismaisten sähkömarkkinoitten muodostaminen tarvitsee kyllä uusia yhteyksiä myös Ruotsin suuntaan, ja olisikin kehiteltävä mahdollisuutta rakentaa uusi 400 kilovoltin johdot, joka voisi mennä Kokkolan seutuvilta Luulajaan. Sitä kautta tämä markkinatilanne mielestäni aika tavalla selkiintyisi ajatellen yhteispohjoismaisia tulevia sähkömarkkinoita.

Näiden lisäksi uutta sähköä, energiaa, voidaan tuottaa myös lauhdevoimateknologiaa ja sähkön- ja lämmöntuotantoa kehittämällä sillä tavalla, että nämä voisivat olla samassa laitoksessa olevia vaihtoehtoisia mahdollisuuksia. Sitä kautta, teollisuuden viesti kertoo, 100 megawattia per vuosi viiden vuoden aikana voisi myös löytyä uutta kapasiteettia.

Vastapainevoimaa voidaan Suomessa rakentaa 3–4 laitosta, jotka toisivat 400 megawattia uutta tehoa.

Maakaasuhankkeiden osalta maakaasuputkea voidaan jatkaa Raumalle, Poriin, Naantaliin, Turkuun, ja sitä kautta on mahdollista rakentaa neljä uutta laitosta, jotka toisivat 40–100 megawattia lisää energiaa. Maakaasun osalta olisi myös mahdollista rakentaa kombilauhdelaitos, joka toisi 350 megawattia. Maakaasuputken osalta se, tuleeko meille tulevaisuudessa maakaasua pohjoisesta ja länneistä, ei ole huomisen päivän asia. Sen osalta pitäisi Suomessa olla pitkän linjan tähtäin siitä, että joskus kymmenen vuoden päästä voisi olla mahdollista, että sitä kautta tulisi meille myös uutta maakaasua. Se ei ole tämän päivän, vaan hyvin pitkällä tulevaisuudessa oleva kysymys.

Vesivoiman osalta on mahdollista tehostaa olemassa olevaa vesivoimatuotantoa ja sitä kautta saada joitakin megawatteja lisää tehoja, myös näiden pienvoimaloiden osalta, joista ed. Rask puhui. Nekin ovat pieniä mahdollisuuksia, jotka on hyödynnettävä. Lisäksi vesivoiman osalta Vuotoksen rakentaminen toisi 300 megawattia lisää. Sitten olen myös sitä mieltä, että Kollaja olisi toteutettuna ja myöskin ympäristön kannalta kestävä hanke. Se toisi lisää 144 megawattia ja mahdollistaisi myöskin Pudasjärven turvevoi-

malan rakentamisen sillä tavalla, että siihen löytyisi rahoitus ilman valtiota, jos Kollaja-hanke olisi mukana.

Kun luetteleman hankkeet lasketaan yhteen, sieltä löytyy vähintään 2 000 megawattia erilaisia vaihtoehtoja, joista voidaan jopa valita, mitkä toteutetaan ja mitä ei. Nämä näkemykset eivät ole ainoastaan omiani, vaan nämä ovat hyvin pitkälle niitä näkemyksiä ja näkökulmia, joita suomalaisessa teollisuudessa tällä hetkellä pyörii.

Arvoisa puhemies! Vielä esitän toivomuksen kauppa- ja teollisuusministeriön pääluokasta, että todella jatkossa hallitus pohtisi hyvin tarkkaan kotimarkkinatilannetta ja sitä, että löytyisi jonkinlaista apua siihen, että kotimarkkinat todella lähtisivät tuotannon osalta liikkeelle. Se on Suomen kannalta erittäin tärkeä kysymys, ja ainoastaan sitä kautta pääsemme tässä maassa nousuun.

Ed. T i u r i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. M. Koski luetteli parituhatta megawattia lisää mahdollisuuksia. Siinä oli jo sellaisia, jotka eivät ole mahdollisia, niin kuin maakaasu. Mutta 5 000 megawattiahan on se tarve vuonna 2005, jotta teollisuus ryhtyisi investoimaan. Jos se on maakaasun varassa, niitä investointeja ei tule, koska maakaasu ei kerta kaikkiaan ole taloudellinen pelkän sähkön tuotantotapa. Täytyyhän Suomen jo viimeinkin uskoa, että Rion sopimus on tarkoitettu noudatettavaksi, eikä jatkuvasti vain kaavalla hiilidioksidi-päästöjen kasvattamista, mitä maakaasu edustaa. Olisi korkea aika jo viimeinkin hyväksyä se, että meillä ei ole varaa enää fossiilisten polttoainoiden lisäkäyttöön, jos Rion sopimusta aiotaan noudattaa.

Teollisuus tietenkin selviää, jos sähköä ei ole, mutta miten Suomi selviää? Kun perusteollisuus ei investoi, se merkitsee kansantulon 3 prosentin kasvuosuuden häviämistä. Sehän merkitsee lisää työttömyyttä, eikä se sitten enää auta valtiotaan, vaan joudutaan lisäästöihin sielläkin. Minusta olisi nyt jo viimeinkin otettava realistinen käsitys asioista eikä jatkuvasti vain maalatava haavekuvia taivaalle ja kuviteltava, että työllisyys ja energia ovat eri asioita.

Ed. T u l o n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. M. Koski kiinnitti hyvin ja hienosti huomiota koulutuspaikkojen oikeaan kohdentamiseen. Se tulee olemaan erittäin iso ja vaikea asia. Jos ajatellaan, että ensi vuoden alus-

ta meillä on 500 uutta koulutuspaikkaa nuorille ja myöhemmin ne 400, se on hirvittävän suuri määrä, jos vielä ajatellaan sitä, että kohdentaminen tapahtuu alueittain ja niin, että siitä on todella jotakin hyötyä. Minulla on esimerkki Tampereen seudulta, missä Valmet etsi kesällä pariasataa nuorta työhön, mutta ei löytynyt, vaan heidät täytyi erikseen kouluttaa. Toivon mukaan tämäntapaiset tilapäiset ratkaisut jäävät nyt pois ja voitaisiin ajatella, että todella nämä koulutuspaikat ja työ kohtaisivat.

Kun sivistysvaliokunta teki tästä mietintöä, hyvin perusteellisesti lääneille viestitimme sitä, että nämä koulutuspaikat täytyisi nimenomaan räätälöidä alueittain, että alueilla on työllistämismahdollisuuksia ja koulutuksessa hyötyä yrityksille.

Ed. M. Koski (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen ed. Tulosen kanssa ihan samaa mieltä siitä, että tällä asialla olisi aika kiire sen takia, että työpaikkoja on, mutta todella pätevää työvoimaa niihin ei löydy. Tähän täytyisi aika lyhyellä aikavälillä kiinnittää huomiota.

Ed. Tiurin puheenvuoroon totean, että hän pitää aina keskeisesti esillä Rion sopimusta ja sitä, että energian tuotanto polttoenergian kautta on ongelmallista Rion sopimuksen vuoksi. Mielestäni alkaa jo olla Suomelle aika vahingollista, jos korostamme asiaa, sen takia että Suomessa päästöjen taso kansainvälisesti on erittäin matala. Meillä on pidetty huoli siitä, että meillä tuotetaan energiaa esimerkiksi ympäristöystävällisesti, ja todella ne laitokset, joilla tuotamme, ovat myöskin maailmalla huippukysytyjä sen takia, että ne ovat ympäristöystävällisiä.

Nyt täytyy muistaa se, että Suomi on lähtenyt Rion sopimukseen matalammalta päästötasolta kuin muut. Silloin päästöjemme alentaminen on paljon vaikeampaa kuin esimerkiksi Saksalla taikka muilla Euroopan mailla, jotka käyttävät voimakkaasti hiiltä. Heillä on mahdollisuus kyllä päästä sitä päästötasoa alentamaan, mutta meillä se on ongelma.

Jos ajatellaan globaalia ympäristöongelmaa, se on todella Kaukoidässä, Kiinassa ym. maissa, joissa väestömäärä kasvaa valtavasti ja joissa poltetaan hiiltä. Näitä ongelmia me voimme kyllä poistaa ja edesauttaa niiden poistumista viemällä suomalaista teknologiaa ja sitä kautta auttamalla maailman ilmasto-ongelmia. Mutta jos markkinoimme sitä, että Suomessa saastutetaan näiden laitosten kautta, voi olla, että nämäkin markkinat ovat vaikeita hyödyntää.

Ed. Rask: Arvoisa rouva puhemies! Ei varmaankaan kenellekään ollut yllätys, että kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonalan käsittely keskittyy energiakysymyksiin. Ne ovat hyvin tärkeitä. Näinhän on, että mitä enemmän energiaa käytetään, sitä enemmän sitä tarvitaan. Mitä enemmän säästetään, sen vähemmän tarvitaan. Mitä useammasta lähteestä energiaa saadaan, sitä varmempaa se on.

Aikaisemmissa puheenvuoroissa on tullut selväksi sekin, että yhden ainoan vaihtoehdon varaan meillä ei ole mahdollisuuksia perustaa energiapolitiikkaa, ei sen kummemmin ydinvoiman, hiilen, kaasun, puun, tuulen, veden, auringon kuin minkään muunkaan, vaan tarvitaan useita lähteitä.

Arvoisa rouva puhemies! En malta olla vielä palaamatta vesivoimakysymykseen, joka on viime aikoina ollut julkisuudessa paljon esillä, nimittäin Vuotoksen altaan rakentamiseen. Vesivoimahan on takuulla uusiutuvaa, kotimaista ja ympäristönäkökohdat aika hyvin huomioon otettavaa. Olen kuullut vähäteltävän Vuotoksesta saatavaa energiamäärää. Lapin läänissä asuu noin 200 000 ihmistä ja Vuotoksen rakentamisella saadaan 150 000 ihmiselle ”Kauniit ja rohkeat” -sähkö. Kun Vuotos on rakennettu, se mahdollistaa alisten voimalaitosten lisäturbiniin rakentamisen, ja energia, sähkön määrä, on suurin piirtein sama kuin Vuotoksen altaasta saatava, joten mielestäni siinä ei ole kysymys kovin pienestä asiasta.

Se, mitä olen ihmetellyt suuresti, on suomalaisten ympäristöihmisten suhtautuminen vesivoimaan ja yleensäkin suomalaiseen energiapolitiikkaan. Esimerkiksi metsäkysymyksissä on aika ikävällä tavalla pilattu Suomen mainetta Euroopassa ja samoin vesivoimakysymyksessä tällä hetkellä yritetään tehdä.

Miten se on mahdollista, sitä en ymmärrä sen tähden, että Norjassa rakennetaan tällä hetkellä Glomvatnin allasta, joka on kolme kertaa suurempi kuin mahdollisesti tuleva Vuotos. Keski-Euroopassa suositaan vesivoimaa. Japanissa on rakennettu kansallispuistoon vesivoimalaitoksia ympäristöihmisten toivomuksesta. Minä en voi ymmärtää, miksi vesivoimarakentaminen Suomessa olisi ympäristökatastrofi ja miksi Vuotoksesta tulisi kansainvälinen jamboreepaikka. En käsitä sitä. Meillä ei ole varaa sulkea vesivoimaa energiavaihtoehtojen ulkopuolelle.

Se asia, mistä olen huolissani, on se, että meillä on Suomessa hyvin korkeatasoinen vesivoiman rakentamisen osaaminen. Kuinka sen käy? Suo-

mesta on tilattu vesivoimaan liittyviä hankkeita ympäri maailmaa, ja tälläkin hetkellä esimerkiksi Kiinassa on suomalainen voimayhtiö rakennuspuhissa. Näitä hankkeita olisi vaikka kuinka paljon, kunhan vain suomalaisten rakentajien rahkeet kestäisivät. Esimerkiksi Kiinan joet ovat sen verran suurempia rakennettaviksi. Minun mielestäni olisi tärkeää, että kauppa- ja teollisuusministeriössä ja ympäristöministeriössä yhdessä kehitettäisiin vesivoimaosaamista. Aina-kin pidettäisiin huoli siitä, että sitä ei hukata.

Toinen asia, johon haluan puuttua, on alueellinen kuljetustuki. Se on yksi niistä yritystuista, jotka nyt ovat joutumassa säästöleikkurin alle. Jos suunnitelmat toteutuvat, tuki on poistumassa kokonaan 96. Kuljetustuen perimmäinen tarkoituksena on tasata alueellisia ja nimenomaan matkoista johtuvia eroja, jotka aiheuttavat kustannuksia. Kuljetustuen taso on aiempina vuosina ollut vajaa 200 miljoonaa markkaa ja siitä on 17–18 prosenttia suuntautunut pohjoisimpaan Suomeen eli Lappiin, mistä kaikkein pisimmät matkat on kauppa-alueille. Ensi vuonna kuljetustuki supistuu 48 miljoonaan markkaan, ja minusta oli hyvin tärkeää, että tuen jakamiskriteerit olisivat sellaiset, että erityisesti näitä matkoja huomioidaan.

Haluan sanoa muutaman sanan lappilaisesta yrityksestä, jolle kuljetustuki on ollut hyvin tärkeä. Se on kansainvälinen yritys, monen tuntema Lapin Kultra. Kun Lapin Kultra tällä hetkellä on osa Hartwallia, se on jäänyt kuljetustuen ulkopuolelle, koska Hartwall on suuryhtiö. Nyt on kuitenkin muistettava, että Lapin Kultra ja sen Tornion tehtaat kilpailee lappilaisena yrityksenä. Minusta tulisi vakavasti harkita uudelleen kuljetustuen tapaista yritystukea juuri pitkien matkojen aiheuttamiin lisäkustannuksiin. EU ei ole tähän mikään este. Ruotsissa maksetaan kuljetustukea, ja Ruotsihan on aika monella alalla Suomen pahin kilpailija.

Lapin Kullan toimitusjohtajan Andelinin mukaan kaikki Tornion ulkomaille vietyä olut pitää käyttää Helsingissä. Tämä johtuu ilmeisesti tullausasioista. Se on kyllä aika kohtuuton, jos ajatellaan, että Tornion viedään Murmansiin olutta ja sen pitää tehdä mutka ja käydä Helsingissä tullattavana.

Silloin kun kuorma-autoilijat edellisellä kaudella kyyditsivät kansanedustajia työpaikoille, tulin Kemistä Helsinkiin ja sen matkan aikana opin, että 700 litraa dieselä kului tuohon matkaan. Elikä jos kuljetustuki otetaan pois, kyllä minusta pitää löytyä joku ratkaisu eräisiin mui-

hin kysymyksiin. Minä en tarkkaan tiedä näitä perusteluja, mutta toivoisin, että ne selvitetäisiin. Jos on kysymys tullausasioita, Lapin Kullan Tornion tehtailta on vajaan 3 kilometrin matka Tornion tulliin, jossa tänä tietotekniikan aikana voitaneen hommat hoitaa. En tiedä, voidaanko vai ei, mutta toivon, että tällaiset kysymykset selvitetäisiin niin, että ne palvelisivat meidän yrityksiämme.

Lopuksi haluan palata, arvoisa puhemies, Joulumaa-keskusteluun. Ed. Aittoniemi väitti aikaisemmin, että Rovaniemi ei ole Lappia. Kyllä se on Lappia. Lappi on kansainvälisesti hyvin tunnettu alue, ja siitä kerron teille yhden esimerkin. Nimittäin Lapin kauppakamarin toimitusjohtaja oli ollut Amsterdamin lentokentällä. Hänen käsiinsä oli osunut japanilainen matkailuesite, jonka takakannessa oli kartta Euroopasta. Siinä oli suurella ollut sellainen nimi kuin Skandinavia ja lähes yhtä suurella Lapland ja sen alla aika pienellä Finland. Hän kertoi, että hän katsoi karttaa ja katsoi ikkunasta ulos ja siellä oli lentokone, jonka kyljessä luki Skandinavia, mutta yhdenkään lentokoneen kyljessä ei lukenut Lapland eikä Finland, ei sitäkään. Haluan kertoa tämän sen tähden, että mielestäni olisi tärkeää, että hyödynnetään matkailuelinkeinossa sitä, mikä jo nyt on tunnettua, ja se ei maksa mitään. Lapin tunnettuutta kannattaa hyödyntää myös koko Suomen hyväksi.

Ed. J o e n p a l o (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Tuen voimakkaasti sitä ajatusta, jonka ed. Rask puheenvuorossaan esitti vesivoiman kehittämisen puolesta. Olen aivan samaa mieltä siinä, että meidän pitäisi satsata tuntuvasti kehittämismäärärahoja alan teollisuudelle niin, että suomalaiset virtaukseltaan pienet ja pudotukseltaan matalat joet saataisiin otettua parempan käyttöön kuin tällä hetkellä. Kannatan lämpimästi kaikkia niitä toimenpiteitä, joilla koskivoimaa voidaan ottaa enemmän käyttöön kuin tällä hetkellä.

Sen sijaan olen jyrkästi toista mieltä kuin ed. Rask kuljetustuesta. Sellaisia tukia, jotka vääristävät yritysten välistä kilpailua ja estävät tuen kautta yritysten luonnollisen kehityksen, ei tule ylläpitää. Kuljetustuki on eräs sellainen. Olen itse rakennusaineteollisuuden palveluksessa ja törmännyt tilanteeseen, jossa kuljetustuen avulla tuote viedään ilmaiseksi Helsinkiin, kun Forssasta vietyä samasta tuotteesta on maksettava 200 kilometrin kuljetuksen hinta. Ei tällainen tue kilpailua, ja terve yritys ajautuu vaikeuksiin, kun

sen kilpailijat pystyvät tällaisen edun turvin tuoteita tuomaan markkinoille. Mitkään todella kilpailua heikentävät ja yritysten kehittymistä hidastavat tuet eivät ole hyväksi suomalaiselle teollisuudelle.

Ed. Aittoniemi (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Pidän Rovaniemestä. Se on hieno paikka, ja siskoni, joka on siellä kaikenlaisissa kulttuuririennöissä, varmaan hirttaa minut seuraavan puuhun, kun saa tietää, mitä olen puhunut. Haluan todeta ensinnäkin vastauspuheenvuorossani sen, mikä on jäänyt aikaisemmin sanomatta, kun Joulumaa-ajatusta olen herätellyt. Puhuin siltä pohjalta, että minulla on 20 miljoonan markan talousarvioaloite alkupääomaksi projektille.

Olen hyvin tarkka alueista, varsinkin kun niihin liittyy tämän tyyppistä tunnetta kuin Lappiin ja Pohjanmaahan. Pohjanmaan ensimmäiseksi kunnaksi etelästä lähtien Kurikkakaan ei minusta oikein sovi, mutta Ilmajoki jo alkaa sopia, Seinäjoki ei sovi, mutta Nurmo siinä vieressä sopii. Napapiirikin on Rovaniemen yläpuolella. Rovaniemen alueella ei ole tuntuja. Siellä on vain vaaroja, on Mäntyvaaraa ja Ounasvaaraa. Siellä, missä puhutaan Lapista ja paikasta, joka sopii Joulumaan sijoituspaikaksi, täytyy olla jylhiä suuria tuntuja jo siitäkin syystä, että projekti pitää sijoittaa tunturin sisään kaikkine työpajoineen, hienoine ravintoloinen, Serenauma-altaiseen — joku mainitsi, että Joulumaa on Espoosakin.

En minä pahasta tahdosta, ed. Rask, puhu, mutta lähdän siitä, jos puhun Joulumaasta, sen täytyy olla siellä, missä näkyy kesälläkin lunta tunturin laella, eikä sellaisilla vaaroilla, kuin on Rovaniemellä. Rovaniemi on Rovaniemi, mutta se ei ole sitä Lappia, mitä tarkoitan, ja sinne on turha koskaan kehittää suurimuotoista Joulumaa-projektia. Sen täytyy olla siellä kaukana, missä on eksotiikkaa.

Ed. Rask (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Joenpalon puheenvuoron johdosta totean, että mielestäni kuljetustuki ei vääristä kilpailua silloin, kun se kohdistuu nimenomaan matkojen kompensointiin. Vuonna 94 Hämeen lääniin annettiin 2,5 miljoonaa markkaa kuljetustukea, joten ei ihan osattomana Hämeen läänikään ole ollut. Toki Lappiin on tullut suurempi osuus.

Ed. Aittoniemi, mitä te ajattelette tapahtuvan, jos yhtäkkiä päätettäisiin, että joku uusi tunturi

reväytettäisiin auki Joulumaaksi? Sanon, että se olisi aikamoista luonnon pilaamista, ja vastustan sitä jyrkästi. Suunnitelmat, mitkä Syväsenvaaraan on tehty Rovaniemen maalaiskuntaan, toteutettakoon. Ei pidä unohtaa niitä yrittäjiä, jotka Joulumaa-alueella Rovaniemen maalaiskunnassa ja Rovaniemellä tällä hetkellä toimivat tämän eteen. Teillä on turhan utopistinen hanke, ed. Aittoniemi.

Ed. Karjula: Arvoisa rouva puhemies! Aluksi haluan muutaman sanan sanoa pohjois-suomalaisena Joulumaa-keskusteluun. Olen saanut vuodesta 85 lähtien erilaisissa asiantuntijatehtävissä seurata, millä tavalla ed. Aittoniemenkin nyt esiin nostama hyvä ajatus voidaan suomalaisella virkamiestyöllä viedä lähes olemattomiin. Todella merkittävä kansainvälinen mahdollisuus virkamiestyönä on haudattu lähes olemattomiin. Siihen liittyy erilaista reviiritaiselua, erilaista piirikunnallista taistelua, jossa ei vain naapurikunnalle saisi jäädä yhtään mitään. Minusta tämä on tässä ajassa, jossa todella elämme keskellä avointa kansainvälistä kilpailua, erittäin harmillinen asia. Jos eduskunnan tahtoa ja ennen kaikkea kaupp- ja teollisuusministeriön hallinnonalan tahtoa löytyy tämän hankkeen nostamiseen sille kuuluvaan arvoon, minusta se voisi merkitä Pohjois-Suomelle ja koko Suomellekin pitemmässä juoksussa hyvin paljon.

Toinen asia, jota haluan lyhyesti kommentoida, on energiakysymys, jossa varmasti hämmennää kansalaisia ja myös monia kansanedustajia, minkä vuoksi tässä me emme pääse etenemään. Minä toistan aikaisemminkin tekemäni esityksen, että hallitus todella tekisi järkevän kokonaisesityksen energiapoliittisen selonteon nimissä ja todella toisi sen tänne eduskunnan käsittelyyn niistä lähtökohdista, joissa on riittävän pitkän aikajänteen näköalat. Tällä tavalla noustaisiin tästä juupas — eipäs-keskustelusta todella kansalliseen energiastrategiaan.

Kuitenkin puheenvuorossani haluan enemmän keskittyä siihen, mikä haaste meillä on nimenomaan kansainvälisesti kilpailukykyisen pienyritystoiminnan liikkeelle saamisessa. Minusta valitettavasti ensi vuoden budjetin osalta, vaikka hallitusohjelmaan ja kaupp- ja teollisuusministeriön hallinnonalan perustavoiteasetelmaan liittyy hyvin vahvasti pienyritystoiminnan, pienen ja keskisuuren teollisuuden kehittäminen ja toiminnan edistäminen, kuitenkin se henkinen peruskuvakulma, jolta leikkaukset on

tehty, lyö tietyllä tavalla kasvoille asetettuja tavoitteita.

Haluan hieman syvemmin lähestyä käsitteitä yritystuet ja yritysten tukeminen, koska minulla on se kuva, että meillä kansanedustajillakin on jollakin tavalla traumaattinen asenne siihen, että me tuemme yrityksiä, ikään kuin avoimilla markkinoilla lähtökohta olisi se, että yritysten kehittämisen ongelma ratkaistaan sillä, että otetaan kaikki tuet niiltä pois.

Kun paikalla on, annan suuren arvon sille, ministeri Kalliomäki, entinen urheilumies, käytäisin sitä vertausta, että menestyäkseen urheilijana piirikunnallisella tasolla ei tarvitse välttämättä kovin paljon sponsorointia. Mutta olen pannut merkille sen, että niissä urheilulajeissa, joissa suomalaiset aikovat menestyä kansainvälisessä kilpailussa, koko ajan käydään yhä voimakkaampaa keskustelua siitä, millä tavalla näiden lajien ja näiden urheilijoiden menestyminen myös taloudellisesti turvataan.

Tämä on ehkä ontuva vertaus, mutta haluan siirtää tämän myös liiketoiminnan alueelle: Kaikkialla maailmassa, niin myös Euroopan unionin sisällä, on erilaisia tukijärjestelmiä niillä painopistealueilla, joilla todella rakennetaan kansainvälistä menestymistä. Tämä on erityisen tärkeää meillä Suomessa, koska pieni ja keski-suuri teollisuus on näihin päiviin asti ollut lähes yksinomaan kotimarkkinateollisuutta.

90-luvun alkupuolella kymmeniätuhansia näistä, ehkä pitkäänkin toimineista pk-yrityksistä, jotka tukeutuivat pelkästään kotimarkkinoihin, ajautui konkurssiin, ja nyt tavallaan me joudumme rakentamaan uuden yritysten sukupolven ja luomaan uuden tasoiset toimintakonseptit niille pienille ja keskisuurille yrityksille, jotka tulevat menestymään avoimessa kilpailussa. Tämän siirtymävaiheen onnistuminen edellyttää sitä, että meillä on todella nykyaikaiset ja riittävät tuki-instrumentit yritysten käytössä.

Toinen olennainen kysymys on se, että nyt hyvin pitkälle budjetti perustuu lähtökohtiin, että meillä yritysten määrä ja tätä kautta yritysten tuen käyttäjien määrä säilyy entisenä. Sen sijaan, jos me todella rakennamme tulevan kehityksen ja työllisyydenkin jatkossa yhä enemmän pienten ja keskisuurten yritysten varaan, se edellyttää sitä, että me huomioimme tämän myös budjetin perusteluissa. Tulee yhä enemmän niitä, jotka tarvitsevat myös erilaisia tuki-instrumentteja.

Tähän liittyy se vaara, josta jo ed. Joenpalo kuljetustukeen liittyen käytti puheenvuoron, että

me vääristämme kilpailua. Tämä on huomionarvoinen näkökohta, mutta minusta meidän pitää nyt eriyttää näköala ja nöyrästi esittää kysymys, millä tavalla Suomi kansakuntana todella luo kansainvälisesti kilpailukykyisen pk-yritystoiminnan, ei vain niin, että me kirjaamme näkökantoja erilaisiin suunnitelmiin ja puhumme pk-yritystoiminnan puolesta, vaan nyt kysytään, millä tavalla me luomme ilmapiirin ja ne käytännön instrumentit, joilla todella nousee kansainvälisesti kilpailukykyistä yritystoimintaa.

Se on pitkäjänteinen kehityspolku. Minä otan esimerkiksi sähkö- ja elektroniikkateollisuuden, jota tunnen Oulun seudulta suhteellisen hyvin. Minä en pysty tarkasti kuvaamaan niitä markkoja, mitä tämän teollisuudenalan kehitykseen on käytetty, mutta kuitenkin on niin, että esimerkiksi Oulun yliopiston toimintaympäristö on luonut hyvin merkittävän kehityslähtökohdan jo yli kolme vuosikymmentä jatkuneelle kehitystyölle, jolla on luotu se pohja, että tänä päivänä meillä nousee jatkuvasti uutta potentiaalia ja uusia tuotteita, jotka vastaavat kansainväliseen kilpailuun. Taustalla on hyvin merkittävää yhteiskunnallista subventiota. Rohkenen väittää, että ilman tätä tuskin näitä tuloksia olisi saavutettu.

Nyt me olemme aivan samanlaisessa kehitysvaiheessa. On täysin epärealistista ajatella, että me polkaisemme vuodessa, kahdessa, kolmessa jotain merkittävää muutosta pk-yrityskenttään, vaan se, että me luomme lähtökohdat riittävän pitkäaikaiselle panostukselle, on olennainen kysymys ja se merkitsee sitä, että on pohdittava, olemmeko me todella kansakuntana valmiita investoimaan siihen, että meille rakentuu merkittävä pienyritystoiminta, joka on riittävän osaamintensitiivistä. Mutta samalla kysyn myös, millä tavalla me otamme huomioon myös ne raaka-ainelähtökohdat, joiden kautta toiminta voi rakentua vastaten kansainvälistä kilpailua.

Tässä suhteessa otan esille vielä yhden näköalan, joka minusta tämän hallinnonalan budjetin kokonaisuudessa on jäänyt hyvin vähälle huomiolle aivan samalla tavalla kuin muidenkin hallinnonalojen budjeteissa. Ne ovat säästöbudjetit, kun taas vahvempi strateginen näkemys, selkeä päämäärä ja tavoiteasetanta niillä alueilla, joilla me suomalaisina haluamme todella menestyä, on aika kapeasti ja heiveröisesti sisään rakennettu.

Otan yhden esimerkin metsäraaka-aineen näkökulmasta. Mekaaninen puunjalostusteollisuus voisi olla kansainvälisesti yksi merkittävä alue, jolla me luomme todella suomalaista kilpailuky-

kyä. Se on toimiala, joka on oikeastaan viimeisen neljännesvuosisadan aikana unohtettu, ehkä 90-luvulla on tämän eteen ryhdytty jotain merkittävämmiin tekemään, mutta edelleen se on toimiala, jossa meidän maamme osaaminen ja jalostusarvo on hyvin alhainen. EU:n sisällä monet kilpailijamaat ottavat jalostusarvon Suomessa tuotetusta raaka-aineesta. Minä haen sitä, että jatkossa minusta KTM:n hallinnonalalla pitäisi olla selvästi tarkemmin hahmotettuina myös niitä painopistealueita, mihin todella meidän uusteollistamisemme voi rakentua.

Lopuksi tavallaan hahmotan sitä, että on kylä kansallinen harhanäky, jos me oletamme, että pelkästään palveluihin syntyvät ne työpaikat, mitä meillä tarvitaan, vaan yhä selvemmin meidän pitäisi löytää myös niitä tuotannollisen, teollisen toiminnan alueita, missä voimme todella kansainvälisessä kilpailussa menestyä.

Viimeisenä asiana otan toisen suunnan, mistä budjettipohjainen lähtökohta uuden rakentamiseen, ei vain säästämiseen, voisi löytyä. Olemme aikanaan rakentaneet Suomeen teknologiakylän verkoston, joka on varsin monella tavalla palvellut nimenomaan korkean teknologian toimintojen kehittymistä. Ajattelen, että esimerkiksi budjettiperusteisesti voisimme lähteä nostamaan nyt tähän tilanteeseen vaadittavaa aluetta esille pohtimalla, millä tavalla kansainvälinen markkinointi, markkinoinnin osaaminen ja yhteydet viedään Suomessa uudelle tasolle. Tavaltaan teknologiakylä ja teknologiakeskuksia vastaava analoginen toimintakokonaisuus voisi olla valtakunnallisen markkinointikeskusten verkoston rakentaminen, koska kaiken ydin on se, millä tavalla mahdollisimman nopeasti me saamme niitä voimavaroja, joiden varassa nämä meillä tällä hetkellä vielä varsin heiveröiset kansainväliset yhteydet tulevat vahvistumaan.

Kauppa- ja teollisuusministeri Kalliomäki: Puhemies! Keskustelussa edelleen, kuten usein aikaisemminkin, energiapolitiikka näyttää olevan keskeisessä osassa ja tärkeytensä vuoksi varmaan sen ansaitseekin. Mutta kuten eräät puhujat toivoivat, niin minäkin toivon, että pääsemme keskusteluista toimenpiteisiin. Näin hallitus on omalta osaltaan päättänyt. Se on edennyt systemaattisesti energiapolitiikassaan. Taustalla on hallitusohjelman linjaukset, edessä ja myös läsnä on elämän ankea arki, joka rajaa hallituksen toimia sen mukaisesti.

Hallitus teki eilen iltakoulussaan, kuten kaikki tietävät, kaksi periaatepäätöstä, ensinnäkin

periaatepäätöksen lähivuosien energiapolitiittisesta linjasta ja toiseksi periaatepäätöksen energian säästöstä vuoteen 2010 saakka ulottuvalla aikajanjalla.

Puhemies! Hyvin lyhyesti näistä kahdesta periaatepäätöksestä ja sen jälkeen, jos aika sallii, joitakin kommentteja käytettyihin puheenvuoroihin.

Lähivuosien linjauksen taustalla on ensimmäisenä hallitusohjelmaan kirjattu hallituksen tärkein ja suurin tavoite, joka on ymmärtääkseni yhteinen koko eduskunnalle. Yhtään poikkipuolista sanaa en ole työllisyystavoitteen suhteen tässä salissa kuullut. Se edellyttää, senkin kaikki tietävät, aika merkittävää talouskasvua, jopa poikkeuksellisen voimakasta talouskasvua Suomen oloissa. Seuraava porras siitä on tieto, että talouskasvu voimakkaistakin energiasäästötoimista huolimatta merkitsee energian kulutuksen kasvua, ennen kaikkea sähkön kulutuksen kasvua.

Tämä on taustalla. Taustalla on muitakin elämän arkeen liittyviä tosiasioita, muun muassa se tavoite, että Suomen on syytä pyrkiä pohjoismaisten energiemarkkinoiden yhdentämiseen, nykyistä otollisempien olosuhteiden luomiseen pohjoismaisilla energia- ja sähkömarkkinoilla samoin kuin koko Euroopan unionin tasolla.

Edelleen tunnettuja energiapolitiikan reuna-ehdoja on taustalla, lakiin sidottuja reuna-ehdoja muun muassa vesivoimaan liittyen sekä tunnettu eduskunnan päätös koskien ydinvoimaa. Tärkeänä reuna-ehdona on myös valtiontalous ja sen näkymät, voimavarat, joita energiapolitiikkaan voidaan kohdentaa.

Sen mukaisesti eilen päätettiin toimenpiteistä, joissa säästöllä on merkittävä rooli. Säästötoimet tulevat myös realisoitumaan, toisin kuin ed. Aittoniemi kyynisesti epäili. Tavoitteena on 10–15 prosentin säästö energian kulutuksessa vuoteen 2010 mennessä. Silloin on syytä muistaa, että säästöleikkaukset kohdentuvat kulutuksen kasvuun, eivät siihen tasoon, josta nyt lähemme liikkeelle. Niin voimakas on nähtävissä oleva energian kulutuksen kasvutrendi.

Bioenergia ja muu uusiutuva energia on myös hallituksen tavoitteistossa ymmärtääkseni saman suuntaisena hyvinkin yksiselitteisesti kuin edellisellä hallituksella, eli sitä halutaan vuoteen 2005 mennessä lisätä peräti neljänneksellä. Tällä hetkellä olemme tuossa suunnassa etenemässä ihan hyvin ja hallitus uskoo, että näin tapahtuu myös jatkossa. Aikamoisia ponnisteluja se tulee kuitenkin vaatimaan oloissa, joissa ei voida pe-

rustaa uusia tukiaisjärjestelmiä, ei edes vaatimaan energiakenttään.

Maakaasun osalta hallitus toteaa sen, mikä mielestäni tässä vaiheessa on todettavissa, eli selvitetään mahdollisuuksia maakaasukapasiteetin lisäämiseen ennen kaikkea naapurimaitten kesken, siis läntisten naapureitten Ruotsin ja Norjan sekä mahdollisesti itäisen naapurin Venäjän kanssa. Tämä näyttää olevan pidemmän aikavälin kysymys ja mitä todennäköisimmin myös siinä mielessä, että tällöin ratkaisut liittyvät laajempaan eurooppalaiseen energiaverkkokehitykseen. Mutta jos esimerkiksi Ruotsin energiapäätökset ensi vuoden aikana selkeytyvät riittävästi, uskon, että voimme olla siinä tapauksessa viisaampia puoleen tai toiseen tapahtuvasta kehityksestä.

Oleellinen osa tätä päätöstä, joka eilen illalla tehtiin, on energiaverotus. Sen ovat myös täällä keskustelua käyneet kansanedustajat huomanneet. Minusta tämä kehitys sivumennen sanoen oli nähtävissä kolme vuotta sitten, kun tässä salissa käytiin suurta energiapoliittista keskustelua. Se oli hyvin ennustettavissa. Oli myös ennustettavissa, minkälaisiin päätöksiin nyt päädyimme.

Energiaverotusta ollaan sillä tavalla rukkaamassa uuteen muotoon, että tietty järjestelmän muutos tapahtuu niin, että verotuksen painopistettä siirretään polttoaineitten verosta eli tuotantopäästä hiukan sähkön kulutuspäähän. Tähän on moninaisia ja hyvin tärkeitä syitä. Yksi syy on se, että ellemme tee näin, ajaudumme tilanteeseen, jossa kotimaan markkinoille ei kilpailukyistä kapasiteettia rakenneta. Silloin tilanteessa, jossa hintaneuvottelut tuontisähköstä alkavat, ollaan myyjän markkinoilla. Kaikissa tapauksissa, jos kotimaahan rakennetaankin tuolla tavalla edeten, sekin tuotanto on paljon kalliimpaa sähköä tuottavaa, kuin olisi suotavaa esimerkiksi teollisuuden investointitavoitteita taikka kuluttajan kukkaroa ajatellen.

Näin siis tapahtuu, ja pohjoismaisten sähkömarkkinoitten aikaansaaminen on myös tässä verouudistuksessa keskeinen elementti. Vain sillä tavalla kykenemme poistamaan rajaveron, joka tällä hetkellä on EU-säännöstenkin valossa erittäin kyseenalainen, ja jos se meillä säilyy, tuleme olemaan vaikeuksissa sekä EU:n että kotimaisten sähköntuojien kanssa. Samoin veromuutosta tarvitaan pohjoismaisen sähköpörssin toimintaedellytysten luomiseen, pörssin, joka Ruotsin ja Norjan välillä käynnistyy ilmeisesti ensi vuoden alusta, ja Suomella olisi tarve päästä

mukaan siihen vuoden kuluttua. Muitakin erittäin välttämättömiä syitä on tähän veromuutokseen. Kun täällä hiilestä on paljon puhuttu, verotuksella luodaan edellytyksiä muun muassa sille, että nyt vajaakäytössä olevat kotimaiset modernit hiilivoimalat voivat kilpailla tuontisähkön kanssa hyväksyttävällä tavalla.

Arvoisa puhemies! Tämä ihan lyhyesti keskeisimmistä kohdista koskien lähiaikojen energiapoliittista linjausta.

Säästöistä totean vain sen, että asetettuun tavoitteeseen pääseminen, 10–15 prosenttia säästöä vuoteen 2010 mennessä, edellyttää jotakuinkin tarkkaan kaikkien niiden temppujen tekemistä ja niissä onnistumista, jotka hallitus pitkässä säästöluettelossaan on hahmotellut ja linjannut ja jotka yksityiskohtaisemmin toteutetaan muun muassa lainsäädäntömuotoon niitä saatettaessa. Se on kova tavoite, ja on ihan mahdollista, että matkan varrella joudutaan tavoitteita ja ennen kaikkea niiden edellyttämiä toimenpiteitä tarkistamaan.

Sekä energiaan että muihin asioihin liittyvistä puheenvuoroista muutamia kommentteja.

Ed. Tiuri aloitti. Hän mainitsi vain Tekesin, mutta monet muut puheenvuoron käyttäjät, edustajat Luhtanen, Liikkanen ja useat muut, peräsivät selvitystä Tekesin tilanteeseen minusta ihan hyväksyttävällä perustalla sen vuoksi, että kyllä Tekesillä on hyvin merkittävä rooli taloutemme rakenteenkin kehittämisessä siihen suuntaan, johon ed. Karjula lopuksi viittasi. Ensi vuoden osaltahan tilanne on itse asiassa aika hyvä. Kun katsotaan maksatustasoja, niin Tekesiin suunnattavat menot kasvavat 8 prosenttia ensi vuonna. Mutta jatkoon osalta ongelmia tulee sillä tavalla, kuin täällä on puheissa kuvattu, ellei myöntämisvaltuuksiin saada parannusta. Tämä on kuitenkin tarkoitus. Nyt on tehty hallitusohjelman edellyttämät leikkaukset, jotka ovat väistämättä johtaneet myös siihen, että Tekesin kohdalla tämän tyyppiset linjaukset ovat olemassa. Uskon, että korjaus saadaan, ja niitä toimia ollaan jo suunnittelemassa.

Ed. Soininvaara energiakeskustelussa vastauspuheenvuorossaan viittasi siihen, että ydinvoima ei ole ratkaisu, vaan ratkaisu on globaalintason energiaverotuksen harmonointi. Näin tietysti onkin, mutta se on sittenkin taivaanrannan maalaamista tässä tilanteessa, jossa nyt elämme, kun edes Euroopan unionin tasolla taikka pohjoismaisella tasolla ei kyetä sillä tavalla eteneämään. Suomi eteni suhteessa Pohjoismaihin ja muuhun Eurooppaan, muuhun maailmaan, aika

pitkän harppauksen nykyisen lainsäädännön voimaan tullessa. Nyt joudumme toteamaan, että ei ole mahdollista edetä tällä tavalla yksinäisenä sutena energiaverotuksen kummallisessa viidakossa, vaan joudumme jopa hiukan perääntymään. Jäämme silti edelläkävijöiksi.

Ed. Saario kysyi ja myöhemmin ed. Elo, ihan aiheellisesti, eilen päätettyjen toimien ja ylipäänsä Suomen energiapolitiittisen linjan vaikutuksia siihen, miten Rion sopimuksen kanssa oikeastaan pärjäämme. Jos lähtee siitä, että kyse olisi vain hiilidioksidipäästöistä, emmehan me pärjääle, emme ollenkaan. Toisaalta hiilidioksidinkin suhteen Rion sopimuksessa on kyse prosessista ja globaalisopimuksesta, joka ainakin näillä näkymin lähtee siitä, että yhteen päästömuotoon kohdentuvia kansallisia velvoitteita ei tulla sanktioimaan, vaan puhutaan todella globaalitasosta taikka esimerkiksi Euroopan unionin tasosta, jonka sisällä päästökokonaisuus katsotaan. Suomihan pärjääle taas hyvin esimerkiksi rikkipäästöjen osalta. Tämä tilanne tulee meillä eteen ilmastopolitusneuvotteluissa jatkossa.

Jos käy niin, että tällaisia kansallisen tason sanktiorajoitteita suorastaan asetetaan, niin silloin Suomen on, voi sanoa, mahdotonta olla sellaisessa mukana näitten näkymien edessä, jotka energiapolitiikassa nyt ja pitkälle tulevaisuuteen ovat. Toki erilaisia teknisen kehityksen mukanaan tuomia uusia vaihtoehtoja voi putkahtaa esiin, niin kuin historia tälläkin alalla on osoittanut. Ed. Tiuri viittasi hiukkaskiihdytintekniikan hyödyntämiseen. Siitähän oli lehdistössä pieniä juttuja joitakin aikoja sitten. Mutta luulenpa, että nekin ovat kuitenkin aika pitkän aikavälin uusia mahdollisuuksia.

Ed. Kääriäinen ei ole nyt paikalla, mutta rakensi siltaa maakaasu aikaan, niin kuin hän sanoi. Minä yritin kuunnella hyvin tarkkaan, mitä se silta pitää sisällään. Tulin siihen tulokseen, että ed. Kääriäinen on polttanut jo sen sillan, jota hän väittää rakentavansa. Eväitä ei ollut. Minun mielestäni suoraan sanoen ed. Kääriäinen puhui siihen mittaan puuta heinää, että jos se puu ja heinä olisi käytettävissä polttoaineeksi energian tuotantoon, niin aika iso laitos siitä syntyisi. Mutta puhumalla näitä asioita valitettavasti ei voi hoitaa, valitettavasti.

Olisin erittäin onnellinen, jos hallitus ei olisi joutunut tekemään eilen niitä päätöksiä, joita sen piti tehdä, koska hallitus kantaa sille kuuluvan vastuun.

Hallitus panostaa eilisen päätöksensä mukaisesti kotimaisiin polttoaineisiin, biopolttoainei-

siin, merkittävästi. Voimakasta kasvua saadaan aikaan niillä päätöksillä, joita on tehty, mutta se ei ole ratkaisu. Jos halutaan ed. Kääriäisen esittämä ratkaisu, sillan rakentaminen 10—15 vuoden aikavälillä ns. maakaasu aikaan, niin me rakennamme silloin maataloustukiaisia vastaavan tukiaisjärjestelmän puun polttoon. Pieni ”jos” siinä on perässä sen tähden, että ponnistelut kohdennetaan hallituksenkin vajavaisten resurssien puitteissa siihen, että teknologia voisi edistyä tällä alalla, esimerkiksi puun korjuumenetelmien kohdalla, pitkin harppauksin.

Niitä pitkiä harppauksia vuorenvarmasti tarvitaan, koska tällä hetkellä luontaiset mahdollisuudet on käytetty aika pitkälle hyväksi ja rakennettu valtion investointituilla pääasiassa ihan merkittäviä, hyviä laitoksia. Mutta tällä hetkellä tilanne on sellainen, että ei tule edes investointihakemuksia, koska samaan mittaan kilpailukyisiä laitoksia ei enää ole saavutettavissa, kuin aikaisemmin on ollut. Puun pitäisi kaatua kannolta polttouuniin, jotta se olisi kilpailukyinen. Tukia on merkittävästi annettu ja olemassa. Ne säilyvät, mutta todella tarvitaan teknologian merkittävää kehitystä. (Ed. Pekkarinen: Ministeri voisi muuten kertoa, mitkä ne tuet ovat!) — Niin todella, silloin pitää tietysti vertailla esimerkiksi eri polttoaineitten verotusta. Nollaverotus kohdentuu näihin kohteisiin. (Ed. Pekkarinen: Entä suora tuki?) Hiilellä on voimakas ympäristövero, joka tuottaa 760 miljoonaa markkaa vuodessa. Se on taso, joka merkitsee sitä, että me tuomme sähköä, jota poltetaan hiilellä muualla, ja samalla modernia voimalakapasiteettia seisoo Suomessa.

Ed. Aittoniemi ja moni muu otti Joulumaasian esille. Siitä on todella kauppa- ja teollisuusministeriön vetämä työryhmätyö valmiina. Minusta idea on ollut aina hyvä, ja nyt ainakin KTM:n puolelta pyritään siihen panostamaan, tuomaan sellainen osuus, että se vauhdittaisi kunnolla. Siellä on myös ed. Aittoniemen kaipaamia fasilitteetteja suunnitteilla, muun muassa se luola, jossa voisi osa joulumaatoimesta tapahtua. Korvatunturille sitä hanketta en kovin helposti veisi. Siinä tulisivat operaatiot hintoihinsa eikä maailmalla Korvatunturia tunneta. Kyllä pohjoisnapa tunnetaan, mutta en tiedä, ehkä ed. Aittoniemi pohjoisnavalle voisi viedä pukin kaikkine operaatioineen ja tarpeineen.

Puhemies! Ed. Liikkanen käytti minusta, samoin kuin edustajat Koski ja Karjula, hyvin asiallisen puheenvuoron, jossa kosketeltiin aivan tärkeimpiä asioita KTM:n sektorilla. Energiapo-

litiikan lisäksi Tekes jo tuli esiin. Muistaakseni ed. Liikkanen viittasi siihen, että valtion tuissa pitäisi päästä, sanotaanko, lapiohommista enemmän tuotannollisiin töihin ja investointeihin ja tietointensiiviseen tuotantoon. Olen täsmälleen samaa mieltä.

Teemme myös työllisyyspolitiikassa sellaista palokuntahommaa tällä hetkellä, joka on välttämätöntä, ja tarvitaan sen tyypistä tukea työllisyyden hyväksi. Se on selvä, mutta pysyviä, hyviä, kansantalouden kannalta kestäviä työpaikkoja kannattaa voimaperäisimmin pyrkiä luomaan juuri tietointensiiviselle alueelle. Meillä on aika hyvät lähtökohdat. 5—10 vuoden aikana tässä maassa on jo, kiitos kerrankin aiemmille hallituksille, tehty töitä siihen suuntaan, että tämä alue, joka on osittain korkeaa teknologiaa edustavaa, on hyvissä lähtöasemissa meillä, ja kehitystrendi on tuottanut tilanteen, jossa tänä vuonna Suomen viennistä lähes 20 prosenttia, mahdollisesti jopa 20 prosenttia, tulee olemaan tietointensiivisen tuotannon vientiä. Se on Euroopan ja maailmankin korkeimpia lukuja ja työllistää väkeä.

Näkymä on sellainen, että jos kykenemme tällä trendillä vuosikymmenen loppuun saakka etenemään, tälle alueelle, aika hyväpalkkaisia töitä vielä, syntyy 40 000—50 000 uutta työpaikkaa. Siltä alueelta ei poistu oikeastaan työpaikkoja. Nettolisäys on lähes samaa luokkaa kuin uusien työpaikkojen syntyminen suorina työpaikkoina ja lähes vastaava määrä muine vaikutuksineen työmarkkinoille uusia työpaikkoja. Minusta näkymä on sellainen, että siihen pitää voimakkaasti panostaa.

Myönnän sen, että yritystuissa on yksi elementti, joka tähän tavoitteeseen pitää nykyistä paremmin nivoa, kohdentaa vielä selkeämmin yritystukia terveisiin kohteisiin. Se liittyy voimakkaasti muun muassa kansainvälistymiseen, johon ed. Karjulakin lopuksi viittasi. Se ei ole pois kotimarkkinoiden vauhdittamisesta, vaan päinvastoin tämän tyypiset yritykset luovat myös kotimaan markkinoille verkostoon kuuluvaa uutta työllistävää tuotantoa.

Puhetta on ryhtynyt johtamaan toinen varapuhemies Louekoski.

Ed. T u l o n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun ministeri Kalliomäki kertoi reunaehdoista, joilla hallitus eilen illalla

energiapoliittisesta ratkaisusta on keskustellut, hän mainitsi yhtenä sen, että edellinen eduskunta on tehnyt linjauksen ydinvoimasta. Minä pullikoin uutena kansanedustajana vastaan. Kun on käyty vaalit välissä, pitäisi olla uudet kujeet ja uudet mietteet. Onko tämä todella ollut hallituksen reunaehto? Se tuntuu aika omituiselta. Viittaan ed. Mikko Elon käyttämään puheenvuoroon siitä, että edelliset eduskuntavaalit olivat myös osittain energiavaalit. Siinä mielessä tuntuu aika omituiselta ministeri Kalliomäen yksi reunaehto. Muista reunaehdoista olin samaa mieltä.

Ed. T a k k u l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pyysin vastauspuheenvuoron jo ed. Karjalan puheenvuoroon. Voiko sen käyttää tässä yhteydessä?

Mielestäni ed. Karjula aivan oikein puheessaan toi esille sen, että meidän tulisi nousta yritystoiminnassa sekä yritysten tukemisessa ja kehittämisessä piirikunnalliselta tasolta kansainväliselle tasolle. Siitä mentaliteetista, mitä meillä tällä hetkellä valitettavasti melko suurella määrällä on, että naapurikuntien kanssa pelaillaan, niiltä viedään tuhkatkin pesästä ja pidemmän aikavälin visio ja tulevaisuuden rakentaminen unohtuu, tulisi luopua. Näin varmasti on.

Tätä kautta se hanke, mihin ed. Aittoniemi ja ed. Karjula viittasivat, eli Joulumaa-hankekin Rovaniemelle tulisi varmasti toteutumaan paremmin, kun nähtäisiin, että piirikunnalliselta tasolta voitaisiin päästä kansainväliselle tasolle ja sitä kautta rakentamaan hanketta eteenpäin. Juuri tällaista ajattelua tarvitaan: Mikä yritystoiminta on luontaista, mitä tulisi tukea? Sen urheilijavertauksen tapaan, mitä ed. Karjula puheessaan käytti, tulisi edetä. Meilläkin huippu-urheilua tuetaan silloin, kun nähdään, että on lahjakkuutta, on potentiaalia, ja vain tukemisen kautta saavutetaan suuria tuloksia. Näin myös yritystoiminnassa niitä ne yritysideoita, mitkä ovat hyviä, niitä innovaatiotuotteita, jalostetaan, kehitetään ja tuetaan. Näin voidaan saada jotakin aikaan. Katsotaan, että ne ovat oikeassa ympäristössä, niin kuin Joulumaa on Lapissa ja niin kuin varmasti tulevaisuudessa myös hiihtokilpailut ja muut kohteet, Hiihtoliiton ajassa kun ollaan, ovat siellä, missä on lunta, eli pohjoisessa ja Rovaniemellä.

T o i n e n v a r a p u h e m i e s : Nämä kannatuspuheenvuorot on syytä pitää varsinaisina puheenvuoroina.

Ed. Pekkarinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kommenttina ministerille: Aivan kuten sanoitte, hallituksen eileniltainen periaatepäätös energiaverotuksen osalta oli merkittävä perääntyminen tieltä, joka yhteisesti varsin laajasti hyväksi havaittiin vielä joku vuosi sitten. Se on kielteinen työllisyyden, ympäristön, aluepolitiikan ja ylipäänsä kotimaisten energiovaihtoehtojen käytön kannalta. Sanotte, että niitä tuetaan. Minulla on budjetti auki, jonka te hyvin tunnette, kohdasta 32.55. Sieltä löytyy päätukikohteet, muutama kymmenen miljoonaa markkaa vuodessa valtion suoraa tukea energia-investointeihin. Siinä se on. Lähialueille pannaan suurin piirtein yhtä paljon erilaisiin energiahankkeisiin ja niiden tukemiseen.

Mitä tulee verotukseen, en tarkkaan muista, saattaa olla muistissa pieni heitto, mutta muistini mukaan on alle 200 miljoonan markan luokkaa kotimaisten energiovaihtoehtojen vuosittainen energiaverotustuki. Se ei ole mitään verrattuna siihen, mikä on asianlaita esimerkiksi Saksassa, jossa Jahrhundert-sopimus merkitsee käytännössä sitä, että Saksa tukee vuodessa 30 miljardilla Suomen markalla vuodessa oman energialähteensä kivihiilen käyttöä Saksassa. (Ed. Tiuri: Ei enää kauan!) — Ei enää kauan, mutta monta vuotta, itse asiassa vuosikymmeniä, niin kauan kuin on eläkejärjestely, joka on erittäin kallis. Niin kauan kuin ne ihmiset elävät, se tukee joka tapauksessa eläkejärjestelyn kautta edelleenkin Jahrhundert-sopimuksen puitteissa.

Eilinen hallituksen päätös merkitsee sitä, että kivihiili tulee entistä edullisemmaksi suhteessa puuhun ja turpeeseen, näihin kotimaisiin vaihtoehtoihin. Sillä on, mihin aiemmin viittasin, moninaiset työllisyysvaikutukset, sillä on ympäristövaikutukset, sillä on aluepoliittiset vaikutukset. Ihmetyttää erityisesti, että vihreän liiton eduskuntaryhmä on valmis hyväksymään tällaisen päätöksen, mikä eilen on tehty.

Ed. Väistö (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Kalliomäki toi esille erään vaihtoehdon bioenergian. Kuten ed. Pekkarinen totesi, hallituksen linja on nyt täydellisesti muuttumassa siitä, mikä kansallisesti meillä olisi viisasta. Kun arvioimme energia-asioita ydinvoiman osaltakin yhteiskunnan kokonaisedun näkökulmasta, näin pitää tehdä myös kotimaisen energian osalta. Se on merkittävää työllisyyden kannalta. Se on merkittävää metsien raaka-ainekäytön kannalta. Se on tärkeää viennin ja vaihto-

taseen kannalta, kun kotimainen energia saadaan käyttöön.

Arvoisa puhemies! Minusta tuntuu, että hallituksessa ei tällaista alueellista näkökulmaa ja aluetalouden tarkastelua tunnu arvostettavan lainkaan.

Ministeri Kalliomäki totesi, että avustuksia energiatalouteen on. Nehän ovat hyvin vähäisiä. Kehityshankkeet ovat pitkäjänteisiä. Niihin tarvittaisiin merkittävästi enemmän rahaa: bioenergian käytön tutkimukseen, erilaisiin tuotanto- ja hankintamenetelmiin, myös energiateknologian kehittämiseen. Tämähän on myös tärkeä vientiala meille. Minusta nyt ollaan sellaisella tiellä, jota Suomen tilanne ei mitenkään kestä, jos haluamme omin voimin ja omin toimin saada taloutemme ja työllisyytemme kuntoon. Kyllä energiakysymykset ovat siinä keskeisellä sijalla.

Ed. Tiuri (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Kiitän ministeri Kalliomäkeä siitä lupauksesta, että Tekesin asiat saadaan kuntoon. Huomauttaisin, että siinä on jonkin verran kiire, koska on kysymys ensi vuoden uusista projekteista. Jos niitä karsitaan, korkeakoulut joutuvat sillä välin jo vaikeuksiin, kun ei olekaan rahaa jatkotutkimuksiin tai uusiin.

Energia-asiassa näyttää hallituksen eilisen päätöksen perusteella, että hallitus ei Rion sopimusta ollenkaan pidä arvossa. Se on tietenkin hämmästyttävintä, kun vihreät ovat siellä. Luulisi siellä nyt siinä olevan kiinnostusta.

Uusi veronkeräystapa, että se kerätään kuluttajilta, ilmeisesti suosii halvinta energiantekotapaa eli erilaisia vanhoja ja mahdollisesti uusiakin kivihiililaitoksia. Tässä minusta hallitus voisi ainakin sen verran ottaa ympäristön huomioon, että ne kuluttajat, jotka haluavat käyttää ydinsähköä, joka on ympäristöystävällistä, saisivat sähkön vähän halvemmalla, koska veron pitäisi jollakin tavalla kohdistua kivihiileen. Ne, jotka eivät ydinsähköä halua, maksaisivat sitten täyden veron ja täyden hinnan.

Ed. Lindqvist (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Pidän erittäin tärkeänä, että ministeri Kalliomäki toi esille mielipiteensä, että hän arvostaa juuri teknologian ja huipputekniikan mahdollisuuksia uusien työpaikkojen luomisessa. Mutta, ministeri Kalliomäki, tässä eivät puheet auta. Budjetin luvuista näkyy, että ei ole varauduttu siihen, että jokaisena vuonna on saatava merkittävästi taloudellisia resursseja, että saamme synnytettyä tasaisesti joka vuosi

projekteja, joiden kautta, tutkimustöiden kautta, syntyy uusia pysyviä työpaikkoja.

Samoin hämmästelen pelkoa siitä, että puuenergian käytön ympärille syntyisi jokin vastaa-va kuin maatalouden tukijärjestelmä. Mikä ihmeen pelko se on, jos pienellä tuella suhteessa koko kansantalouteen syntyy kymmeniätuhansia työpaikkoja, niin kuin meillä koko metsätalouden ja puuenergian ympärille voidaan synnyttää uusia kestäviä työpaikkoja? Tällä hetkellä maksetaan makaamisesta valtavalle määrälle ihmisiä palkkaa työttömyyskorvauksena kotiin, siitä että ei tee mitään. Kyllä on järjenvastaista, jos ei oteta käyttöön kotimaisen energian ja mekaanisen puun jatkojalostuksen kaikkia hyödyn-tämiseen liittyviä keinoja ja nimenomaan bio-energiaa, joka on yksi huipputekniikan ala.

Kauppa- ja teollisuusministeri K a l l i o - m ä k i : Puhemies! Ed. Lindqvistille totean heti, että kannattaa lukea se hallituksen periaatepäätös. Siinä todetaan, että vuoteen 2005 mennessä hallituksen tavoitteena on lisätä bioenergian tuotantoa neljänneksellä, 25 prosenttia.

Edustajat Pekkarinen ja Väistö viestittivät, että hallitus ottaa nyt merkittävän askeleen taaksepäin, merkittävä perääntyminen, niin kuin ed. Pekkarinen sanoi. Taustalla on ed. Pekkarisen edustaman hallituksen merkittävä eteneminen, suuri harppaus, great leap forward, niin kuin Mao Tse-tung sanoi. Seuraukset olisivat olleet saman kaltaiset, kuin ne olivat Kiinan suuressa harppauksessa, ei ihan fyysisellä tasolla, mutta energiapolitiittisesti vastaavan näköinen näkymä meillä oli edessä. Meidän oli pakko tehdä tämä ratkaisu.

Ed. Pekkarinen, en viitsi sanoa samaa, minkä sanoin ed. Kääriäisen puheenvuorosta, vaikka mieli tekisi. Tämä tilanne oli nähtävissä kolme vuotta sitten, kaksi vuotta sitten vielä selkeämmin, mihin olemme menossa. Meidät olisi pelastanut ainoastaan se, että muu Eurooppa olisi tullut samalle tasolle mahdollisimman nopeasti taikka nopeasti.

Sitten haluan sanoa, että kyse on lähivuosien energiapolitiikan linjanvedosta. Me tarvitsemme pitkän aikavälin energiapolitiittiset linjaukset. Hallitus tulee osaltansa sillä tavalla toimimaan, että jos eduskunta suo hallitukselle istumispäiviä, tämän hallituksen toimiaikana vielä tuo työ myös tehdään. Siinä yhteydessä todella pitää katsoa kymmenestä vuodesta eteenpäin ulottuvat linjat, erilaiset vaihtoehdot. Uskon, että keskeisiltä osiltaan ne ovat saman tyyppisiä kuin meillä

nytkin. Siis energian tuotannon perusrunko meillä on minusta varsin hyväksyttävä, monesta lähteestä nouseva energian tuotanto. Sillä tavalla ei ole mitään suurta erityistä peruseremonttia edessä, mutta uskon, että tuolloin tiedämme myös vähän paremmin kuin nyt, missä aikavälissä Euroopan energiamarkkinoilla kyetään ensiksi sähkön osalta sisämarkkinarealismiin ja sen jälkeen laajemmin yhtenäisiin energiamarkkinoihin. (Ed. Pekkarinen: Kotimaisilla ei ole roolia jonkin ajan päästä!) — Kotimaisilla on erittäin merkittävä rooli Suomessa nyt kansainvälisesti katsoen ja tulevaisuudessa todennäköisesti vielä suurempi rooli kuin tällä hetkellä.

Ed. Tiuri : Herra puhemies! Joudun vielä hieman selvittämään energia-asioita, koska vastauspuheenvuoroissa ei aina ole aikaa jokaiseen asiaan puuttua.

Ensinnäkin, kun hallitus nyt vetoaa edellisen eduskunnan päätöksiin, edellinen eduskunta teki päätöksen ydinvoiman poistamisesta tulevaisuuden energialistoilta täysin väärin perustein. Osa uskoi, ettei sähköä tarvita lisää. Melkein kaikki uskoivat, ettei Rion sopimuksella ja ilmastomuutoksella ole yhteyttä eikä ainakaan haittaa Suomea, jos täällä vain ilmasto lämpiää. Kaikki nämä perusteet ovat osoittautuneet vääriksi.

Sähköä tarvitaan jatkuvasti lisää. Jos aiomme lamastakin selvitä, meidän perusteellisuutemme-kin sitä tarvitsee paljon. Se on vielä koko maapallon talouden kannalta kauhean järkevää käyttöä, koska meillä osataan parhaiten tehdä niitä tuotteita, joihin sähköä tarvitaan.

Sitten on Rion ilmastosopimus. Viime viikolla tai oliko se tällä viikolla tiedemiesryhmä, joka asiaa selvittää, ilmoitti, että ilmastomuutos on nyt havaittavissa. Meidän on otettava se tosissamme. Pahinta on se, että viime vuosien aikana on vielä selvinnyt, että se ei välttämättä edes auta Suomea ilmaston lämpiämisessä, vaan voi välillä tulla hyvinkin kylmiä kausia, jos Golfvirralle käy huonosti, mikä nyt näyttää olevan aikamoinen riski.

Siitä syystä väärillä perusteilla tehtyyn päätökseen ei minusta voi sinänsä vedota, vaan täytyy tehdä uusi päätös uudessa tilanteessa. Uusin tilanne on tietenkin hiukkaspäästöjen suuri vaara, joka tänä vuonna vasta on selvästi saatu esiin Maailman terveysjärjestön selvityksissä.

Todellisuudessa tällä hetkellä Narvan voimalat ovat hyvin suuri uhka suomalaisten terveydelle. Sieltä tulee niin paljon hiukkaspäästöjä Etelä-Suomeen, että ilmeisesti aikamoinen joukko ih-

miisiä sairastuu ja kuolee niitten johdosta. Sosnovyi Bor, jos se alkaisi palaa niin kuin Tshernobyl, alkaisi jo lähestyä sitten vaaroiltaan Narvan nykyisiä voimaloita. Mutta nehän jo toimivat siellä. Sosnovyi Bor ei vielä pala.

Kun ed. Soininvaara jatkuvasti puhuu siitä, ettei ydinvoimalla mitään asiaa ratkaista ilmastomuutoksen suhteen, haluaisin sen korjata vielä kerran niin, että kaikki ymmärtävät. Hän väitti, että yksi ydinvoimala siirtää kasvihuoneilmiötä yhdellä vuorokaudella. Sen laskelman perusteella 5 000 ydinvoimalaa vuonna 2030 olisi siirtänyt vain 14 vuodella ilmastomuutosta. Todellisuudessa, jos meillä vuonna 2030 olisi 5 000 ydinvoimalaa, ilmastomuutos olisi siirtynyt äärettömän kauas, koska silloin meillä hiilidioksidipäästöt olisivat pudonneet puoleen siitä, mitä ne nyt ovat. Tuollaisia laskuja minusta ei kannata jatkuvasti esittää, jos on jonkinlainen arvostus kansantaloudessa.

Kun puhutaan maakaasusta ja siitä, että se olisi muka jokin ratkaisu ja että sen avulla saadaan siltä jonnekin, sen avulla saadaan siltä vain joko jääkauteen tai helvettiin. En tiedä, kumpi sitten tropiikkiin seudulla tai Suomen seudulla tulee, mutta maakaasu on yhtä huono tai sanotaan melkein yhtä huono ratkaisu kuin hiili ilmastomuutoksen kannalta, ja haposateitakin siitä tulee ja lisäksi vielä melkoiset metaanipäästöt jakeluverkossa.

Ei ole muuta ratkaisua kuin ydinvoiman lisärakentaminen, ja se on pakko tehdä ennemmin tai myöhemmin, jos Suomessa aiotaan elää, koska meillä ei mitään muita energialähteitä ole kunnolla.

Sen jälkeen ei tarvitse niin paljon enää murehtia siitäkään, miten paljon puuta voidaan lisätä ottaa energiakäyttöön, koska silloin voidaan tehdä niin kuin Ruotsissa, että hiilelle ja maakaasulle voidaan panna melkoinen vero ilman, että se häiritsee meidän teollisuutemme kilpailukykyä, koska teollisuus käyttää ydinsähköä. Silloin tietenkin ainakin kaukolämpövoimaloille lämmön ja sähkön tuotannossa puu tulee kannattavaksi, niin kuin se on Ruotsissa tullut, eikä tarvitse mitään tukia. — Minusta keskustapuolueen jatkuvat vaatimukset siitä, että mitä yleensä Suomessa tehdään, siihen tarvitaan aina valtion tukea, eivät voi olla kestäviä ainakaan perusasioissa.

Kun vihreät vetoavat siihen, että liikenteessä on suurimmat ympäristöhaitat, voisin todeta, että Suomessa esimerkiksi henkilöautojen hiilidioksidipäästöt ovat vain 12 prosenttia ja ilmeisesti

kohta, kun hiilivoimaloita tulee lisää, eivät sitäkään. Siellähän koko ajan tehokkuus paranee, ja kun rakennetaan lisää moottoriteitä, tuo 12 prosenttia putoaa monta prosenttiyksikköä jo siitä, että saadaan etelään kunnan moottoritiet, jolloin henkilöautot pääsevät tasaisemmin ajamaan ja bensan kulutus putoaa. Yleensä näyttää siltä, että mitä hyvänsä vihreät esittävät, se aina on juuri päinvastoin, kuin olisi tehtävä, jotta ympäristö ja ihmiset säästyisivät. Se olisi ehkä hyvä ohje hallitukselle, että jos vihreät esittävät jotakin, tehdään päinvastoin, niin päästään hyvään tulokseen sekä ympäristön, talouden että terveyden kannalta.

Sitten liikenteen hiukkaspäästöt, jotka hiukaset ovat kaikkein vaarallisimpia terveyden kannalta. Siinäkin henkilöautojen osuus on vain 3 000 tonnia. Kun katalysaattorit saataisiin kaikkiin autoihin — jos meillä olisi uusia autoja, joissa jo monta vuotta on ollut pakko olla katalysaattori — tuo 3 000 tonnia putoaisi muutamaan sataan tonniin. Sen sijaan busseista ja kuorma-autoista tulee 7 000 tonnia ja hiilivoimaloista, joita vihreät haluavat lisää, 56 000 tonnia. Siitä seuraa johdonmukaisesti, että muutama sata ihmistä Suomessa tulevaisuudessa kuolee turhaan energiapolitiikan vuoksi. En tiedä, kenen vastuulla se sitten on. Ainakin eduskunnassa nyt ne, jotka kuuntelevat näitä puheita, tietävät, etteivät voi puolustautua sillä, ettei tiedetty, miten oli. Niin se on.

Ilmastomuutos on toinen samanlainen asia. Nyt vähitellen pitäisi minusta jo uskoa tutkijoita, tiedemiehiä ja Maailman terveysjärjestöä ja vastaavia, että tehtäisiin oikeita päätöksiä. Kun ne oikeat päätökset vielä auttavat Suomen talouselämää eteenpäin ja teollisuutta investoimaan Suomeen, on se nyt aika omituista, ettei asiaa vähitellen saada järjestykseen.

Ed. T a r k k a : Herra puhemies! Energiakeskustelussa on kafkamaisen painajaisen piirteet. Tärkein lähtökohta näyttää olevan, että energian kulutus ei sittenkään ehkä kasva kovin paljon. Mutta se pahus kasvaa, koska ihmiset eivät hyväksy köyhtymistä, vaan haluavat vaurastua. Ydinvoimaa ei saa rakentaa, mutta ei oikeastaan hiilivoimaakaan eikä varsinkaan vesivoimaa. Kotimaisten energialähteiden kanssa olisi mukava näperrellä, mutta ne eivät riitä alkuunkaan siihen, mitä tarvitaan. Kaikki rakastavat energian säästämistä, mutta jotta sillä olisi järkevä mittaluokka edessä oleviin ongelmiin verrattuna, tämän säästöohjelman ensimmäisenä kohtana

pitäisi olla maininta niistä parista kolmesta pape-ritehtaasta, jotka pitäisi alkajaisiksi sulkea.

Haluaisin kuitenkin varsinaisesti kiinnittää huomiota kahteen energiaongelman käsittelyyn poliittiseen menettelytapaan. Ministeri Kalliomäki piti budjetin lähetekeskustelussa syyskuussa illan hiljaisina tunteina laajan ja syvältä ruoppaavan puheenvuoron, josta saattoi aistia jopa hänen henkilökohtaista jaakobinpainiaan tämän ongelman kanssa. Hän päätyi siihen ilmeiseen johtopäätökseen, että lähivuosisikymmenen energiataseessa on ehkä kahden suurvoimalan suuruinen aukko.

Energiatuotannon vaihtoehtoja pohtiessaan hän totesi ainoiksi realistisiksi vaihtoehtoiksi hiilen ja ydinvoiman, ja niitä puntaroidessaan hän totesi niin monta hiilivaihtoehdon haitte-
kijää, että jäljelle tuntui jäävän vain ydinvoima, vaikka ei hän sitä ihan suoraan tainnut näillä sanoilla sanoa. Mutta sen hän sanoi, että hallitus ei aio tehdä ydinvoimakysymyksessä mitään, vaan aloite siirtyy eduskunnalle. Näin sanoi ministeri.

Myöhemmin syksyllä pääministeri on ilmoittanut, että eduskunnankaan ei kuulu tehdä mitään. Aloite ei ole siis missään. Meillä on ministeri, joka ilmoittaa, että hänen sektorivastuunsa alueella on havaittu ongelma, mutta hallitus ei aio tehdä mitään sille ongelmalle, ja sitten meillä on pääministeri, joka ilmoittaa, että eduskunnankaan ei kuulu tehdä mitään. Voiko mistään tulla enää mitään, jos kansantalouden näin keskeinen pitkä aikavälin perusrakennetekijä jätetään näin systemaattisesti tuuliajolle?

Mitäntekemättömyyden perustaksi ei riitä se, että pääministeri on ehkä luvannut vihreille, että ydinvoima ei sitten tule tämän hallituksen pöydälle. Tällaiset asiat eivät ole kabinettikysymyksiä sillä tavalla, että ne voitaisiin ratkaista jossakin Smolnan hiljaisessa sivuhuoneessa kristallikruunujen loisteessa. Tämä asia on kabinettikysymys pikemminkin sillä tavalla, että hallitus vastaa siitä päällään eduskunnan edessä.

Mitäntekemättömyyden perustaksi ei myöskään kelpaa se taivastelu, jota energiakeskustelussa on ahkerasti viljelty, että eduskunta on jo päättänyt kuuluisalla ponnellaan torjua ydinvoiman lisärakentamisen. Valtiollisen ja kaiken muunkin päätöksenteon syvimpään olemukseen kuuluu, että kun tilanteet muuttuvat, tehdään uusia päätöksiä. Mikä nyt sitten on muuttunut?

Ensinnäkin energian tarpeen näkymät ovat terävöityneet; toiseksi on lisätietoa eri tuotanto-
vaihtoehtojen ympäristövaikutuksista; ja kol-

manneksi on käyty vaalit. On kuulijan älynlahjoja väheksyvää demagogiaa yrittää pudottaa ydinvoima käsittelyyn tulevien energiavaihtoehtojen joukosta sillä perusteella, että eduskunta on kerran päättänyt torjua sen. Suurin osa käsiteltävistä hallituksen esityksistä on muutoksia voimassa oleviin lakeihin, siis eduskunnan aikaisempiin päätöksiin.

Haluan mahdollisimman pitkään kuunnella energiakeskustelun vaihtoehtoja ja argumentteja. Kaasu on pohjimmiltaan sittenkin kiinnostava uusi elementti. Ympäristötutkimus tuottaa paljon uutta tietoa, ja aikatekijä nousee päätöksenteon yhä hallitsevammaksi reunaehdoksi. Olen kauan aikaa ollut ydinvoiman kannattaja, mutta ponnistelen ankarasti pitääkseni mieleni avoimena näille uusille näkökohdille, jotka kaikki eivät ihan sellaisinaan tue aikaisemmin omaksumaan kantaa.

Mutta sitä en voi hyväksyä, että pääministerin ja vihreiden sopimus jonkin kabinetin hiljaisuudessa riistää eduskunnan toimintavapauden. Silloin kun puhutaan energiatuotannon vaihtoehtoista, kaikki vaihtoehdot ovat pöydällä. Se, mikä niistä sitten valitaan, on ihan eri asia, eikä nyt ole siitä kysymys. Nyt on kysymys siitä, puhutaanko kaikista vaihtoehtoista vai vain niistä, jotka sopivat hallituksen herkälle hipiälle. Asian kauheus on siinä, että sen hipiä on niin herkkä, että sille ei sovi mikään.

Ed. N i k u l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan oikaista ed. Tarkan puheenvuoroa sikäli, että vihreille ei ole hallitussopimuksessa luvattu ydinvoima-asiassa mitään erityisesti. Koko hallitussopimus rakentuu sille, että hallitus on sulkenut ydinvoiman pois. Hallitussopimus sisältää hyvin merkittävän poliittisen ohjelman, ja olen havainnut, että ed. Tarkka on monia kohtia niistä voinut täällä tukea.

Vihreät lähtevät siitä, että eduskunta on vuonna 1993 tehnyt perusteellisen valmistelun jälkeen pitkän tähtäyksen energiapoliittisen linjauksen ja sen mukaan mennään. Ymmärrän hyvin niiden katkeruuden, jotka eivät voi tätä päätöstä sulattaa, mutta tällaista maailma on. Tehdään valmistelu, sen perusteella ratkaisu ja sitten toteutetaan sitä. Ministeri Kalliomäki totesi eilen hallituksen iltakoulussa, että koko se periaatepäätös, joka tehtiin, olisi ollut tehtävä joka tapauksessa. Siinä suhteessa ei oikeastaan kenelläkään pitäisi olla huomauttamista, edes niillä, jotka vielä haikailevat ydinvoimalan perään.

Mitä tulee ydinvoimalan työllistäviin vaikutuksiin, toistan sen, minkä sanoin ed. Elolle. Katsokaa huomenna teollisuuden investointiodotusten julkistamista, kuinka valtava investointiaalto on syntynyt ilman ydinvoimalaakin.

Kiinnitän myös huomiota siihen, ettei energiakysymystä ratkaista yhdellä voimalalla tai yhdellä sähköntuotantotyyppillä, vaan siinä täytyy käyttää hyvin monia erilaisia vaihtoehtoja. Jos me rakennamme nyt tulevaisuutta ydinvoimalan varaan, me suljemme pois monia sellaisia vaihtoehtoja, jotka kuitenkin pitkällä tähtäimellä ovat terveempiä ja turvallisempia.

Ed. E l o (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ed. Tarkan puheenvuoro oli hyvin analyyttinen ja, voisi sanoa, tarkka sisällöltään.

Mitä tulee ed. Nikulan vastauspuheenvuoroon, että hallitusohjelmassa olisi muka sovittu siitä, että ydinvoima suljetaan pois vaihtoehtoista, se ei pidä paikkaansa, ed. Nikula. Kyllä ed. Nikulankin kannattaisi nyt ottaa hallitusohjelma esille ja lukea tarkalleen, mitä siellä on sanottu. Minä hyvin tarkkaan seurasin sitä keskustelua, mitä käytiin keväällä, kun hallitusohjelmaa tehtiin, enkä missään tapauksessa olisi hyväksynyt eikä uskoakseni moni mukaan eduskunnassa sellaista hallitusohjelmaa, jossa yksi keskeinen elementti eli ydinvoima olisi suljettu pois. Tässä on ed. Nikulalla jälleen kerran väärä todistus, toivottavasti ei lähimmäisestä kuitenkaan.

Mitä investointiaaltoon tulee, niin kyllä me, ed. Nikula, olemme varmasti kaikki iloisia siitä, että on investoitu ja investoidaan. Mutta on aivan selvää, että se sietämättömän korkea työttömyystaso, mikä meillä on, täytyy saada alas. Ei ole mitään kovin selviä merkkejä siitä, että oltaisiin kovin nopeasti saamassa työttömyyttä alas. Itse asiassa ainoastaan järkevien energiapäätösten avulla voimme edesauttaa parantuvaa työllisyyttä.

Mitä ministeri Kalliomäen puheenvuoroon tulee, niin ymmärsin myös hänen puheenvuorostaan, että hallitus tällä vaalikaudella tulee linjaamaan energiapolitiikan pidemmällä tähtäimellä, kuten hän sanoi: kymmenen vuoden tähtäimellä. Uskon ja toivon, että siihen linjaukseen me saamme jo mukaan myös ydinvoimakysymyksen.

Ed. T i u r i (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Kun tutkin hallitusohjelmaa, ei siellä tosiaan puhuttu energiasta muuta kuin, että hallitus huolehtii siitä, että sitä kohtuuhintaan ja riittävästi on saatavissa. Jos joku salainen sopimus

siitä on, että ydinvoimaa ei missään tapauksessa tule, olisi korkea aika jo paljasta se.

Kuten ed. Nikulakin hyvin ymmärtää, kuluttajan maksama sähkövero ei millään tavalla auta ympäristöasiassa, vaan pikemminkin suosii hiilivoimaa. Olisiko mahdollista vihreiden kuitenkin sen verran antaa periksi, että kuluttajat saisivat valita? Ne, jotka käyttävät ydinvoimaa, eivät maksa ihan niin suurta veroa kuin ne, jotka ilmoittavat, että he eivät ydinvoimaa halua. Sitten katsottaisiin, tarvitaanko lisää hiilivoimaa vai ydinvoimaa.

Ed. T a r k k a (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Kiitän ed. Nikulaa niistä myötätun-
toisista sanoista, jotka hän osoitti meille, jotka olimme eri mieltä eduskunnan edellisen ydinvoimapäätöksen kanssa. Tämä ei kuitenkaan ole myötätuntokysymys, vaan normaali päätösten-
tekotilanne, jossa, varsinkin näin suurista kysymyksistä kyseen ollen, täytyy olla valppaasti kaikki mahdolliset vaihtoehdot pöydällä tasaveroisesti punnittavina.

Vihreiden asenne energia- ja erityisesti ydinvoimakysymykseen on aiheuttanut minussa huolestuttavan hengenliikkeen. Se periaatteellinen myötätunto, jota olen tuntenut vihreitä kohtaan, uhkaa horjua. Olen pitänyt vihreätä liikettä avoimuuteen pyrkivänä, kaikkia vaihtoehtoja avoimesti lähestyvänä, debatoivana, henkisesti vapaana ja liikkuvana liikkeenä. Mutta tätä asiaa se näyttää lähestyvän laput silmillä hyvin kapealaisesti sillä tavalla, että vaihtoehtoja tutkitaan, paitsi niitä vaihtoehtoja, jotka on etukäteen määritelmällisesti jo suljettu pois. Minusta tämä ei näytä hyvältä.

Ed. N i k u l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitän vastauspuheenvuorosta.

Ed. Tarkalle totean, että eivät vihreät ydinvoima-asiaa ole mitenkään dogmaattisesti lähestyneet. Se on hyvin pitkän pohdiskelun ja tutkimustietoon perustuvan harkinnan lopputulos. Yksi meidän periaatteistamme on se, että me emme jätä velkoja jälkipolvien maksettavaksi. Ydinvoimalan toiminta-aika on ehkä puolitoista sukupolvea. Sen jälkeen kaikki kymmenet ja sadat sukupolvet vain pitävät huolta siitä käyttämättömästä ydinvoimalasta, joka on ympäristöriski tuhansia vuosia, ja myös ydinjätteistä. Tämä on meidän yksi periaatteemme asiassa.

Ed. V ä i s t ö : Herra puhemies! Budjetin palautekeskustelua käydään tilanteessa, jossa kan-

sakunnan suurin vitsaus, työttömyys, ei ota helittääkseen. Tänään kuulumme tuoreet tilastotiedot työttömyyden osalta ja ne eivät näytä vieläkään suotuisaa suuntaa. Tästä syystä, arvoisa puhemies, on erittäin tärkeää, että myös tämän pääluokan kohdalla pysähdyttäisiin miettimään niitä toimia, joilla todella työllisyttä ja tuotannollista toimintaa saataisiin nykyistä vahvemalle pohjalle. Ongelmallista varmasti on se, että myöskaan muualla Euroopassa talouden kehitys ei ole nyt hyvällä tolalla. Työttömyys ja kasvu ovat sielläkin menossa meidän kannaltamme huonoon suuntaan.

Eilinen Helsingin Sanomat kirjoitti pääkirjoituksessaan otsikolla Virallinen optimismi sokaisee päättäjiä. Tässä pääkirjoituksessa tuodaan esiin, että siihen viralliseen optimismiin, mitä hallitus nyt ylläpitää, liittyy suuri vaara eritoten talouden käännekohtissa. Jos vain hoetaan tällaista virallista optimismia, niin uudelle meneteen herkkyyks. Näyttää siltä, että vaihtotase on myös heikkenemässä olennaisesti, ja uskottelu työttömyyden puolittamisesta, mitä me kaikki toivomme, tuntuu edelleenkin olevan kuitenkin aika lailla tyhjän varassa. Tässä tilanteessa erityisesti pitäisi realistisesti osata arvioida, miten uutta työtä, uutta tuotannollista toimintaa ja työpaikkoja saataisiin aikaan.

Olennaista on siis, miten suurtyöttömyys ratkaistaan. Kaikki se keskustelu, mitä täälläkin on aiemmin ja nyt käyty, aika lailla pitäytyy siihen, että uudet työpaikat syntyvät paljolti pienten ja keskusurten yritysten kautta ja siellä juuri tarvitaan sellaista innovatiivisuutta, uudistumista ja kehittymistä, joka luo uutta tuotannollista toimintaa ja uutta työtä. Tästä varmasti olemme aika paljolti yksimielisiä.

Hallituksen linja talousarvion osalta ei kuitenkaan tue tätä kehityssuuntaa. Ministeri Kalliomäki äsken totesi, että Tekesin rahoitus tullaan jatkossa saamaan kuntoon. Ajasta hän ei puhunut, mutta olennaista minusta onkin se, mitä ensi vuonna hallitus on tekemässä. Tässä mielessä sekä teknologiarahoituksen että yritysten investointi- ja kehittämisrahoituksen supistaminen, karsiminen, sattuvat hyvin huonoon aikaan työllisyyden kohentamista ajatellen.

Tähän liittyvät erittäin ongelmallisena asiana myös alueelliset kysymykset. Nythän se virallinen optimismi, jota ylläpidetään hallituksen toimesta, ei valitettavasti ole käytännön toimijoiden osalta niin myönteinen. Todellisuus on toinen. Tuore sisäasiainministeriön barometri kertoo, että luottamus talouden ja työllisyyden ke-

hitykseen maan eri osissa on hiipumassa ja erityisen huolestuttavalta tilanne näyttää Pohjois-Karjalan, Etelä- ja Pohjois-Savon sekä Keski-Pohjanmaan osalta. Kehitysnäkymät ovat heikeneviä, arviot varovaisempia kuin vielä keväällä, jolloin edellinen alueellinen barometri laadittiin. Teollisuuskeskuksissa ja maan eteläisillä alueilla tämän selvityksen mukaan odotukset ovat vielä valoisampia, mutta siellä, missä alkutuotannon osuus työn ja toimeentulon antajana on suuri, tilanne on huomattavasti heikompi.

Myöskään investoinnit, joita kovasti on toivottu ja odotettu, eivät ole siinä mitassa lähteneet liikkeelle, kuin olisi tärkeää, erityisesti juuri tuotannolliset investoinnit ja toisaalta työllistävät peruskorjausinvestoinnit. Tähän liittyy myös se, millä tavoin energia-asiassa sekä teknologian kehittämiseen että energian tuotantoon voitaisiin investoida.

Arvoisa puhemies! Tässä katsannossa se linja, jota nyt hallitus on kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonalan osalta toteuttamassa, ei tue sitä suhdannevaihetta, jossa elämme. Nythän selkeästi ollaan taittuvan kasvun tilanteessa, ja eräät teollisuusjohtajat ovat nähneet tässä tilanteessa paljolti samoja piirteitä kuin Holkerin sinipunahallituskaudella vuonna 89, jolloin tämä syvä taantumavaihe tavallaan synnyttiin. Siinä tilanteessakaan ei tahdottu uskoa realismia, vaan elettiin yli varojen. Nyt tietysti tilanne on olennaisesti toinen jo lähtökohdan osalta.

Arvoisa puhemies! Maakunnan kansanedustajana ja erityisesti Pohjois-Karjalan kansanedustajana on huoli juuri siitä, miten aluepolitiikka ja alueellinen kehittäminen etenee. Nyt hallituksen linjaukset sekä yritystoiminnan että muun aluepolitiikan osalta eivät tässä suhteessa lupaa hyvää. Kuitenkin meidän voimavaramme ovat pitkälti juuri maakunnissa. Meidän vahvin raaka-ainepohjamme lähtee sieltä, ja sen varaan meidän tulisi — tarkoitan juuri puuta — entistä enemmän pystyä luomaan uutta tuotannollista toimintaa ja myös energian tuotantoa.

Mekaanisen puunjalostuksen edistämiseen satsattiin edellisen hallituksen kaudella ja pyritettiin valtakunnallista puu-Suomi-hanketta, jossa täällä edustajana oleva Kyösti Karjula oli keskeisesti mukana. Muun muassa Pohjois-Karjalassa tämän hankkeen tuloksena on syntynyt uutta työllisyyttä, mutta nyt pitäisi pystyä panostamaan lisää. Pitäisi varmistaa se, että yrityksillä on riittävä rahoituspohja, että ne pystyvät satsamaan osaamiseen ja koulutukseen, tuotekehi-

tykseen ja myös riittävästi on riskirahoitusta erityisesti Keran kautta.

Tässä suhteessa, arvoisa puhemies, toivoisi laajempaa tukea sille linjalle, mitä nyt keskusta vastalauseessaan tuo esiin linjoittaen kehitystä tuotannollisen toiminnan, alueellisen investointi- ja kehittämispolitiikan ja energiapolitiikan osalta, erityisesti kotimaisen energian tutkimuksen, tuotekehityksen ja osaltaan myös merkittävän valmistuksen ja viennin. Uskon, että se linja, jolle hallitus on nyt lähtenyt, edelleen lisää eriarvoisuutta ja vaikeuttaa maakuntien selviytymistä ja työllisyyden kohenemistä; työttömyys sittenkin on, niin kuin alussa totesin, suurin vitsauksemme.

Ed. Pekkarinen: Arvoisa puhemies! Saatan olla ed. Tarkan kanssa eri mieltä joiltakin osin maassa tarvittavan energiapolitiikan linjoista. Mutta siitä olen kaiken viime aikoina tapahtuneen jälkeen hänen kanssaan samaa mieltä, että energiapolitiikassa tietyllä tavalla ohjastajan roolin ottaminen on nyt kyllä siirtynyt eduskunnalle. Olisikin suotavaa, että hallitus pohtisi uudestaan tekemisensä ja aikeensa. Jos sillä itsellään ei ole valmiutta selkeän energiapolitiittisen konseptin rakentamiseen, se kävisi keskustelun eduskunnassa selonteon tai jonkun muun tänne tulemisen muodossa ja sen jälkeen valmistelisi omat linjauksensa. Tähän johtopäätökseen olen ainakin henkilökohtaisesti tullut sen kaiken jälkeen, mitä maassa nyt on tapahtunut, ja erityisesti sen jälkeen, mitä eilisiltainen hallituksen periaatepäätös merkitsee.

Erilaisista perusvoimakonseptioista ollaan varmasti eri mieltä. Mutta monen erilaisen perusvoimakonseption puitteissa yksi Suomelle tärkeä asia voidaan aina hoitaa, jos siihen valmiutta ja halua olisi. Se Suomelle tärkeä asia on kotimaisten vaihtoehtojen, ennen kaikkea puun ja turpeen, käytön vaaliminen, tien tasoittaminen sille, että nämä voisivat olla mukana siinä energiakonseptiossa, jota Suomi tarvitsee. Hallituksen eilisiltainen periaatepäätös merkitsee ainakin tähän saakka siitä saatujen tietojen mukaan sitä, että kotimaisten vaihtoehtojen verokohtelu on muuttumassa tavalla, joka merkitsee sitä, että ne eivät ole jatkossa enää niin kilpailukykyisiä vaihtoehtoja kuin tänään esimerkiksi kivihiilen rinnalla.

Mikäli hallituksen päätös pannaan toimeen, on ilman muuta selvää, että vähitellen monet sellaiset laitokset tai hankkeet, jotka olivat katso- neet jo kotimaisen vaihtoehdon suuntaan, unohtavat nuo suunnitelmansa. Jopa käy niin, että

monet sellaiset laitokset, jotka käyttävät tänään suomalaista puuta tai turvetta, siirtyvät ennen pitkää käyttämään kivihiiltä. Työllisyyspoliittisesti, ympäristöpoliittisesti, aluepoliittisesti ja monella muullakin tavalla tällainen suuntaus olisi perin vahingollinen.

Minusta ei ollenkaan riittänyt äskeinen ministerin selitys ja selvittely eilisiltaisen hallituksen päätöksen perusteluiksi. Ei ollenkaan ollut riittävästi ja oikein perusteltu, että näin piti menetellä, ei ollenkaan. Monet muutkin maat, useimmat eurooppalaiset maat, tällä hetkellä vaalivat omaa kansallista ja kotoista energialähdettään ja sen käyttöä, mikä kullakin nyt sitten oma kansallinen energialähde on.

Aiemmin viittasin täällä Saksaan, jota pidetään yleisesti erilaisia ympäristöarvoja vakavasti ja vankasti vaalivana maana. Jokainen meistä tietää puun käytön, vanhojen metsien suojelukysymykset ja sen, kuinka ennen kaikkea Saksassa ollaan niissä asioissa tarkkoja. Mitä Saksa tekee energiapolitiikassaan? Saksa tukee, vielä kertaalleen sanottuna, noin 30 miljardilla Suomen markalla vuodessa oman energialähteensä kivihiilen käyttöä. Se on iso juttu. Se on erittäin monta kertaa suurempi kuin Suomen kotimaisille energivaihtoehtoilleen antama suora tuki tai verotustuki yhteensä, suora tuki ja verotustuki yhteensä, vaikka otetaan huomioon kotimaisten vaihtoehtojen käytön suhteellinen osuus Suomessa ja verrataan sitä kivihiilen suhteelliseen osuuteen Saksassa.

Kun muutkin Euroopan maat tekevät tällä tavalla, on peräti kummallista, että Suomi tietoisesti omilla ratkaisuillaan hallituksen eilisiltaisen päätöksen mukaan on selvästi heikentämässä kotimaisten vaihtoehtojen osuutta suomalaisessa energiatuotannossa.

Mitä vielä tulee Jahrhundert-sopimukseen, ed. Tiuri aiemmin tässä salissa käydyssä keskustelussa viittasi siihen, että ei ole kauan enää Saksalla tällainen systeemi. Muutama kuukausi sitten, keväällä 95 — päivämäärää valitettavasti en muista, mutta muistini mukaan toukokuussa 95 — Euroopan unionin komissio vahvisti jatkon Saksalle Jahrhundert-sopimuksen säilyttämiseen pitkälti eteenpäin tulevien vuosien ajan. Ennen kaikkea siihen liittyvä eläkejärjestelmä on ikuisesti voimassa. Niin kauan kuin ihmiset, jotka jäävät näiltä toimialoilta eläkkeelle, elävät, sen järjestelmän kautta joka tapauksessa tuki tulee tavallaan kyseiselle toimialalle.

Tämän kaiken sanon vielä kertaalleen siitä syystä, että minusta olisi vakavasti toivottavaa,

että hallitus, ennen kuin lähtee toteuttamaan ja panemaan toimeen periaatepäätöstä, vielä ker-
ran arvioisi joka tapauksessa — täysin riippu-
matta siitä, mikä perusvoimakonseptio Suomella
olisikin — eikö meillä sittenkin olisi malttia ja
varaa huomioida oma kansallinen kotimainen
energian tuotanto ja käyttö, etenkin kun se ennen
kaikkea ympäristön kannalta on varmasti vii-
saampi ratkaisu kuin kilpailevat vaihtoehdot.

Palaankin vielä siihen, mistä lähdin liikkeelle,
jonka keskustelun oven tavallaan ed. Tarkka
avasi. Minusta olisi tarjolla parempi vaihtoehto
kuin se, että hallitus lähtee toteuttamaan eilenil-
taista päätöstään. Jos hallitukselta puuttuu roh-
keus laatia pitempijänteinen toimintakonseptio
ja nopeasti, olisi parempi, että eduskunta kävisi
asiasta keskustelun ja hallitus sitten voisi siihen
nojata, mikäli sellaista nojaa parlamentilta tar-
vitsee.

Arvoisa puhemies! Pari sanaa pk-politiikasta,
uusien yritysten ja työpaikkojen synnyttämisestä
ennen kaikkea pienen ja keskisuuren yritystoi-
minnan varaan. On ajankohtainen tarve tämän
tyyppisen keskustelun käymiseen, johon tässä en
pysty mitään olennaista antamaan; tarve tällai-
sen pontevan keskustelun käymiseen on toisesta
tällä hetkellä erittäin polttava.

Kiinnitän huomiota siihen, että tänä päivänä
ovat tulleet tietoon työministeriön uudet työllis-
yyslukemat, joiden mukaan työttömien määrä
maassa on lisääntynyt 400 henkilöllä. Se on ka-
tastrofi. Se on sensaatio. Mistä löytyy Euroopas-
ta tai laajemminkin maailmasta maa, jonka ta-
lous kasvaa 4—5 prosentin vuosivauhtia, vaihto-
tase on prosentuaalisesti niin paljon ylijäämäinen
kuin meillä, mistä löytyy maa jossa kaiken tämän
jälkeen työttömyydenkin ollessa niin korkealla,
kuin se on suhteellisesti ja absoluuttisesti, työttö-
mien määrä vielä kuitenkin kasvaa? En tunne
maailmasta yhtään sellaista teollista maata. Voi
olla joitakuita muita olemassa, mutta toista sel-
laista teollistunutta maata ei ole. (Ed. Joenpalo:
Siellä ei ole kansaa kiusattu keskustalla!) — Se
on, ed. Joenpalo, sillä tavalla, että nyt mennään
ylöspäin. On menty puolitoista vuotta rajua
vauhtia ylöspäin taloudessa kasinotalouden sot-
kujen selvittämisen jälkeen. Nyt mennään ylös-
päin ja siinä ylöspäin menemisen vauhdissa kui-
tenkaan työttömyyttä ei voida hoitaa, vaikka
kaikkien normaalien talousteoreettisten mallien
mukaan 4—5 prosentin kasvuvauhdilla pitäisi
työttömyyden parantua, eikö niin ed. Joenpalo,
ja rutkasti pitäisi parantua.

Nyt on käymässä kuitenkin tavalla, johon viit-

tasin. Kaikkea tätä taustaa vasten pienen työval-
taisen ja keskisuurenkin työvaltaisen yritystoi-
minnan tien tasoittaminen on kiireinen juttu, jos-
ta ministeri ei tässäkään keskustelussa maininnut
sanaakaan. Vakuuspulmien voittamiseksi tarvi-
taan vihdoinkin tosi toimia, ja niitä hallitukselta ei
tunnu tulevan.

Hirveä mainos pantiin pystyyn sille operaa-
tiolle, jolla 1 prosenttiyksiköllä laskettiin pienten
työvaltaisten yritysten välillisiä kustannuksia.
Jokainen, joka on yrityselämässä mukana, tie-
tää, että sillä ei ole tuon taivaallisen vertaista
merkitystä. Hyvin sitä mainostettiin. Ehkä siinä
saavutettiin joku psykologinen hyöty, mutta
käytännön faktista merkitystä sillä alentamisella
ei ollut.

Olisikin toivottavaa, että hallitus tarttuisi toi-
miin — en käy niihin keinoihin enemmälti kajoa-
maan — yhtä kaikki mahdollisimman nopeasti
tarttuisi toimiin, joilla puututtaisiin siihen ongel-
maan, että pk-yrityksiin työpaikkoja nyt ei syn-
ny, ja puuttuisi niin, että pullonkaulat poistetta-
isiin ja tehtäisiin mahdolliseksi uusien työpaikko-
jen syntyminen mainittuihin yrityksiin.

Erityisesti ja viimeisenä näkökohtana totean,
että pk-sektorin merkitys on suuri kehitysalueilla
ja maakuntien Suomessa, jos tällaista käsitettä
voidaan käyttää. Miksi näin on? Nimenomaan
siitä syystä, että on saattanut havaita Lipposen
hallituksen liikkeelle lähdettyä, että kaikki sellai-
nen yritystoiminnan rahoitus, jolla on jonkunlai-
nen aluepoliittinen funktio, perinteinen alueelli-
sen kehittämisen funktio, ollaan painamassa
alas. Rahoja ollaan vähentämässä erittäin voi-
mallisin toimenpitein ja eräitä muita määräraho-
ja, yrityssectorille sinänsä tulevia, ollaan jopa
lisäämässä.

Tässä Suomi on poikkeamassa mielestäni ra-
dikaalisti siltä tieltä, mitä Euroopan unioni käy-
tännössä noudattaa. Kun Suomi meni Euroopan
unionin jäseneksi, viimeistään nyt pitäisi halli-
tuksenkin havaita, että koko Euroopan unionin
aineellisesti ja rahallisesti mitaten toiseksi tärkein
osa-alue on alue- ja rakennepoliittikka. Sen idea-
na on vähentää syvenevän integraation syrjäisille
tai kehitysedellytyksiltään muuten heikommille
alueille aiheuttamia ongelmia nimenomaan alue-
ja rakennepoliittikan voimavaroja, jotka ovat
aika suuret. Tänä vuonna ne ovat jo yli 150 mil-
jardia Suomen markkaa ja viiden vuoden päästä
lähes 200 miljardia Suomen markkaa vuodessa.
Se on potti, minkä EU käyttää alue- ja rakenne-
politiikkaansa lähimpien vuosien aikana.

Samaan aikaan, kun EU toimii näin, Suomen

hallitus vie kehitystä täsmälleen toiseen suuntaan. Se vähentää juuri alueellisen tasapainaisuuden vaatimia voimavaroja ja siirtää niitä aivan muihin tarkoituksiin. Myös tässä asiassa toivoisi, että hallitus tarkistaisi kantaansa.

Ed. E l o (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Vain keskustalainen moraali sallii sellaisen hurskastelun, jonka ed. Pekkarinen esitti puheenvuoronsa lopussa. Kun hän taivasteli sitä, että maassa on nyt 400:lla lisääntynyt työttömien määrä, haluan todeta, että viime kaudella, ed. Pekkarinen, teidän ollessanne ministerinä se lisääntyi 400 000:lla. Sitä olisi syytä kauhistella. Viime joulukuussa, kun te olitte sisäministeri, ed. Pekkarinen, sinä kuukautena usealla tuhannella lisääntyi työttömyys, mihin edellinen pääministeri ed. Aho täällä viittasi viime viikolla käyttäessään puheenvuoron. Se oli kausiluonteinen notkahdus, niin kuin ed. Aho silloin totesi.

Kieltämättä talouskasvussa on ongelmia. Olen henkilökohtaisesti täällä monta kertaa todennut sen, että me tarvitsemme kotimarkkinavyytystä, me tarvitsemme nyt erilaista otetta siihen, mutta me palaamme siihen. Tämä joulukuu eletään kuitenkin, ed. Mauri Pekkarinen, sillä budjetilla, jonka te olette hyväksyneet viime vuonna eduskunnassa.

Mitä tulee energiapolitiikkaan, haluan lyhyesti vain todeta sen, että myös viime kauden seurauksena erityisesti keskustan ministereiden vaikutuksesta energiapolitiikka on nyt tullut tosiaan eduskunnan käsiin. Muistutan siitä, että pääministeri Aho asetti ns. vuorineuvostoryhmän selvittämään teollisuuden kilpailuedellytysten parantamista. Työryhmän eräs keskeisiä ajatuksia oli lisäydinvoiman rakentaminen. Pääministeri Aho äänesti itse vastaan. Hän vastusti tällaista ajatusta. Kun sen jälkeen ed. Seppo Kääriäinen tuli kauppa- ja teollisuusministeriksi, niin kuten olen täällä tänään todennut, hän kiemurteli ja suorastaan kymyi tässä asiassa. Viime kädessä hän sitten taipui kauppa- ja teollisuusministeriön virkamiesten tahtoon siinä, että hän äänesti ydinvoiman puolesta, mutta mitään selvää linjaa ministeri Seppo Kääriäisellä ei tässä asiassa ollut.

Ed. Mauri Pekkarinen, se, että asiat ovat nyt tässä mallissa, on kyllä viime vaalikauden tulosta, ja niitä jälkiä me joudumme täällä paikkaamaan kaikilla sektoreilla.

Ed. N i k u l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Pekkariselle toteaisin puun käy-

töstä energiataroituksiin, että hallituksen periaatepäätös rakentuu hyvin voimakkaalle puun käytön lisäämiselle. Itse asiassa maa- ja metsätalousministeri olisi valmis sellaiseen muotoiluun, että se tulee kaksinkertaistumaan lähivuosina. Mutta tähän ei voida liittää uusia tukitoimenpiteitä, mikä sinänsä on ymmärrettävää.

Sitä, että Saksassa ehkä kaivostoimintaan suunnataan suunnattomasti tukea, ei tässä yhteydessä voi pitää vertailukohtana, koska siinä on kysymys ikään kuin vanhasta savupiipputeollisuudesta, tosin ehkä ylösalaisin käännettynä, ja niiden työpaikkojen ylläpitämisestä.

Minusta ed. Pekkarisen peräänkuuluttama alueellinen toimeliaisuus nimenomaan puun käytön lisäämisessä energiataroitukseen olisi todella tarpeen ja välttämätöntä, niin että se voisi ikään kuin omalla painollaan siitä syystä, että sitä energialähdettä on todella käytettävissä, lisääntyä, ilman että se tarvitsee jatkuvasti valtion tukia kainalosauvoikseen. Ne järjestelmät, jotka ovat olemassa, tulevat säilymään. Todellakin paikallisesti ja alueellisesti pitää päästä sellaisiin ratkaisuihin, joiden avulla ed. Pekkarisen esittämä tavoite, johon vihreät täysin yhtyvät, voisi myös käytännössä toteutua.

Ed. T i u r i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun ed. Pekkarinen taas viittasi siihen, että työttömyys on kasvamassa, niin se on tietenkin murheellista, mutta ed. Pekkarinen oli eräs niistä, jotka vastustivat ydinvoimaa viime kaudella. Jos ydinvoima olisi silloin hyväksytty, meillä olisi huomattavasti enemmän investointeja nimenomaan perusteollisuudessa, sellaisiakin, missä rakennustoimintaakin tarvitaan.

Kun ed. Nikula täällä mainostaa huomista tilaisuutta, jossa teollisuuden investointeja selvitetään, eiväthän ne investoinnit kuitenkaan ole riittäneet siihen, että työpaikkoja olisi kovin paljon tullut lisää. Ne olisivat riittäneet, jos teollisuus tietäisi, että sähköäkin on tulevaisuudessa saatavissa eikä vain säästöä.

Ed. Pekkariselle huomauttaisin vielä, ettei Saksa ympäristöasioissa ole mikään esimerkki-maa, vaikka talousasioissa voisikin olla. Siellähän vihreillä on aika suuri vaikutusvalta ja politiikka on tietenkin vähän sen mukaista. Siellä tuprutetaan taivaalle valtavasti hiiltä, tosin paljon vähemmän nyt, kun Itä-Saksa on saatu järjestykseen, niin että huonosti toimivat hiilivoimalat siellä ovat vähitellen hävinneet, kun sähköä siihen teollisuuteen, mitä siellä oli, ei enää tarvita. Meillähän on hyvää tietoa siitä, mitä

Saksan vihreät ainakin Suomessa haluavat. He haluavat, että täällä olisi vain vanhoja metsiä eikä avohakkuuta, niin että tulevaisuudessa, sitten kun ne metsät palavat, hiilidioksidi pääsee kerralla taivaalle. Suomen metsiä verrataan sademetsiin, joten eivät siellä ympäristöasiat ole kovin korkealla tasolla.

Ed. Aittoniemi (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! En käy kiistelemään siitä, kumpi oli ensin, kana vai muna, sitä ei ole pystytty koskaan selvittämään. Enkä käy kiistelemään siitäkään, tarvitaanko ensin työpaikkoja ja palkkaa vai ostovoimaa ja kulutusta, joka laittaisi pyörät pyörimään. Mutta itsestäänselvä asia on se, että pk-yritysten osaltakin ehdoton edellytys sille, että ne työllistävät, on se, että niiden valmistamat tuotteet, tavarat ja palvelut menevät kaupaksi. Se on ehdoton edellytys, ja siinä on meillä ongelma tällä hetkellä. Juuri sitä on nyt halvaannuttanut myös hallituksen päätös lujista leikkauksista nimenomaan kaikkein tärkeimmällä ostovoiman puolella eli vähäosaisten ihmisten osalta, jotka joutuvat käyttämään kaikki tulonsa kulutukseen.

En tiedä, mikä olisi ratkaisu. Kyllä meillä pyörät lähtevät pyörimään. Otetaan säkki selkään ja seteleitä täyteen, mennään kadunkulmaan ja lyödään ne ohimeneville ihmisille: "Hyvää joulua!" Sitten satatuhatta kouraan. Ei tälle välttämättä hymyillä tarvitse, ei itkeäkään, mutta noin raa'asti sanoen siitähän meillä on kysymys. Siltä puolelta pitää saada pyörät liikkeelle. Pitää saada ne lähes 100 miljardia markkaa, jotka ovat ylimääräisenä pankissa tällä hetkellä sisässä olevaa luottokantaa, ulos ja kulutukseen. Sillä puolella on halvaantuminen, minä lähdän siitä, että ei niinkään pk-sektorin puolella, vaan kyllä sen kulutuskysynnästä on lähdettävä tavalla taikka toisella.

Ed. Pekkarinen: Arvoisa puhemies! Ihan lyhyesti ed. Elolle: Minusta meidän tehtävämme ei ole täällä arvioida toisten puolueiden moraalialia tai kansanedustajina toistemme moraalialia, ei tässä salissa sillä tavalla. Minä uskon, että sosiaalidemokraattisella puolueella on niistä ar-

volähtökohdista, joita se edustaa, oma perusteltu moraalinsa, ed. Elolla myös samalla tavalla. Minä kunnioitan niitä. Minä toivoisin, että ed. Elo jaksaisi intomielisyydessään tehdä toisten suhteen suurin piirtein samalla tavalla.

Mutta toinen asia on se, ed. Elo, että siltä kasvu-uralta, millä Suomi oli ja on edelleenkin kuitenkin, päätyminen työttömyyden lisääntymiseen on iso juttu, aivan eri asia. Romahtavan talouden aikana oli realiteetti se, että työttömien määrä lisääntyi. Kaiken järjen mukaan pitäisi olla realiteetti, että nyt työttömyys pienenee ja sen pitäisi pienentyä erittäin nopeasti.

Minä tiedän, että marraskuu kausiluonteisesti merkitsee työttömyyden lisääntymistä vähän, joulukuu vielä enemmän. Mutta, ed. Elo, myös vuodesta vuoteen, marraskuusta marraskuuhun, työttömyyden alenema oli enää 20 000, ja siinä työllisyyskoulutus selittää 9 700 henkilöä. Kun se otetaan pois, niin paranemaa ei enää ole juuri-kaan. Paranema on hiipunut, kun se aikaisemmin oli enimmillään jo melkein 50 000 henkilöä vuodessa.

Mitä ed. Nikulan puheenvuoroon tulee puun käytön lisäämisestä, ne ovat hurskaita toiveita, mitä hallituksen periaatepäätökseen liittyy. Jos kerran veroratkaisuun toimitaan, niin kuin hallitus on päättänyt, eikä muuta puun tai turpeen hyväksi tehdä, niin totta kai näiden kilpailuase- ma heikkenee. Se nyt on ainakin matematiikalla kaiken järjen mukaan näin laskettavissa. Voi olla, että hallitus aikoo ryhtyä joihinkin toimenpiteisiin, joita me emme tiedä vielä. Sen takia oli tietysti kiva kuulla arvionne; hyviä näkymiä kai ennakoit ed. Nikulan puheenvuoro.

Toinen varapuhemies: Asian käsitteily keskeytetään.

Toinen varapuhemies: Täysistunto keskeytetään ja sitä jatketaan tänään kello 18. Valtioneuvoston kyselytunti on tänään kello 16.30.

Täysistunto keskeytetään kello 14.40.